



**Sezóna Veroniky
Velez-Zuzulovej**

**CIMIC
a PSYOPS**

**Rozhovor
s náčelníkom
Generálneho
štábu OS SR**

**IDEX
2015**

**Spoločné
potápanie**

**Čierny jastrab
nad Lešťou**



Na hrdinstvo nemôžeme zabudnúť



Ministerstvo obrany 11. a 12. marca ocenilo pamätnými medailami viac ako 330 účastníkov oslobodzovacích bojov pri príležitosti 70. výročia ukončenia druhej svetovej vojny.

„Ich životné postoje a činy sú hodné úcty, obdivu a uznania. Naša úcta však patrí aj tým, ktorí už nie sú medzi nami. Ich rozhodnosť a vnútorná sila boli oveľa väčšie ako prirodzený ľudský strach, a preto im právom patrí toto ocenenie,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. „Teraz je na nás mladších, aby sme na to nikdy nezabudli a ich činy, hrdosť i odvaha zostali pre nás inšpiráciou a morálnym základom aj do budúcich rokov,“ zdôraznil.

Ministerstvo obrany spolupracuje so samosprávami, štátnou správou či s ďalšími organizáciami na mnohých podujatiach, prostredníctvom ktorých si tento rok pripomíname víťazstvo nad fašizmom. Pamätnú medailu k 70. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny si prevzalo alebo ešte prevzme dovedna 1 715 odbojárov, takže ocenení budú všetci žijúci účastníci protifašistického odboja.

Foto: Ivan Kelement



Miloslav Ščepka
vedúci oddelenia
rezortnej tlače

Ten, kto nepozná históriu, je odsúdený k neslobode. Dopúšťa sa stále rovnakých tragických omylov a chýb ako jeho predkovia. Aby sme sa im vyhli, musíme poznať minulosť. Bláznivý apríl nie je výnimkou. Napríklad 30. apríl 1945 bol na udalosť výnimočne bohatý. Vojaci Červenej armády vztýčili nad budovou Ríšskeho snemu v Berlíne červenú zástavu. Americké vojská oslobodili koncentračný tábor v Dachau a priniesli nespochybniteľné dôkazy o zvrhlosti nacistického režimu. Sovietski a československí vojaci oslobodili Žilinu. A v berlínskom bunkri spáchal samovraždu Adolf Hitler. Brutálna, ničivá a neľútostná vojna dospela do poslednej fázy.

Sedemdesiat rokov už žijeme v mieri. To však neznamená, že by sme mier a slobodu mali brať ako samozrejmú. História nás učí, že sedem desaťročí je len okamih – a že mier i sloboda sú vzácnosťou výnimočnej ceny. Krehké rastlinky. Bez opatery neprežijú. Treba sa o ne každý deň pozorne starať, brániť ich a rozvíjať. V opačnom prípade zvädnú, uschnú, uhynú.

Mnohí historici i politológovia tvrdia, že súčasnosť im pripomína predvečer druhej svetovej vojny. Že pomalé drobné premeny nášho sveta a jeho usporiadania dospeli do bodu, ktorý si vyžaduje veľké zmeny a hrozí kataklizmou. Napätie medzi Východom a Západom získalo u nášho ukrajinského suseda podobu ozbrojeného konfliktu. Radikálni islamisti sa usilujú nielen o zmenu politickej mapy na Strednom východe a v Afrike, ale priamo ohrozujú aj Západ – Ameriku, Európu i Austráliu – terorom toho najhoršieho druhu. O slovo sa čoraz dôraznejšie hlásia veľmoci Čína a India. Severná Kórea rinčí jadrovými zbraňami. Japonsko odpovedá zrušením povojnovej pacifistickej doktríny. Informácie, informačné technológie a nové médiá sa stali prostriedkami masového ovplyvňovania i ekonomickej diverzie, zbraňami nového typu boja.

Nie náhodou v aprílovej Obrane ako ústrednú tému prinášame informácie o novom druhu spolupráce civilnej a vojenskej sféry Civil-Military Co-operation (CIMIC) a o psychologických operáciách (PSYOPS). Postavenie ozbrojených síl v meniacom sa svete je stredobodom nášho rozhovoru s náčelníkom Generálneho štábu OS SR genpor. Milanom Maximom. A na nie poslednom mieste prinášame prehľad noviniek z výstavy a konferencie IDEX v Spojených arabských emirátoch, ktorú navštívila aj delegácia, vedená ministrom obrany SR Martinom Glváčom.

Verím, že apríl s Obranou nebude pre vás bláznivý, ale skôr prínosný.

Na obálke: Slovenská jazdárka Veronika Velez-Zuzulová • Foto: TASR – Dušan Hein

6 Rozhovor s náčelníkom generálneho štábu OS SR genpor. Milanom Maximom



8 CIMIC a PSYOPS

13 Čierny jastrab nad Lešťou

16 Slovenskí a maďarskí potápači spoločne

21 Medzinárodná výstava a konferencia IDEX 2015

24 Prečo taktické dopravné lietadlá?



26 Elita stredovekého rytierstva

29 Povolanie: pobočník

32 Príprava ukrajinských špecialistov na Slovensku



34 Náš vojenský policajt v Texase

44 Služobná telovýchova a športový deň

47 Legenda zvaná Mosin

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk



Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 4/2015 • Redakčná uzávierka 20. 3. 2015 • Do výroby zadané 23. 3. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ





Horúca Arktída

Ruská armáda pokračuje v udomáčajovaní v severných regiónoch za polárnym kruhom.

Podľa oficiálnych správ Ministerstva obrany Ruskej federácie sa vrtuľníkmi MI-8 a MI-26 prepravujú na ostrov Kotel'nyj odborníci, potraviny, technické náklady a obnovuje prevádzka letiska Temp, ktoré vzniklo v roku 1949 a slúžilo na rôzne účely. Obnovuje sa aj prístávacia plocha na súostroví Nová Zem na letisku Amderma-2, ktoré vzniklo v roku 1972 v prísne utajenom režime. Obnoví sa aj najsevernejšie letisko na svete na ostrove Graham Bell, ktorý je súčasťou súostrovia Zem Františka Jozefa, ktoré pozostáva z 192 ostrovov.

Späť na sever!

Obnovenie leteckej základne a letiska Temp, ktoré nefungovalo 20 rokov, je jednou z prioritných úloh Ruskej federácie v Arktíde. Popri základni vedie Severná morská cesta. Ako napísal denník Nezavisimaja Gazeta „začiatok výstavby v samotnom srdci Arktídy v podstate nového letiska, na ktorom budú môcť pristávať všetky typy lietadiel, je dôkazom toho, že Rusko má zámer značne upevniť svoje pozície v danom regióne“. Odohráva sa to v neľah-

kých podmienkach. Podľa materiálov Ministerstva obrany Ruskej federácie letisko Temp malo byť uvedené do prevádzky do 1. októbra 2013. Z toho dôvodu sa do regiónu plavila skupina lodí Severného námorníctva na čele s raketovým atómovým ľadoborcom Peter Veľký. Mali prepraviť na letisko 40 lietadiel, veľké montované domy a viac ako tisíc ton ostatného vybavenia. Ukázalo sa, že to nepostačuje. Po tom ako lode opustili ostrovy, sa náklady na letisko Temp prepravujú letecky. Premiestňuje ich zmiešaná letecká skupina, ktorá je na základni Tiksi v Jakutsku. Na tomto letisku v sovietskej ére pristávali strategické bombardéry. Prevádzka letiska sa obnovila v apríli 2013, odkedy tam môžu pristávať vojenské, ale aj civilné lietadlá. Spojenie letiska Tixi z letiskom Temp na súostroví Zem Františka Jozefa prebieha formou preletov vo výške 200 až 300 metrov nad morom rýchlosťou 200 kilometrov za hodinu. Vzdialenosť prekonávaná vrtuľníkmi je približne 500 kilometrov. Ministerstvo obrany Ruskej federácie tvrdí, že bez ohľadu na ťažkosti sa darí prepravovať zariadenia potrebné na pre-

vádzku letiska. Prevádzka je dôležitá nielen pre armádu, ale majú o ňu záujem aj civilné inštitúcie. Minister obrany Ruskej federácie Sergej Šojgu na medzinárodnom fóre „Arktída – územie dialógu“ povedal, že letisko Temp je potrebné ako „dôležitý uzol dopravnej infraštruktúry v Arktíde“. Poznamenal, že letisko je dôležité pre podporu vedeckého výskumu a bude základňou pre arktické vedecké expedície, ale aj vedecký výskum. Minister obrany Ruskej federácie na konferencii vystupoval ako šéf Ruskej geografickej spoločnosti. Je však zrejmé, že Ruská federácia nepotrebuje toto letisko len na vedecký výskum. Na spomínanej konferencii Vladimir Putin vyhlásil, že Rusko má záujem niekoľkonásobne rozšíriť sieť prírodných rezervácií v arktických regiónoch. Podľa ruského prezidenta nechce len rozširovať len sieť rezervácií, hodlá získať aj bohatstvá, ktoré na svojom území skrýva tento región a zaistiť bezpečnosť územia.

Neodolateľné bohatstvo

Ako je známe, v severnej časti Ruska sa dnes ťaží 80 % ruského zemného plynu a

Ruský prezident Vladimir Putin ako najvyšší veliteľ ruských ozbrojených síl vydal 16. marca tohto roka rozkaz na plnú bojovú pohotovosť Severnej flotily a jednotiek Západného vojenského okruhu v rámci vopred neohlásenej previerky bojovej pripravenosti. Týkala sa 38 000 vojakov, 3 360 kusov bojovej techniky, 41 vojnových lodí, 15 ponoriek, 110 lietadiel a vrtulníkov. Hlavným cieľom bolo posúdiť schopnosť jednotiek Severnej flotily plniť úlohy súvisiace so zaručením vojenskej bezpečnosti Ruskej federácie v oblasti Arktídy. Uskutočnil sa aj nácvik výsadku jednotiek osobitného určenia na veľké vzdialenosti a útoku na nepriateľa. Previerka trvala päť dní. Ruský minister obrany Sergej Šojgu vysvetlil, že posilnenie bojových schopností ruských ozbrojených síl je nutné v súvislosti s novými výzvami a „novým ohrozením bezpečnosti Ruska“. Dodal, že pozornosť treba venovať aj stavu znovu vytvorenej jednotky strategických síl v oblasti Arktídy. V marci sa na juhu a východe Ruska tiež uskutočnili veľké manévry delostreleckých jednotiek a námorné manévry v Baltickom aj Japonskom mori. Podľa údajov ruského ministerstva obrany sa od roku 2013 na území Ruskej federácie každoročne koná priemerne 3 500 vojenských cvičení.

vyšie 90 % niklu a kobaltu. To znamená, že toto územie zabezpečuje 12 – 15 % hrubého domáceho produktu. Pravdepodobne nie náhodou námestník ministra obrany Arkadij Bachin charakterizoval úlohy v Arktíde a vyhlásil, že letecké spojenie bude fungovať za každého počasia, bude pravidelné a celodenné. „Musíme úplne obnoviť polárne letectvo a jeho infraštruktúru,“ povedal.

Podľa ruských médií, ktoré sa odvolávajú na informačné zdroje z Ministerstva obrany Ruskej federácie, prebieha nielen rekonštrukcia letísk na Novosibirských ostrovoch, súostroviach Františka Jozefa a Novej Zeme. Pred rokom sa objavili informácie, že letisko Amderma 2 bude základňou letky stíhačiek MiG 31 (v kóde NATO Foxhound). Neskôr ministerstvo správu dementovalo. Informácie o modernizácii vojenských letísk v Arktíde nikto nepoprel. Lietadlá MiG 31 budú súčasťou v Rusku vytváraného systému protiraketovej obrany. Budú teda zabezpečovať ochranu ruských hraníc pred napadnutím zo severu. Ich úlohou bude aj ochrana ruského jadrového polygónu

dislokovaného na Novej Zemi a známeho pod kódovým označením Objekt 700.

V tomto alebo budúcom roku by sa malo začať s obnovou najsevernejšieho letiska na ostrove Graham Bell, ktoré patrí medzi najutajenejšie. Letisko má prívlastok ľadové. Nie preto, že letovú plochu pokrýva ľad. Príčina je iná. Na ostrove Graham Bell je pieskovitá pôda. Keď pôda odmrzla, pripravovala sa letová plocha. Potom piesok doslova mrzol a pokrýval sa ľadovým pancierom a vytváral sa ideálny povrch pre vzletovú a pristávaciu plochu blízko Severného pólu. Letisko je od neho vzdialené 896 kilometrov. V čase ZSSR to bolo letisko určené na medzipristátia strategických bombardérov. Koncom osemdesiatych ro-

Arktída je oblasť okolo severného pólu. Zahŕňa Severný ľadový oceán a časti Kanady, Grónska (súčasť Dánska), Ruska, USA (Aljaška), Islandu, Nórska, Švédska a Fínska. V Arktíde sa nachádzajú rozsiahle prírodné zdroje (ropa, plyn, minerály a morské živočíchy), ktoré vďaka roztápaniu ľadovcov a moderným technológiám ponúkajú nové možnosti využitia. Narastá aj záujem turistického priemyslu. A v neposlednom rade: nachádza sa tu pätina všetkých zásob pitnej vody na Zemi.

kov právu tu boli cvičenia s dislokovanými stíhačkami MiG 31.

Vtedajšie sovietske lietadlá mohli prenasledovať lietadlá USA dlho pred ich prienikom do hĺbky ruského územia. Podľa Ministerstva obrany Ruskej federácie v auguste a septembri 2013 sa uskutočnila prvá postsovietska vojenská polárna expedícia k súostrovu Zem Františka Jozefa. Expedíciu viedol veliteľ hydrogeografickej služby Severného námorníctva kapitán

1. stupňa Igor Naumov. V expedícii na hydrogeografickej lodi Horizont bol aj oddiel špeciálnych podvodných síl Severného námorníctva z mesta Zaozersk. Ten zodpovedal za bezpečnosť lode a bezpečnosť posádky. Expedícia skúmala súostrovie a celkovú situáciu v regióne ostrova Graham Bell.

Globálna klíma sa mení

Ako napísal denník Le Monde, Rusko je jediná krajina, ktorá má arktické pobrežie a nie je členom NATO, a súčasne stupňovanie vojenského potenciálu v Arktíde považuje za svoju strategickú prioritu. Preto sa začalo zaoberať obnovou prístavov a letísk, ktoré boli postavené v sovietskom období. Súčasnne v tomto regióne Rusko sústreďuje vojenské sily. Podľa francúzskeho denníka koncom roka 2013 prezident Vladimir Putin nariadil vojenskému vedeniu, aby sústredilo pozornosť na Arktídu a dodal, že „Rusko potrebuje všetky nástroje zabezpečenia obrany a národných záujmov v tomto regióne“. Súčasnne nariadil vytvorenie špeciálnych vojenských síl ku koncu roka 2014. Bez ohľadu na krízu na Ukrajine minulý mesiac sa v Kanade zišli predstavitelia štátov, ktoré sú členmi Arktickej rady. To je medzivládna organizácia zameraná na problematiku Arktídy vrátane novej ťažby prírodných zdrojov, využiteľnosti regiónu na dopravu a ochranu prírody.

Vo vysielaní rozhlasovej stanice Hlas Ameriky odznela informácia o tom, že aj Pentagón skúma možnosti rozšírenia svojich operácií v Arktíde. Súvisí to roztápaním ľadov, ktoré otvára nové morské cesty, a iné krajiny ako napríklad Rusko vstupujú do boja za ziskové náleziská ropy a plynu. Agentúra Associated Press cituje niekdajšieho amerického ministra obrany Chucka Hagela (do 17. februára 2015). Ten povedal, že zmeny klímy, problematika energetiky a bezpečnosti, budú mať čoraz väčší význam najmä v súvislosti s novými morskými cestami. USA nechcú zaostávať za takými krajinami ako Rusko, Čína, Kanada a Nórsko, ktoré pracujú na stratégií využitia Arktídy s najrozmanitejšími cieľmi: od ťažby ropy a plynu, cez vedecké výskumy až po vojenské cvičenia.

Napríklad Kanada sa rozhodla, že postaví päť vojenských ľadoborcov. Stavba prvého sa začne v septembri tohto roka. Podľa Defence News hlavným dodávateľom bude druhá najväčšia firma v tejto oblasti – Irving Shipbuilding. Zbraňové systémy dodá Lockheed Martin. Pripomeňme, že 26. augusta 2014 sa kanadský minister zahraničných vecí John Braid vyjadril, že krajina je znepokojená rastom vojenského potenciálu Ruska v Arktíde a je pripravená brániť svoje záujmy v regióne vojenskými prostriedkami.

Text: Vladimír Bačišin
autor je ekonóm, pôsobí na Paneurópskej vysokej škole
Foto: Heat Company

Náčelník Generálneho štábu OS SR
generálporučík Milan Maxim:

Procesy sú naštartované dobre

Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Milan Maxim 11. februára na svojom veliteľskom zhromaždení, kde privítal hlavného veliteľa ozbrojených síl a prezidenta Andreja Kisku a ministra obrany Martina Glváča, okrem iného uviedol, že po dvoch desaťročiach sa ozbrojené sily dočkali modernizácie rozhodujúcich typov zbraní. Náš rozhovor sme preto začali práve touto témou.

V uplynulých dvoch desaťročiach sa v ozbrojených silách nepodarilo zrealizovať žiadne rozhodujúce modernizačné projekty hlavných druhov bojovej techniky. Samozrejme, obstarávali sme isté počty osobných či nákladných vozidiel, časť výstroja či výzbroje, no hlavná bojová sila, ktorej súčasťou sú lietadlá, obrnené transportéry, vrtuľníky či tanky, ostala nezmenená od čias delenia bývalej federálnej armády. To, že v uplynulom roku vedenie ministerstva obrany v spolupráci s generálnym štábom naštartovalo procesy obstarávania už aj rozhodujúcich druhov zbraní, považujem za veľký úspech. V tomto zmysle sa považujem za šťastného náčelníka generálneho štábu a navyše som rád, že potrebu modernizácie ozbrojených síl chápe aj verejnosť, nakoľko s ňou podľa zverejneného výskumu súhlasí vyše 72 percent našich občanov.

Skúsme hovoriť konkrétne.

Keď budeme hovoriť konkrétnejšie, je všeobecne známe, že bola podpísaná zmluva o dodaní dvoch lietadiel Spartan. Očakáva sa, že prvé by mohlo byť dodané už koncom budúceho roka a my sa na jeho prevzatie pripravujeme. Treba zdôrazniť, že zapadajú do prijatej Koncepcie rozvoja vzdušných síl. V nej sa hovorí aj o potrebe nahradiť stíhacie lietadlá MiG 29. Nedávno, pri návšteve ministra obrany švédskeho kráľovstva sa rokovalo o možnosti prenájmu určitého počtu hodín na lietadlá Gripen, ktoré už využívajú armády Českej republiky aj Maďarska. Samozrejme, je to začiatok a definitívne rozhodnutia nepadli, ale je dôležité, že i v tomto smere sa ľady pohli. Aktuálna je aj otázka ako prezbrotiť vrtuľníkové letectvo. Napriek tomu, že sme členskou krajinou NATO, naše vzdušné sily (a nielen ony) disponujú výzbrojou sovietskej či ruskej proveniencie, ktorá je už morálne zastaraná.

Navyše do nej treba vkladať zdroje na údržbu, preto jej využívanie treba ukončiť. Bol som v delegácii ministra obrany Martina Glváča na januárovej oficiálnej návšteve USA a vnímam pozitívne, že americká strana ponúkla Slovensku dodať prostredníctvom programu FMS vrtuľníky Black Hawk. Opäť poznamenávam, že proces nie je ešte ukončený. Ďalším nevyhnutným krokom je obstaranie 3D radarov, ktoré nahradia dozrievajúce systémy. Nehovoriac o náhradných dieloch k nim, ktorých zásoby sa nám stenčujú a nové vzhľadom na sankcie v Rusku je nemožné získať.

A čo sa týka pozemných síl?

Situácia v pozemných silách pretrváva a k podstatnej zmene v hlavnej výzbroji nedošlo. Treba sa však pozerať dopredu. V ostatnom období sme síce vymenili napríklad časť nákladných vozidiel. Máme aj niektoré nové špeciálne vozidlá pre chemikov či špeciálne sily, no tanky T-72, bojové vozidlá pechoty 1 a 2 zostávajú. Azda iba delostrelecký systém Zuzana slovenskej výroby a RM MODULAR spĺňajú štandardy a požiadavky dneška. Z uvedeného vyplýva, že pozemné sily potrebujú prezbrotiť na ľahké obrnené vozidlá 4x4, bojové obrnené vozidlá 8x8 a v súlade s Bielou knihou o obrane treba uvažovať ako naložíme s tankami T-72. Pokiaľ ide o ručné zbrane (najmä samopaly Sa vz. 58), tie treba nahradiť tiež novšími, modernejšími. Novovznikajúci prapor ISTAR už bude vyzbrojený účinnou puškou BREEN.

Vlani nastúpilo do OS SR približne 600 vojakov, čo je o asi dve stovky viac ako predvlani a do civilu odišlo približne o sto ľudí menej ako v roku 2013. Koľko vojakov by sme ešte potrebovali do naplnenia tabuľkových stavov?

Vo februári 2015 dosiahla naplnenosť 84,11 % tabuľkových počtov, takže nám chýbajú približne dve tisícky. Vieme to postupne zabezpečiť, no opäť treba povedať, že zvýšenie počtov je priamo podmienené finančnými zdrojmi. Pokiaľ nie sú peniaze na ich zaplatenie, ostáva časť tabuľkových miest prázdna. No i tu sa posúvame dopredu. Tento rok plánujeme regrutovať 600, v ideálnom prípade 800 ľudí. Je to naša hraničná možnosť a schopnosť, pretože treba zabezpečiť aj ich výcvik a podobne. No dôležité je, že na tento počet máme naplánované zdroje.

Ktoré odbornosti sa obsadzujú ťažšie?

Sú to predovšetkým špecialisti, ako je zdravotnícky personál, personál vzdušných síl a komunikačných informačných systémov. Máme nedostatok vodičov, ktorí majú isté skúsenosti a vodičské oprávnenia na vedenie ťažkej techniky.

Také veľké organizačné zmeny, ako bolo vlnajšie zrušenie Veliteľstva síl výcviku a podpory a prepodriadenie jeho štruktúr pod iné veliteľstvá už asi tento rok v ozbrojených silách nebudú. Alebo áno?

Nie, organizačnú zmenu takého rozsahu v tomto roku zaiste neplánujeme. Naďalej však unifikujeme štáby a veliteľstvá jednotlivých útvarov, aj keď sa to nedá absolútne, pretože tieto jednotky majú svoje špecifiká. V súlade s vojensko-organizačným členením na rok 2015 budeme ďalej budovať a postupne naplňovať prapor ISTAR v Prešove a vznikajúci 23. motorizovaný prapor v posádke Trebišov.

Minister obrany Martin Giváč avizoval aj prípravu výcviku dobrovoľných záloh. Aké základné kontúry a ciele by mala mať?

Legislatíva sa už pripravuje, ozbrojené sily na nej spolu s príslušnými sekciami ministerstva obrany participujú. V každom prípade taký projekt vítame, pretože ozbrojené sily trpia nedostatkom vycvičených záloh. Populácia, ktorá zažila povinnú vojenskú službu je postupne vyradovaná z vojenskej evidencie. Naše zálohy, ktoré niekedy prešli výcvikom, by tvorila nie veľká časť populácie, ktorá niekoľko rokov slúžila v ozbrojených silách - a okrem nich tí, čo boli na povinnej službe. Pritom v presne stanovených situáciách by mohli byť v zmysle zákona povolaní aj muži, ktorí s armádou nemali nikdy nič spoločné. Ich príprava sa pritom nedá zvládnuť za týždeň ani za dva. My potrebujeme ľudí vycvičených, dosiahnuteľných v určitom čase a situácii, ktorí sa stanú súčasťou nášho systému záloh. Verím, že sa tento zámer podarí realizovať.

Do akej miery ovplyvnila či ovplyvňuje výcvik našich ozbrojených síl situácia na Ukrajine, ako aj nové bezpečnostné hrozby?

Samozrejme, bezpečnostná situácia vo svete má vplyv na všetky ozbrojené sily, ktoré sa pripravujú na adekvátnu reakciu. Už krátko po mojom nástupe do funkcie náčelníka generálneho štábu v máji minulého roka bola situácia na Ukrajine vážna a taká aj pretrvávala. Zaoberala sa ňou aj vláda SR a rozhodla o tom, aké opatrenia musia ozbrojené sily realizovať, aby boli pripravené reagovať. Začali sme cvičiť to, čo vojaci už dlhšie necvičili a čo by bolo typické pre veľké obranné operácie s cieľom brániť vlastné územie. Pomyšelný jazýček na váhach bol posunutý od výcviku k nasadzovaniu expedičných síl do zahraničných operácií smerom k obrane vlastného územia ako súčasť obranného zoskupenia NATO. Je to často zložitý. Už som povedal, že časť materiálu je zastaraná a nie je ho dostatok. Dôležité však je, že tieto spôsobilosti obnovujeme a precvičujeme. S týmto cieľom sme napríklad realizovali nečakané previerky uvedenia útvarov do bojovej pohotovosti a v rámci cvičení sme sa usilovali priblížiť ich reálnemu plneniu úloh. A to napríklad od vyzdvihnutia zásob zo skladov, cez presuny jednotiek, až po zaujatie určených priestorov. Kladieme dôraz na lepšie oboznámenie s terénom možného nasadenia a podobne. Aj tento rok sú plánované cvičenia zamerané na obranu a činnosť na našom území. Sieť týchto cvičení sme nazvali Slovenský štít (Slovak Shield) 2015.

Bojová skupina Európskej únie krajín V4 má byť v pohotovosti už v januári 2016. Kde bude jej veliteľstvo a aký bude jej potenciál?

V európskej bojovej skupine krajín V4 by malo pôsobiť okolo 3 000 vojakov. Naš príspevok je plánovaný do 560 osôb. Operačné veliteľstvo má byť dislokované v Krakove keďže Poliaci sú vedúcim národom projektu. Naši vyčlenení vojaci sa pripravujú, tento rok budú mať certifikačné cvičenia a v januári 2016 bude bojová skupina pripravená.

Nežijeme vo vzduchoprázdne a chápeme s akými problémami sa v republike boríme. Naša zodpovednosť voči štátu a našim občanom je však nevyvrátiteľná a ak ju chceme plniť profesionálne, musíme byť vybavení modernou technikou, výzbrojou a ostatným nevyhnutne potrebným materiálom.

V tomto čísle OBRANY venujeme viac priestoru aj oblastiam civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC) a psychologických operácií (PSY-OPS). Aké majú tieto spôsobilosti perspektívu v našich ozbrojených silách?

Pre príslušníkov OS SR to nie sú celkom nové pojmy, pretože jednotlivé prvky sme mali už zriadené. Je však pravda, že od vlnajška budujeme v Martine prvú samostatnú jednotku CIMIC a PSYOPS. Činnosť týchto odborností úzko súvisí s informáciami, čo je v súčasnosti mimoriadne dôležité. Také jednotky boli či aktuálne sú zriaďované aj v ostatných krajinách Aliancie. Zložky CIMIC a PSYOPS sú zahrnuté do našich národných cieľov, napríklad do prípravy brigádneho zoskupenia, ktoré má byť pripravené v zložení zodpovedajúcim štandardom NATO. Naši špecialisti z CIMIC a PSYOPS budú aj v európskej bojovej skupine V4. Sú to ambiciózne, dôležité a podotýkam, že nutné závery. Ich realizácia si tiež vyžaduje nemalé finančné prostriedky najmä na špeciálny materiál a techniku. Samozrejme, aj na výcvik tejto jednotky.

S čím ste približne po roku v pozícii náčelníka generálneho štábu spokojný a kde bude treba najviac zabráť?

Spokojný som s tým, že s pomocou funkcionárov na generálnom štábe a veliteľov síl sa mi podarilo, po vyše štyroch rokoch plnenia úloh v zahraničí, opäť vniknúť do aktuálnej problematiky ozbrojených síl. Veľmi ma teší štart modernizačných projektov. Čakali sme veľmi dlho a je už najvyšší čas. Verím, že naše projekty budú úspešné. Spokojný som aj s tým, že sa stretávam s profesionálnym plnením úloh a s vôľou prekonávať problémy aj napriek nedostatkom, ktoré pretrvávajú z minulosti a pramenia z nedostatku finančných, ale aj personálnych zdrojov. O tejto vôli, ochote a obetavom prístupe som sa presvedčil aj počas spomenutých neočakávaných previerok a cvičení. Ďalšou z pozitívnych skúseností je moja dobrá komunikácia s vedením ministerstva obrany. No zložitých, komplikovaných, ale aj doteraz nevyriešených úloh je stále veľa. Usilujeme sa lepšie komunikovať so štruktúrami ministerstva. Je to aj tým, že ja ani ozbrojené sily nedisponujeme finančnými zdrojmi, preto dávame požiadavky na obstaranie materiálu. Viem, niekedy je ťažké vysúfať bežné náhradné dielce na bojovú techniku, pretože keď je technika vymierajúca, vymierajú aj náhradné súčiastky. To sú však veci, ktoré zvládneme. Dôležité je, že sa pohol proces modernizácie a niektoré ďalšie spomenuté veci. Nechcem aby to vyznelo pateticky, ale za ozbrojené sily verím v lepšie časy. Nebudem hovoriť, že to bude vo veľmi krátkom čase, ale vidíte, že procesy sú naštartované dobre.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Neoficiálnym symbolom civilno-vojenskej spolupráce sú podané ruky. Presne tak, ako si ich podáva kpt. Branislav Krajčík v operácii ISAF s Afgancom v provincii Uruzgan.

CIMIC a PSYOPS

Aj vo vojnách a vojenských operáciách hrajú kľúčovú úlohu nielen pri rozhodovacom procese informácie. No a dnes je takmer zbytočné opakovať, že kto nevyhral na informačnom poli, nevyhral vôbec. O to dôležitejšia sa stáva civilno-vojenská spolupráca (CIMIC) a psychologické operácie (PSYOPS). Aj preto sa týmto dvom oblastiam v podmienkach OS SR venujeme podrobnejšie. Vlni bola v našich ozbrojených silách vôbec po prvý raz zriadená samostatná jednotka CIMIC a PSYOPS.

Na riešenie nových výziev, ktoré vyplynuli z charakteru informačného prostredia, boli vytvorené postupy obsiahnuté v informačných operáciách (INFOOPS). Významnú úlohu pre INFOOPS plnia tzv. „násobiteľ sily – force multipliers“, ktorými sú psychologické operácie (ďalej len „PSYOPS“) a civilno-vojenská spolupráca (ďalej len „CIMIC“).

Tieto dve spôsobilosti dokážu efektívne propagovať legitimitu, mandát a celkový obraz nasadených spoločných síl. Získanie sympatií a podpory od obyvateľstva pre vojenské ciele operácie má za následok zníženie nepokojov a menšiu podporu organizáciám ozbrojeného odporu.

Nádej a viera

V štruktúre INFOOPS tvoria funkcie CIMIC a PSYOPS neoddeliteľnú funkčnú dvojicu. Skúsenosti koalíčných partnerov z operácií v Bosne a Hercegovine, Albánsku, Kosove, Afganistane aj v Iraku potvrdili platnosť tvrdenia, že CIMIC a PSYOPS sú kľúčové pre úspech celej operácie. V prostredí, kde na malom priestore vojenská bojujú a pritom PSYOPS ovplyvňuje a CIMIC zabezpečuje interakciu a spo-

luprácu, je nevyhnutné koordinovať a usmerňovať informačné aktivity. Aby sa dosiahol cieľový stav misie, treba posilniť nádej a vieru miestneho obyvateľstva na dosiahnutie spoločenskej stability a ekonomického rozvoja. Na rozdiel od PSYOPS a styku s verejnosťou (Public Affairs – ďalej len „PA“), ktoré k cieľovému publiku vysielajú správy a komunikujú s ním, CIMIC presadzuje cieľ misie v operačnom prostredí aj činmi a konkrétnymi projektmi, ako aj spoluprácou s civilnými aktérmi. Sú nimi napríklad miestna vláda a lídri, rôzne organizácie a hlavní predstavitelia rôznych agentúr.

INFOOPS ako nástroj

INFOOPS je široko spektrálne použiteľný a komplexný nástroj. Má vplyv nielen na bežných obyvateľov, ale aj vládnych predstaviteľov, ako aj na nepriateľských povstalcov v priestore operácie. No nielen tam, ale aj v krajinách angažovaných do prebiehajúceho konfliktu, čo je mimoriadne dôležité. INFOOPS sa využíva ako defenzívne aj ofenzívne aktivity od strategického stupňa až po taktický. Informačné operácie sa v zmysle alianč-

ných doktrín skladajú z troch vzájomne súvisiacich skupín aktivít. Sú to:

● **ovplyvňujúce aktivity, ktoré sú zamerané na zmenu alebo upevnenie vnímania a postoja protivníka, potenciálneho protivníka a ďalších strán**

● **aktivity na ochranu údajov a informácií, ktoré sa zameriavajú na zachovanie slobodného manévrovania v informačnom prostredí pri podpore rozhodovacieho procesu Aliancie**

● **ofenzívne aktivity, ktoré sa zameriavajú na napádanie údajov a informácií, ktoré dodávajú silu a odvahu protivníkovi, potenciálnemu protivníkovi a ďalším stranám**

CIMIC a PSYOPS sú len čiastkovým prispievateľom do systému INFOOPS. Vykonávajú sa zväčša vo vzájomnej interakcii, vzájomne sa zosilňujú a ich účinky na miestnu populáciu sú potom efektívnejšie. Mali by byť taktiež synchronizované s ostatnými aktivitami, ktoré prispievajú k INFOOPS, ako sú napr. aktívny kontakt s kľúčovými osobami od taktickej až po

strategickú úroveň (Key Leader Engagement – KLE), prítomnosť, postoj a profil (Presence, Posture and Profile – PPP), operačná bezpečnosť, informačná bezpečnosť, operácie v počítačových sieťach (Computer Network Operations – CNO), cyber security, elektronický boj, klamné operácie a fyzická deštrukcia.

PSYOPS je o vynachádzavosti

PSYOPS je ako nesmrtný prostriedok využívaný vo všetkých aspektoch boja limitovaný iba vynachádzavosťou toho, kto tento prostriedok používa.

Psychologické operácie sú plánované psychologické aktivity využívajúce metódy komunikácie a ďalšie prostriedky orientované na schválené skupiny, zamerané na ovplyvnenie ich vnímania, postojov a správania s cieľom ovplyvnenia dosiahnutia politických a vojenských cieľov (aliančná definícia PSYOPS)

Psychologické operácie znamenajú aj neustále získavanie dostupných informácií nielen o protivníkovi, ale aj o sympatiách a antipatiách obyvateľstva. Výstupom PSYOPS jednotiek sú produkty určené na distribúciu pre vopred vybrané skupiny, organizácie alebo jednotlivcov. Môžu byť distribuované komunikáciou tvárou v tvár, audiovizuálnymi prostriedkami, ako sú televízne a rádiové vysielania či prenosné reproduktorové systémy. Tiež tlačovými produktmi, teda prostredníctvom letákov, novín, kníh, časopisov alebo plagátov. Čoraz dôležitejší je internet, ale netreba zabúdať ani na telefóny. Novinkou v spôsobe šírenia produktov sa stáva použitie diaľkovo ovládaných prostriedkov, tzv. leteckých dronov.

Úlohy PSYOPS

1. ovplyvnenie cudzej populácie poskytovaním informácií určených na zmeny jej nálad a správania, a tým získanie jej náklonnosti, z čoho vyplýva obmedzenie narušania spojeneckých aktivít a pod.
2. odporúčanie veliteľovi na

obmedzenie bojových operácií na určité ciele (targeting). Tieto odporúčania a obmedzenia minimalizujú nepriaznivý vplyv alebo neželané následky. Zároveň oslabujú vôľu protivníka pokračovať v boji a tak napomáhajú úspešne splniť ciele operácie

3. poskytovanie verejných informácií s cieľom podporiť humanitárne aktivity, obnoviť alebo posilniť legitimitu spriatelnených vládnych štruktúr a s cieľom zmenšiť utrpenie a zároveň nastoliť aj udržať civilný poriadok. Poskytovaním verejných informácií podporovať a znásobovať účinnosť iných spôsobilostí a aktivít ako napríklad civilno-vojenská spolupráca (CIMIC)
4. PSYOPS slúžia ako hlas veliteľa na objasnenie zámeru a na získanie dôvery cudzej populácie. Táto spôsobilosť mu umožňuje osloviť viac skupín z menšími nákladmi v relatívne krátkom čase
5. PSYOPS vykonávajú opatrenia proti propagande, chybným informáciám, dezinformáciám s cieľom vytvoriť celkový pozitívny obraz o vlastných aktivitách, čím sa predchádza polarizácii verejnej mienky a politického odporu voči spojencom

Brnenie pre obrov

V histórii existuje mnoho príkladov použitia psychologických operácií. Pre zaujímavosť si pripomeňme jednu, ktorú vyžil ešte dobyvatel a vládca väčšiny vtedajšieho známeho sveta Alexander Veľký. Po obsadení nechával v každej oblasti časť vojsk, aby ju mohol kontrolovať. Dostal sa však do situácie, keď jeho armáda bola rozkúskovaná a hrozilo, že by sa



K dôkazom civilno-vojenskej spolupráce Slovákov v Afganistane patrilo aj vybudovanie zrubovej školy pre deti obchodníkov, ktorí sem prichádzali predávať na sobotňajšie trhy

Úspešný pilotný projekt

Civilno-vojenské vzťahy v oblasti dodávok humanitárnej pomoci zo Slovenska sa v ISAF začali rozvíjať v roku 2008. Aj za ne bol koncom roka 2013 kapitán Stanislav Sikel z martinského práporu výcviku ocenený ministrom obrany Martinom Giváčom a uvedený do Siene slávy.



V roku 2008 odchádzal do Afganistanu s mnohými plánmi a predstavami, ako najlepšie využiť svoje pôsobenie v provinčnom rekonštrukčnom tíme pod maďarským velením v provincii Baghlan. Okrem iného pri distribúcii humanitárnej pomoci zo Slovenska. Bola to vôbec prvá veľká pomoc od nás do Afganistanu. Pilotný projekt, ktorý sa podarilo realizovať. „Bola za tým veľká práca mnohých ľudí na Slovensku. Ja som bol len koncovým hráčom, ktorý to čo oni pripravili, rozdával. Veľká vďaka patrí najmä vtedajšiemu podplukovníkovi Milanovi Gajdošovi z Ekumenickej pastoračnej služby Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR, Evanjelickej diakónii, mimovládny organizáciám,“ skromne konštatuje kapitán Sikel. Išlo najmä o dodávku oblečenia tým najchudobnejším.

Pre Stanislava to znamenalo aj bezprostredný kontakt s miestnou populáciou. Spoznal, ako žije miestne obyvateľstvo. Z týchto skúseností dodnes čerpá pri príprave kľúčového personálu v martinskej výcvikovej jednotke vojenských misií. Doslova ho dojala nefalšovaná, úprimná reakcia miestnych ľudí pri rozdeľovaní humanitárnej pomoci v severnom Afganistane, kde PRT pôsobil. Bez zbytočných sprostredkovateľských medzičlánkov, ktoré často podobnú pomoc spomaľujú a nie vždy sa dostane adresátovi

Text: Jozef Žiak
Foto: archív SS

mohol stať ľahkým terčom pre narastajúce opozičné sily. Jedinou možnosťou bolo zoskupiť jednotky, ktoré zanechal v získaných oblastiach. Lenže to by bol jasný signál pre opozičné sily na prenasledovanie jeho roztrúsenej armády. Alexander vedel, že ak by sa mu podarilo tieto sily zastrašiť, obávali by sa ich prenasledovať. Preto nariadil svojim kováčom vyrobiť nadrozmerne prilby a brnenia, ktoré by boli svojimi rozmermi vhodné pre obrov. Presnejšie, pre osoby vysoké až 2,5 metra. Toto brnenie nechal porozhadzovať na rôznych miestach, kde predpokladal, že tade budú prechádzať nepriatelia. Nadmerné brnenie vyvolalo u prenasledovateľov naozaj dojem, že sa blížia k armáde obrov a boj s obrami by z najväčšou pravdepodobnosťou prehrali. Spolu so strachom podporovaným hrôzostrašnými príbehmi ľudí z kmeňov, ktoré Alexander počas svojho ťaženia porazil, aj z brnenia „obrov“ prispeli k pochybnostiam a demoralizácii, čo vyústilo do rozhodnutia opozičných síl neprenasledovať Alexandra.

Toľko vojenská historika, ktorej pravdivosť už síce nikto nedokáže, je však isté, že účinnosť psychologických operácií si možno overiť v nedávnych a aj v súčasných konfliktoch. Najväčší rozmach PSYOPS ako samostatného vojenského systému bol zaznamenaný počas druhej svetovej vojny. Spomeňme napríklad imaginárnu armádu skupinu Patton, alebo výučbu anglického jazyka pre potenciálnych spojencov v tyle nepriateľa prostredníctvom vysielania BBC. Možno spomenúť aj takmer neveriteľnú silu, ktorá prameňila z mobilizácie emocionálneho patriotizmu Rusov a obyvateľov ZSSR, keďže J. V. Stalin si veľmi dobre uvedomoval, že konvenčná armáda ani samo klasické nasadenie armády nemá veľkú šancu zabrániť nemeckej okupácii Ruska.

Morálne aj taktické výhody

CIMIC predstavuje vojenskú funkciu, ktorá je integrálnou súčasťou vojenských operácií.

Tiež koordináciu a spoluprácu na podporu misie medzi veliteľom a civilnými aktérmi vrátane obyvateľstva a miestnych predstaviteľov, ako aj medzinárodných, národných a mimovládnych organizácií a agentúr.

Cieľom CIMIC je vytvoriť a udržať úzku spoluprácu s civilným obyvateľstvom a inštitúciami pri ktorých veliteľ nasadených síl môže dosiahnuť morálne, materiálne a taktické výhody. Z toho vyplýva, že s pomocou CIMIC je možné odprieť tieto výhody protivníkovi. Dlhodobým cieľom CIMIC je vytvoriť a udržať podmienky na dosiahnutie trvalého (vy)riešenia krízy. Medzi základné taktiky, techniky a procedúry CIMIC patrí zhodnotenie priestoru operácie, styčná a koordinačná činnosť a projekty.

Úlohy CIMIC:

- 1. styčná činnosť – pozostáva z nadviazania a udržiavania styku s civilnými aktérmi na príslušných úrovniach s cieľom spolupráce, synchronizácie, poskytovania/využívania informácií, koordinovaného a integrovaného plánovania a vykonávania operácií. To zahŕňa identifikáciu relevantných civilných aktérov, vytvorenie matice styčnej činnosti (s pravidelnou aktualizáciou), vytvorenie CIMIC databázy o styčnej činnosti a o činnosti civilných aktérov,**
- 2. podpora síl – CIMIC svojimi aktivitami minimalizuje narušovanie vojenských operácií civilnými obyvateľmi a minimalizuje účinok vojenských operácií na miestne obyvateľstvo,**
- 3. podpora civilného prostredia – zahŕňa komplexný prístup pri podpore civilného prostredia, na čas nevyhnutne potrebný na splnenie úloh vojenskej operácie. To zahŕňa široké spektrum podpory napr. informáciami, materiálom, komunikačnými zariadeniami, odbornými poznatkami a školeniami. Postupný prístup obsahuje poskytnutie jednotlivých zdrojov a prostriedkov, pričom komplexné zabezpečenie vojenskými zdrojmi je len výnimočne posledná možnosť.**

Školy, nemocnice, studne

Problematiku civilných aktérov v priestore operácie a ich vplyv na vojenské prostredie začali riešiť osobitne ako samostatnú spôsobilosť Civil Affairs (Civilné záležitosti) v americkej armáde už v druhej svetovej vojne. Civil Affairs sú dokonca svojím významom také dôležité a zásadné, že americká armáda stále začleňuje časť jednotiek z Civil Affairs aj ako súčasť jednotiek Špeciálneho určenia (SF). V novšej histórii sa CI-

MIC ako samostatná vojenská spôsobilosť začína používať až v polovici 90. rokov ako dôsledok a poučenie (Lessons Learned) z konfliktu v Bosne a Hercegovine, následne aj z operácie v KOSOVE. Neskôr si väčšina krajín NATO začala budovať vlastné CIMIC štruktúry ako nevyhnutnú súčasť pravidelných štruktúr. CIMIC spôsobilosť a jej funkcie boli od Balkánu uplatnené, budované a akceptované v každej operácii NATO. Spomenúť by sa dali stovky príkladov budovania škôl a nemocníc v Afganistane, výstavba ciest a mostov, hĺbenie studní a podobne. Niekedy ide na prvý pohľad až o kuriózne záležitosti. Napríklad v Kosove CIMIC tím s pomocou žienijných mechanizmov poskytnutých velením operácie pomáhal miestnym obyvateľom rozširovať miestny cintorín.

Naši v operáciách

OS SR sa usilujú rozvinúť spôsobilosť CIMIC a PSYOPS približne od roku 2005. Všetky priority v týchto oblastiach boli od začiatku naviazané na ciele síl OS SR. Praktické skúsenosti získavali naši vojaci napríklad v operácii KFOR v Kosove ako členovia Liaison Monitoring Team-ov v regiónoch mesta Obilič.

Podstatou ich pôsobenia bola styčná činnosť v multi etnickom prostredí, zabezpečovali nepretržité monitorovanie a zhodnocovanie priestoru a aktualizovali informácie. No pokiaľ išlo o hlavné CIMIC činnosti, koordinovali najmä spoluprácu s miestnou samosprávou a množstvom nadnárodných a mimovládnych organizácií, akými boli UNHRC, OBSE, či Červený kríž a v rámci spolupráce napomáhali riešenie problémov miestneho obyvateľstva. V operácii ISAF v Afganistane pôsobili naši príslušníci CIMIC v PRT (Provisional Reconstructional Team) v provincii Uruzgan štruktúrach podporných elementov



Skúsenosti z civilno-vojenskej spolupráce získavali slovenskí vojaci aj v operácii KFOR v Kosove (npor. Anton Domen v roku 2010 spolu s fínskym a českým kolegom)

(CIMIC support element). Humanitárna pomoc vo forme dodávok oblečenia či potravín, rokovania s miestnymi autoritami a nasledujúce navrhovanie, schvaľovanie a realizácia projektov boli tiež súčasťou ich poslania. V Afganistane pôsobilo niekoľko našich vojakov aj v odbornosti PSYOPS. Napríklad v priestore Kábul plnili úlohy od distribúcie tlačенých produktov, komunikáciu tvárou v tvár, až po „ampliónové“ operácie. Súčasťou ich práce bol aj zber relevantných informácií potrebných pre ďalšie smerovanie INFOOPS v priestore nasadenia.

Je dôležité, že v súčasnosti sú príslušníci slovenskej jednotky CIMIC a PSYOPS zaraďovaní do operácie ALTEA v Bosne a Hercegovine, ktorá je svojím charakterom typická pre využitie a rozvoj spôsobilostí v uvedených odbornostiach.

Dobrý základ pre budúcnosť

Základné východisko na budovanie a rozvoj predmetných spôsobilostí v OS SR dnes predstavuje koncepcia rozvoja spôsobilostí CIMIC a PSYOPS z roku 2013. Predmetný materiál vychádza zo záverov Bielej knihy o obrane SR a z návrhu Rozvojového plánu rezortu obrany SR s výhľadom do roka 2024. Nosná časť dokumentu je prepojená s Národnými cieľmi 2013, ktoré stanovovali SR zabezpečiť spôsobilosti CIMIC a PSYOPS v rámci národného cieľa „mechanizovaná brigáda a mechanizovaná práporová skupina“.

V súlade s koncepciou boli vytvorené funkčné organizačné štruktúry CIMIC a PSYOPS v rámci reorganizácie Pozemných síl OS SR v roku 2014 – a to vznikom jednotky CIMIC a PSYOPS (ďalej len jCaP). Jednotka vznikla v posádke Martin 1. 7. 2014. Zároveň boli k 1. 11. 2014 vytvorené štábne prvky CIMIC a PSYOPS na veliteľstve pozemných síl v Trenčíne a na veliteľstve 2. mechanizovanej brigády Prešov, pod ktorú jCaP podlieha.

Vojna alebo konflikt sa stali aj sociálnym fenoménom a sociálne skupiny súperia o zdroje, identitu, náboženstvo, ako aj o vplyv a moc. Kritika či nedôvera sociálnej skupiny alebo celého obyvateľstva v nasadenej krajine, ale aj u domácej verejnosti môže spôsobiť zlyhanie celej operácie. Aj preto sa do popredia sa čoraz viac dostávajú operácie nebojového charakteru s maximálnym využitím prvkov CIMIC a PSYOPS. Z nedávnych aj súčasných konfliktov a poznatkov z nich vyplývajúcich je zrejmé, že i v podmienkach OS SR budú čoraz viac žiadané spôsobilosti INFOOPS. To, že v roku 2013 bola schválená koncepcia rozvoja spôsobilostí CIMIC a PSYOPS a že bola vytvorená samostatná jCaP, je v tomto smere veľmi dobrým východiskom do budúcnosti.

Text: mjr. Milan Žilincár a kol. CIMIC a PSYOPS

Foto: Pavol Vitko a archív bk

Prvá jednotka

Na základe Koncepcie rozvoja spôsobilostí CIMIC a PSYOPS z roku 2013, ktorá vychádza zo záverov Bielej knihy o obrane, vznikla v Martine 1. júla 2014 po prvý raz v histórii OS SR samostatná jednotka CIMIC a PSYOPS (jCaP). O poslaní a úlohách jednotky sme hovorili s jej veliteľom kapitánom Branislavom Krajčíkom.



Veliteľ jednotky CIMIC a PSYOPS kapitán Branislav Krajčík (vpredú) a veliaci poddôstojník jednotky nadrotmajster Martin Brodniansky

Koncepciu predkladalo Veliteľstvo Pozemných síl OS SR a vychádzalo aj z takých aliančných dokumentov, ako sú spojenecké doktríny pre civilno-vojenskú spoluprácu (Allied joint doctrine for Civil military cooperation) či psychologické operácie (Allied joint doctrine for Psychological operation). Už dnes je zrejmé, že mladá jednotka bude o. i. prispievať do spoločnej bojovej skupiny Vyšehradskej štvorky dvoma dôstojníkmi a dvoma poddôstojníkmi.

Východiská a skúsenosti

„V súčasnosti máme do pol stovky vojakov, čo sú približne dve tretiny z plánovaných počtov,“ hovorí kpt. Krajčík. Žien je desatina. Dodáva, že nejde o to hneď „natlačiť“ jednotku na plné počty, ale postupne vyberať tých, ktorí majú na takú prácu predpoklady. „Každý z našich príslušníkov by mal mať aspoň STANAG 2 z angličtiny, mal by byť primerane komunikatívny, mal by byť dobre fyzicky aj psychicky pripravený. Pri výbere je dôležité aj zodpovedajúce

služobné hodnotenie,“ konštatuje. Dodáva, že spôsobilosti CIMIC a PSYOPS nevznikajú v našich podmienkach na „zelenej lúke“. V menšej miere sa začali rozvíjať od roku 2005. Nešlo len o nasadzovanie vojakov, ktorí v týchto či príbuzných oblastiach pôsobili napríklad v operáciách ISAF a KFOR. V rámci veliteľstiev dvoch brigád boli v minulom desaťročí v spomínaných odbornostiach zriadené trojčlenné skupiny. Dva taktické štvorčlenné tímy PSYOPS pôsobili od roku 2010 v Trenčíne v prápore podpory velenia pozemných síl. CIMIC aj PSYOPS však stále zostávali tak trochu na okraji budovania spôsobilostí. „Naplno sa začali rozvíjať až v rámci zriadenia našej jednotky,“ zdôrazní kpt. Krajčík. On sám sa týmto smerom orientoval už dávnejšie. Prvý NATO – CIMIC kurz, ktorý viedli vojaci z Maďarska, absolvoval ešte v roku 2007. Má za sebou aj kurz civilno-vojenských vzťahov v americkej námornej pechote. Dôležité sú aj skúsenosti z misií a operácií – z Eritrey, Kosova a z Afganistanu. Podobne „ostrieľaný“ však nie

je iba on. Veliaci poddôstojník nadrotmajster Martin Brodniansky slúžil dva razy v Iraku a tri razy v Afganistane. „Skúsenosti z nasadenia v zahraničí má asi 80 % našich príslušníkov,“ dodáva kpt. Krajčík.

Štruktúra a výcvik

Jednotka CIMIC a PSYOPS je podriadená 2. mechanizovanej brigáde v Prešove. V autonómnej štruktúre PSYOPS



je skupina analýz a riadenia, skupina plánovania či skupina tvorby produktov. PSYOPS má aj šesť taktických tímov, každému velí nadrotmajster. „Keďže hlavnou úlohou PSYOPS je činnosť, ktorej cieľom je ovplyvňovať mienku či postoj cieľovej skupiny, naši vojaci musia o. i. ovládať komunikáciu od úrovne tvárou v tvár, až po komunikáciu prostredníctvom médií,“ uvádza kpt. Krajčík. Isto, asi ťažko budeme niekedy vybavení takou technikou ako veľké armády, ktoré priamo v operáciách dokážu vybudovať vlastné televízie či rozhlasové štúdiá. Je však nepochybné, že na takých úlohách budeme participovať.

Štruktúra CIMIC sa skladá z dvoch centier, ktoré sú ekvivalentmi čiat. Každé má analyticko-operačnú skupinu a po štyri taktické tímy.

Počítače, vozidlá, kamery, fotoaparáty, projektory, diktafóny, kopírovacie a tlačiarenské zariadenia či stany, to všetko by malo byť súčasťou ich zabezpečenia. „Okrem iného máme už k dispozícii napríklad terénne vozidlo s upevnenými reproduktormi aj skriňové vozidlo s tlačiarňou (na fotografiách). Ďalšia technika bude postupne

pribúdať,“ tvrdí kpt. Krajčík. Spomenie, že pred necelým rokom mali k dispozícii len uvoľnené priestory v martinských kasárňach. Veľmi oceňuje podporu nadriadených veliteľstiev, osobitne vyzdvihol podporu veliteľa 2. mechanizovanej brigády, veliteľa PS OS SR, ako aj príslušníkov Oddelenia CIMIC a PSYOPS veliteľstva pozemných síl. Na poslednom mieste ocenil aj spoluprácu so susediacim 11. mechanizovaným práporom Martin.

Jednotka je v súčasnosti v prvej etape výcviku. V marci mala preverenie na úroveň jednotlivcov – špecialistov. Pokračujú výcvikom tímov a v máji ich čaká kontrola zladenosti. Vojaci by mali byť o. i. aj dobrí diplomati, mali by sa vyznať v kultúre a vo zvykoch vybraných krajín, mali by mať zvládnutú komunikáciu s verejnosťou a médiami, vedomosti majú či budú mať z prieskumu, zo spravodajstva, z medzinárodného humanitárneho a vojnového práva, zo sociológie, štatistiky, no aj z taktiky malých jednotiek, boja zblízka, mínovej bezpečnosti či ženijnej prípravy. Pritom už teraz sú pred nimi dôležité úlohy. „Do spoločnej bojovej skupiny Vyšehradskej štvorky bude jednotka prispievať dvoma dôstojníkmi v oblasti analýz cieľových skupín a dvaja poddôstojníci budú súčasťou taktických tímov PSYOPS,“ konštatuje veliteľ jCaP. „Tento rok ešte prispějeme jedným taktickým štvorčlenným tímom PSYOS v rámci vyčlenených síl vysokej pripravenosti (NATO High Readiness Forces – HRF), pre ktoré je u nás vyčlenená 22. mechanizovaná práporová skupina. V roku 2016 bude v stand by režime HRF 21. mechanizovaný prápor, do ktorého prispějeme taktickými tímami PSYOPS aj CIMIC,“ dodáva kpt. Krajčík.

Rezort obrany a ozbrojené sily kladú na rozvoj spôsobilostí v oblasti psychologických operácií a civilno-vojenskej spolupráce aj vzhľadom na súčasnú medzinárodnú situáciu veľký význam. „Naše spôsobilosti budú k dispozícii v rámci medzinárodného krízového manažmentu, ako aj pri pomoci občanom v rámci domáceho krízového manažmentu,“ dodáva kpt. Krajčík.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a jCaP



Kontakt s cieľovou skupinou

„Považoval som za dôležité, aby sme ako vojaci boli v priamom kontakte s konečným užívateľom našej pomoci,“ spomenul kapitán Branislav Krajčík, ktorý šesť mesiacov pôsobil v ISAF ako dôstojník pre civilno-vojenskú spoluprácu (civile affairs). Bolo to v rokoch 2012 – 2013 a slúžil v približne 150-člennom Provinčnom rekonštrukčnom tíme (PRT) v provincii Uruzgan. Spolu so slovenským dôstojníkom, ktorého pozícia bola na operačnom oddelení, boli poslední príslušníci Ozbroyených síl SR, ktorí v tomto tíme pracovali.

„Vojenskej štruktúre PRT velili Američania a civilov, ktorých bola asi pätina, riadili Austrálčania,“ spresnil súčasný veliteľ jednotky CIMIC a PSYOPS v Martine. Civilní zamestnanci o projektoch pomoci komunikovali viac s vyššími politickými predstaviteľmi, vojaci boli primárne nasadzovaní v teréne. „Napríklad pri distribúcii humanitárnej pomoci by bolo jednoduchšie a iste aj bezpečnejšie odovzdať ju miestnym autoritám. Keď ju však obyvatelia preberali priamo z rúk nás vojakov, malo to nepochybne väčší vplyv na ich postoje k jednotkám ISAF. Bolo to tak napríklad aj vtedy, keď sme distribuovali približne dve stovky „spacákov“ príslušníkom afganského kočovného kmeňa Kutchi, ktoré nám poslali zo Slovenska ako humanitárnu pomoc.

Samozrejme, PRT sa podieľal v spolupráci s miestnymi autoritami na väčších projektoch, ako bolo hĺbenie studní či stavanie mostov. „Z hľadiska civilno-vojenskej spolupráce bolo mimoriadne dôležité, že práce na realizácii projektov sme zadávali domácim Afgancom, čo tiež malo vplyv na ich vzťah ku koalíčnym vojakom.

Text: Pavol Vitko

Foto: archív BK



Čierny jastrab nad Lešťou

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec sa 5. marca v Centre výcviku Lešť oboznámil spoločne s 2. zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajorom Pavlom Mackom a so zástupcom veľvyslanca USA na Slovensku Normanom T. Scharpfom s priebehom spoločného výcviku špeciálnych síl Slovenska a USA.



Na cvičení Star Dust 2015 (Hviezdny prach) sa zúčastnilo 103 príslušníkov americkej 10. skupiny špeciálnych síl a 56 príslušníkov žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. Americkí a slovenskí vojaci v priebehu výcviku využívali okrem iného aj štyri vrtuľníky UH-60 Black Hawk (Čierny jastrab). Hlavným cieľom bolo precvičenie spoločných operačných a taktických postupov jednotiek pri boji proti terorizmu a šíreniu, pašovaniu a zneužití nebezpečného materiálu cez hranice Európskej únie.



„Cvičenie je pokračovaním výbornej spolupráce medzi Slovenskom a USA,“ povedal štátny tajomník rezortu obrany M. Koterec. Generálmajor Pavel Macko zdôraznil, že cvičenie je aj o vzájomnom vymieňaní si poznatkov a skúseností. „Teší ma, že v tejto oblasti aj my máme čo ponúknuť americkej strane.“ Veliteľ žilinského 5. pluku špeciálneho určenia plukovník Ľubomír Šebo pripomenul, že cvičenie s americkými špeciálnymi silami je pre útvary vítanou previerkou pred certifikačným cvičením celého úlohového zoskupenia koncom tohto roka. V tomto roku ich ešte čaká spoločný výcvik so špeciálnymi silami z Českej republiky, Poľska, ale aj Rakúska.

Text a foto: Jozef Žiak





Spomienka v Novákoch

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec si 2. marca v Novákoch pripomenul 8. výročie tragickej udalosti vo Vojenskom opravárenskom podniku. Pri explózii vtedy prišlo o život osem pracovníkov a desiatky utrpeli zranenia. „Začiatkom minulého mesiaca prebiehalo ďalšie súdne pojednávanie v tomto tragickom prípade a verím, že v krátkom čase padne rozhodnutie,“ uviedol M. Koterec. Výbuch delaboračnej haly v marci 2007 zničil veľkú časť podniku. Ekonomická situácia podniku bola po tragédii dlhodobo nepriaznivá. Súčasné vedenie rezortu obrany s cieľom stabilizovať podnik a zachovať zamestnanosť prenajalo podnik na 20 rokov strategickému partnerovi, ktorého vybralo v rámci verejného ponukového konania.

Foto: MO SR – Kod



Generáli spomínali na generálov

Pri príležitosti spomienky na slovenských generálov Augustína Malára, Jána Goliana, Štefana Jurecha a Rudolfa Viesta, popravených v roku 1945, členovia Klubu generálov Slovenskej republiky 4. marca zorganizovali v Bratislave spomienkové stretnutie. Účastníkov privítal podpredseda Klubu generálov SR generálporučiek Peter Vojtek. Zúčastnili sa aj ďalší bývalí náčelníci GŠ OS SR generál v. v. Milan Cerovský a generál v. v. Ľubomír Bulík, predseda Klubu generálov SR generálmajor František Blanárik, syn generála Štefana Jurecha podplukovník v. v. Marcel Jurech a za velenie OS SR 2. zástupca náčelníka GŠ OS SR generálmajor Pavel Macko.

Foto: Michal Psota



Minister prijal veľvyslanca

Minister obrany SR Martin Glváč prijal 3. marca na pôde rezortu obrany veľvyslanca Indickej republiky Parama Jit Manna. Zhodnotili slovensko-indické bilaterálne vzťahy, najmä spoluprácu v oblasti obrany, výcviku a vzdelávania. Indická republika prejavila záujem o možnosť výcviku s reálnymi chemickými látkami vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO v Zemianskych Kostoľanoch, ktoré je svojím zameraním výnimočné v celej strednej Európe. Na oboznámenie sa s týmto centrom preto už v marci príde na návštevu indická delegácia vojenských expertov.

Foto: Michal Psota

Nová etapa letectva

Prechod na novú leteckú techniku prinesie pre Vzdušné sily OS SR nové úlohy. V pomerne krátkom čase by sa totiž mali zmeny dotknúť všetkých druhov leteckej techniky. „Najdôležitejšie je vybrať pilotov aj technikov, ktorí sú pre ozbrojené sily perspektívni. To znamená, že ak do ich výcviku a prípravy investujeme, o dva-tri roky neodídu do civilu. To by bolo najlepšie zabezpečiť aj legislatívne,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. Na rokovaní s náčelníkom Generálneho štábu OS SR genpor. Milanom Maximom a veliteľom Vzdušných síl OS SR brigádnym generálom Miroslavom Korbom určili úlohy potrebné na definovanie kritérií výberu posádok a obslužného personálu, aj požiadavky v súvislosti s dislokáciou novej leteckej techniky. „Preškolenie personálu je dlhodobý proces, preto je nevyhnutné, aby sme sa touto problematikou začali zaoberať už teraz,“ zdôraznil minister. Preto schválil vytvorenie nového odboru podpory vzdušných síl priamo na Generálnom štábe OS SR. „Zavedenie novej techniky do ozbrojených síl si vždy vyžaduje riešenie množstva technických, personálnych a logistických požiadaviek. Pri takej náročnej akvizícii ako je letecká technika, to platí o to viac“ vysvetlil genpor. Maxim. Veliteľ vzdušných síl brigádnym generálom Miroslavom Korba ocenil kroky ministerstva obrany a generálneho štábu, ktoré smerujú k modernizácii ozbrojených síl: „Pre vzdušné sily sa začína nová etapa v histórii slovenského letectva.“

Internet zaplavili dezinformácie

Ministerstvo obrany SR znova upozorňuje, že odopretie mimoriadnej služby nie je novinka. V zmysle platnej legislatívy môžu občania podať vyhlásenie o odopretí výkonu mimoriadnej služby už od roku 2006 z dôvodov presne stanovených zákonom. Výkon mimoriadnej služby možno odoprieť, ak je v rozpore so svedomím alebo náboženským vyznaním občana. Občan môže v stave bezpečnosti odoprieť výkon mimoriadnej služby písomným podaním vyhlásenia na okresný úrad v sídle kraja v kalendárnom roku, v ktorom mu vznikla branná povinnosť alebo v januári každého nasledujúceho roka až do zániku brannej povinnosti. Na vyhlásenie podané v období krízovej situácie ako je vojna, vojnový stav, núdzový stav a výnimočný stav, sa neprihliada. Aj registrovaný občan, ktorý podal vyhlásenie o odopretí výkonu mimoriadnej služby, bude v čase vojny a vojnového stavu povolaný na odvod, kde bude posúdený jeho zdravotný stav a rozhodnuté o jeho spôsobilosti vykonať alternatívnu službu. Občan, ktorý podal vyhlásenie o odopretí výkonu mimoriadnej služby a ktorého okresný úrad v sídle kraja na základe rozhodnutia zaradiť do dokumentácie evidovaných občanov, je povinný vykonať alternatívnu službu u zamestnávateľa, ktorý plní napríklad úlohy v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, civilnej ochrany obyvateľstva, alebo v oblasti sociálnej pomoci a podobne.

5. pluk – Misia Afganistan

Reálnou sondou do vojny z pohľadu príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline je dokument režiséra Petra Kaštila z vojenského prostredia Afganistanu pod názvom 5. pluk – Misia Afganistan, ktorý mal premiéru 11. marca v Žiline. Venovaný je pamiatke kapitána in memoriam Eduarda Makovníka a rotmajstra in memoriam Patrika Fraštiu, príslušníkov 5. pluku, ktorí v Afganistane zahynuli. „Filmonúka jedinečnú možnosť nahliadnuť do náročného prostredia, v ktorom naše jednotky pôsobili v Afganistane. Som rád, že vznikol,“ uviedol minister obrany Martin Glváč.



Premiér vo VOP Trenčín

Vstup strategického partnera do Vojenského opravárenského podniku Trenčín bol správny krok. Podnik sa podarilo nielen dostať z červených čísel, ale zachrániť ho aj pred takmer istým zánikom. Za posledný rok sa zvýšil počet zamestnancov o viac ako sto a výrazne sa znížila závislosť od zákaziek z rezortu obrany. „Kým v minulosti to bolo 80 – 90 % niekedy aj umelo vytvorených zákaziek, dnes je to asi sedem percent,“ zhodnotili to ministri obrany SR Martin Glváč, ktorý 2. marca navštívil prevádzku MSM Martin – Trenčín spolu s predsedom vlády SR Robertom Ficom.

„Veľmi rád som prijal pozvanie do tohto podniku, pretože sa nám darí plniť záväzok z programového vyhlásenia vlády. Naším cieľom bolo stabilizovať vojenské opravovne. Dnes je tu evidentný nárast zákaziek, je zrejme, že sa postupne presadzujú na medzinárodných trhoch a to ma veľmi teší,“ povedal premiér. Ocenil, že strategický partner oboch bývalých vojenských opravárenských podnikov dnes zamestnáva takmer 550 ľudí.

Šéf rezortu obrany potvrdil, že podobný model dlhodobého prenájmu chce ešte v tomto roku rezort uplatniť aj v prípade Leveckých opravovní Trenčín. „Pred letom by sme chceli vypísať podobnú súťaž, ako bola na vojenské opravárenské podniky,“ uviedol. Vstup strategického partnera sa osvedčil už vo dvoch podnikoch a v oboch sa zvýšila zamestnanosť.

Riaditeľ MSM Martin, s. r. o., Marián Goga predsedu vlády a ministra obrany informoval o aktuálnej situácii v podniku, kto-



rý spoločnosť prevzala do dlhodobého nájmu 1. januára 2014: „Stabilizovali sme zamestnanosť, priniesli nové zákazky a naše zákazky z rezortu obrany sú minimálne. Dokážeme si získať nových partnerov.“

Strategického partnera pre VOP Trenčín vybral rezort obrany prostredníctvom verejnej obchodnej súťaže. Nešlo o privatizáciu podniku, vlastnícke práva podniku zostali zachované a podnik ako taký je naďalej majetkom štátu.

Foto: Ivan Kelement



Otvorenie synody

V priestoroch Klubu MO SR v Bratislave sa 3. marca uskutočnilo úvodné odborné zhromaždenie kňazov a laikov Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR. Ordinár OS a OZ SR. Mons. František Rábek v jeho úvode pozval všetkých prítomných na spoločnú cestu.

„Po grécky sa spoločná cesta povie synodos. A z toho vzniklo pomenovanie pre dlhšie porady členov cirkevného spoločenstva pod vedením biskupa. Teda synoda. Náš ordinariát rozvíja svoje pôsobenie v prostredí ozbrojených síl a ozbrojených zborov už 12 rokov. Preto považujem za potrebné, aby sme toto obdobie zhodnotili. Podelili sa o skúsenosti. Ukázali na to, čo sa osvedčilo, ale aj na nedostatky a rezervy,“ priblížil biskup Rábek poslanie synody.

V katedrále ordinariátu v bratislavských Krasňanoch sa uskutočnila pontifikálna svätá omša pri príležitosti 12. výročia ordinariátu a samotné slávnostné otvorenie diecéznej synody. Zúčastnili sa na ňom zástupcovia partnerských ordinariátov z Rakúska, Maďarska a Poľska, ako aj zástupcovia rezortov obrany, vnútra a spravodlivosti. Medzi nimi aj 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko a zástupcovia útvarov a zariadení ozbrojených síl z celého Slovenska.

Práce diecéznej synody, ktorá sa začala 3. marca 2015, budú trvať až do 1. marca 2017. Vtedy budú uznesenia synodálneho zhromaždenia sformované do záverečných návrhov a oficiálne predstavené. Tým získajú záväznosť cirkevných zákonov a stanú sa vlastne ukazovateľmi smeru pre všetkých členov ordinariátu na ich ďalšej spoločnej ceste.

Text a foto: Jozef Žiak

Na základe dohody medzi veliteľmi pozemných síl OS SR a Maďarska sa koncom februára uskutočnil spoločný výcvik potápačov na bagrovisku Čierna Voda. Vodné cvičisko, ktoré dosahuje hĺbku vyše 37 metrov, vyžívajú príslušníci seredského ženijného práporu už niekoľko rokov.

Slimák pod hladinou

Pod vodnou hladinou majú zatopené rôzne prekážky a predmety, ktoré pomáhajú pri skvalitňovaní výcviku potápačov. Veliteľ seredského ženijného práporu podplukovník Dalibor Jelínek oceňuje praktickú výmenu skúseností s maďarskými kolegami.

Užitočná spolupráca

„Každá strana má čo ponúknuť svojmu partnerovi. Zaujímame sa o skúsenosti maďarských potápačov v problematike EOD. Lebo v tejto oblasti plánujeme pripravovať aj našich špecialistov. Spoločný výcvik má veľký význam aj z hľadiska medzinárodného projektu TISA, do ktorého sú zapojené obe naše armády,“ zdôrazňuje veliteľ práporu.

Slovenskí potápači pod vedením veliaceho poddôstojníka ženijnoprieskumnej čaty rotmajstra Michala Ščepka plnili

úlohy spolu s kolegami z maďarského ženijného práporu zo Szentésa a 1. EOD bojového lodného regimentu z Budapešti. Témou ich spoločného zamestnania boli ženijné prieskumné potápačské práce. Medzi maďarskými potápačmi bola aj rotmajsterka Anikó L. Wagyné. Potápačov čakalo v trojstupňovej vode bagroviska plnenie rozmanitých úloh. Ich náplň im pred začiatkom zamestnania vo vyhriatom stane objasnil rotmajster Ščepko. Zdôraznil, že úlohou všetkých štyroch skupín, do ktorých boli slovenskí a maďarskí potápači rozdelení, sú ženijné prieskumné potápačské práce pod vodnou hladinou. Najskôr kruhové vyhľadávanie, potom vyhľadávanie v rojnici a napokon vyznačovanie nájdeného objektu. Po ujasnení úloh už museli potápači zameniť teplý azyl stanu za nepríjemné veterné počasie. Robilo veľké problémy aj

záchrannej skupine na číle. Najmä keď museli prekonávať protivietor na vodnej hladine.

Lano treba cítiť

„Maďarským kolegom sme ukazovali naše postupy, ako plníme jednotlivé úlohy,“ vysvetľuje rotmajster Ščepko. „Po kontrole výstroja a ďalších postupoch potrebných pred zanorením sme sa zanorili a odviezol som ich na miesto, kde som začal kruhové vyhľadávanie. Umiestnili sme tam naviják – lano. Rozvinuli sme ho, ešte raz zopakovali dohodnuté signály a skontrolovali sme azimuty. Potom sa začalo samotné vyhľadávanie. Našou úlohou bolo, aby sme ukázali kolegom z Maďarska tento modernejší spôsob kruhového vyhľadávania, ktorý používame na Slovensku. Je veľmi efektívny a možno ho hneď aplikovať, bez nejakých zdĺhavých



Ženíjné prieskumné potápačské práce okrem iného predstavujú prieskum brehov pobrežných úsekov dna vodnej prekážky a s dôrazom na vyhľadávanie všetkých typov zátarás. Ďalej prieskum úsekov dna s dôrazom na vyhľadávanie všetkých typov zátarás, zisťovanie údajov o vodnej prekážke na zriaďovanie všetkých typov prepravísk, prieskum vodných stavieb a zhodnotenie ich stavu, prieskum a dozor nad podozrivými objektmi v okolí dokov a prístavov, ale aj prieskum a ničenie plavidiel. Okrem toho zahŕňa vyhľadávanie a vyzdvíhovanie materiálu a techniky z vodnej prekážky, vyhľadávanie a zneškodňovanie náloží v prístavoch, na lodiach, mostoch, v priehradách. Nezanedbateľnou súčasťou týchto prác sú záchranné a uvoľňovacie práce pod vodou, pomoc pri odstraňovaní následkov prírodných katastrof a ekologických havárií. Spomínané ženijné prieskumné potápačské práce sa využívajú pri prieskume priestorov a vodných prekážok pri ich prekonávaní vojenskou technikou (plavby či hlboké brody).



príprav. Veď v prípade potreby potápač musí veľmi rýchlo zasiahnuť, niečo nájsť a splniť svoju úlohu. Ale na druhej strane je tento spôsob náročný na potrebné zručnosti a skúsenosti. Je to podstatne náročnejšie ako rojnicové vyhľadávanie. Najnáročnejšie je celé to skoordinať, udržiavať v priebehu akcie stanovenú hĺbku, smer. Vedieť, kedy sa spraví kruh, aby každý na šnúre (lane) vedel presne, aká je jeho úloha. Aby dokázal okrem toho, že hľadá, komunikovať pomocou šnúry s druhým potápačom.“ O chvíľu neskôr náš jediný slovenský absolvent prestížneho kurzu elitných jednotiek US Navy SEAL v tréningovom centre Coronado v Kalifornii pripomína, že musí cez lano cítiť či sa o niečo nezachytil. Keď predmet našli, tak signalizovať cez laná.

A pri tom všetkom nezabúdať na to, aby držal stanovenú hĺbku.

Slabá viditeľnosť

„Viditeľnosť dnes bola v našej pracovnej hĺbke necelých 20 metrov veľmi slabá. Zhruba 1,5 metra. Naše dnešné kruhové vyhľadávanie pozostávalo z postupného zužovania priestoru. Vychádzali sme z tzv. veľkého slimáka. Urobili sme veľký kruh a šli sme čoraz bližšie a bližšie k miestu, kde sme boli vyviazaní. Urobil som prvý kruh – ukázal som činnosť. Potom maďarský kolega urobil ďalší kruh a tak sme pokračovali,“ objasňuje Michal Ščepko postup slovenských a maďarských potápačov pod hladinou Čiernej Vody.

Štvrtá skupina to mala najťažšie, lebo výcviku predchádzali dva týždne vlastného výcviku seredských potápačov. Dolu pod vodou je v hĺbke okolo 30 metrov plošina. Potápači ju museli vo vode, ktorá im poskytovala obmedzenú viditeľnosť, nájsť a označiť bójkou. Tak ako vždy, keď nájdú nejakú techniku a z rôznych príčin nie sú schopní ju hneď vytiahnuť.

Slobodník Marek Búš je dnes vojenským potápačom. V jednotke začínal ako vodič. „Na potápanie ma lákal rotmaj-

ster Ščepko, ktorý bol vtedy náš veliteľ družstva. Neľutujem, je to zaujímavá, aj keď dosť náročná práca,“ hovorí 25-ročný rodák z Klasova v okrese Nitra.

Má za sebou aj potápanie v hĺbke vyše 30 metrov. Práve na Čiernej Vode.

S p o m í n a ,
že to bol
zvláštny
pocit. Pri
ďalších
p o -
no -



**Veliteľ
maďarských
potápačov major
Attila Márfi
vyjadril
s pobytom
na Slovensku
a spoluprácou so
seredským ženijným
práporom veľkú
spokojnosť.**





roch v tejto hĺbke sa už upokojil, viac vnímal okolie a sústredil sa na plnenie úloh.

Veliteľ prieskumného potápačského družstva rotný Vladimír Búda patrí medzi našich najskúsenejších vojenských potápačov. Na konte má niekoľko tisíc ponorov. V slanej vode sa dostal najhlbšie (asi 60 metrov) v morskej vode v Chorvátsku. Rovnakú hĺbku dosiahol aj doma na Slovensku. Pri potápaní vo vodnej nádrži Turček. „Oceňujem pri dnešnom zamestnaní prácu potápačov. Najmä desiatnika Igora Molnára a slobodníka Branislava Liptáka. Nádejní sa ukazuje aj slobodník Marek Búš. Ku každej úlohe pristupuje veľmi iniciatívne. Dobré je, že u nás začína ako vodič. Vedel do čoho ide, nemal zbytočne skreslené predstavy o práci vojenského potápača,“ poznamenáva rotný Búda.

Nemáme sa za čo hanbiť

Po skončení spoločného zamestnania s maďarskými kolegami bol spokojný. Rovnako aj rotmajster Ščepko, ktorý je inštruktorom potápania v našich ozbrojených silách. „Spoločné zamestnania pre nás prinášajú mnohé nové zaujímavé skúsenosti. Okrem iného aj určité osobné uspokojenie, lebo vidím, že aj z hľadiska medzinárodného porovnania sa nemáme za čo hanbiť. A to ma dvojnásobne teší.“

Išlo o recipročnú návštevu. Vlni seredskí ženisti navštívili kolegov v Maďarsku a oboznámili sa s ich výcvikovou základňou i prípravou tamojších potápačov. Veliteľ maďarských potápačov major Attila Márfi vyjadril s pobytom na Slovensku a spoluprácou so seredským ženijným práporom veľkú spokojnosť: „Prináša prospech pre obe strany, a preto v nej chceme aj naďalej pokračovať. Hľadať ďalšie možnosti ako ju obohatiť.“

Text a foto: Jozef Žiak





Črtá sa spolupráca s Emirátnami

Slovenská republika by mohla po vyše pätnástich rokoch prehĺbiť spoluprácu so Spojenými arabskými emirátnami v oblasti obrany. Korunný princ, zástupca najvyššieho veliteľa ozbrojených síl SAE šejk Mohammed bin Zayed Al Nahyan prejavil na februárovom stretnutí s ministrom obrany SR Martinom Glváčom a náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Milanom Maximom záujem o Centrum výcviku Lešť. Toto špičkové centrum ponúka široké spektrum výcvikových bojových možností. Šéf rezortu obrany je prvým predstaviteľom Slovenska, ktorý rokoval s princom Mohammedom bin Zayedom Al Nahyanom. Podľa ministra Glváča je záujem o Lešť dôkazom, že investície súčasného vedenia rezortu obrany do Centra výcviku Lešť sa vyplatili. Počas návštevy Spojených arabských emirátov navštívil minister Glváč aj medzinárodný veľtrh obrannej techniky IDEX 2015 v Abú Dhabí.

Foto: MO SR – Kod



Česko zvažuje obnovenie odvodov

Česká armáda pripravuje novelu branného zákona, v rámci ktorej zvažuje aj možnosť obnoviť povinné odvody mužov i žien. Nie je však jasné, či by absolvovali aj vojenský výcvik. Cieľom je zistiť, akú ľudskú silu by malo Česko v zálohe, ak by vypukla vojna. Televízia Nova s odvolaním na tlačené vydanie MF Dnes uviedla, že legislatívna rada vlády sa v najbližších týždňoch bude zaoberať novelou branného zákona a jeden z jeho variantov ráta s povinnými vojenskými odvodmi, zrušenými pred desiatimi rokmi. Citovala ministra obrany Martina Stropnického, podľa ktorého „nesmieme podceňovať terajšie hrozby, musíme byť pripravení. Na príklade Ukrajiny vidno, že konflikty môžu vypuknúť rýchlo a relatívne blízko“. V hre je niekoľko variantov novely branného zákona. Jeden z nich predpokladá povinný vojenský výcvik. Podľa hovorca rezortu obrany Jana Pejška je však táto možnosť „menej pravdepodobná a celková príprava vojakov v zálohe tak bude aj naďalej prebiehať iba dobrovoľne“. Súčasný branný zákon ČR neumožňuje v čase mieru ani povinné odvody, ani vojenský výcvik. Všetko je od roku 2005 dobrovoľné a vojenská služba sa vzťahuje výlučne na profesionálnych vojakov a jednotky aktívnych záloh.

Foto: AČR, npor. Lucie Masaříková

Nové hrozby v Arktíde

Široká škála hrozieb voči ruskej bezpečnosti sa v poslednom čase vynára v arktickej zóne krajiny, tvrdí ruský minister obrany Sergej Šojgu (vľavo). Rezort obrany by sa mal podľa jeho slov zamerať na rozvoj vojenskej infraštruktúry v tejto oblasti. Šojgu vyhlásil, že na Čukotskom polostrove ruské ozbrojené sily nasadia vojakov, ktorí zaistia bezpečnosť severnej morskej trasy. „Nasadenie vojenských jednotiek na Čukotke umožní zvýšiť bezpečnosť dopravy po severnej morskej ceste a včas reagovať na potenciálne vojenské hrozby v oblasti,“ citovala ministra agentúra TASS. Ruský prezident Vladimir Putin vlni v decembri podpísal novú vojenskú doktrínu krajiny. Dokument zdôrazňuje potrebu ochrany ruských záujmov v oblasti Arktídy a označuje rozširovanie NATO za vonkajšiu hrozbu pre bezpečnosť Ruska.

Európa by mala mať vlastnú armádu

Európska únia by mala mať vlastnú armádu, uviedol v rozhovore pre nemecké noviny Welt am Sonntag predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Informovala o tom nemecká tlačová agentúra DPA. „Takáto armáda by nám pomohla formovať spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločne uchopiť európsku zodpovednosť vo svete,“ citovali Junckera noviny. „Európsku armádu by sme nemali na to, aby ihneď zaujala svoje postavenie. Avšak spoločná armáda Európanov by tlmočila Rusku, že to mienime vážne z obranou hodnôt EÚ,“ dodal. Nemecká ministerka obrany Ursula von der Leyen ho podporila, keď vo vysielaní rádia Deutschlandfunk vyzvala na posilnenie vzťahov medzi nemeckou armádou a inými európskymi ozbrojenými silami, argumentujúc, že by to súčasne posilnilo európsky pilier transatlantickej aliancie (NATO). Juncker sa vyjadril, že európska armáda by nemala byť konkurentom NATO. Krajiny EÚ sa podľa agentúry DPA zdráhajú odovzdať obranné právomoci Bruselu. EÚ prišla v roku 2007 s koncepciou spoločných bojových skupín EÚ, ktoré by boli schopné rýchlo vojensky zakročiť v krízových situáciách, ale nikdy túto možnosť nevyužila.

Turecko chce u nás cvičiť

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky generálporučík Milan Maxim sa 3. marca v Ankare stretol s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl Tureckej republiky generálom Necdetom Özelom. Náčelník tureckého generálneho štábu informoval slovenskú delegáciu o regionálnej bezpečnostnej situácii a o pôsobení tureckých ozbrojených síl v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Turecká strana tiež prejavila záujem o využitie Výcvikového centra Lešť a rozhodla sa vyslať pozorovateľov na medzinárodné cvičenie Slovak Shield 2015. Generálporučík Maxim pozval generála Özela na návštevu Slovenskej republiky.

Ministri o reakciách Európy

Možnosti reakcií Európskej únie na súčasnú bezpečnostnú situáciu v bezprostrednom aj širšom susedstve Európy boli témou dvojdnového rokovania ministrov obrany EÚ v Rige 18. až 19. februára. Ich dôležitosť potvrdila prítomnosť vysokej predstaviteľky pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku F. Mogheriniovovej, ktorá zasadnutiu spolupredseda, generálneho tajomníka NATO J. Stoltenberga a námestníka generálneho tajomníka OSN H. Ladsousa. Slovenskú delegáciu viedol štátny tajomník MO SR Miloš Koterec. Od minulého summitu prišlo k bezprecedentnému vývoju bezpečnostného prostredia. Preto najbližší summit rozhodne o strategickom smerovaní bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, ako aj o nových impulzoch na posilnenie celého spektra nástrojov Únie, od politických, cez vojenské až po európsky obranný priemysel a trh. Kľúčovými výzvami sa stávajú oblasť komunikácie a schopnosť reakcie na netradičné hybridné spôsoby boja.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

IDEX 2015



Medzinárodná vojenská výstava a konferencia IDEX (International Defence Exhibition and Conference) v Abu Dhabí v Spojených Arabských emirátoch je najrozsiahlejším a najvýznamnejším podujatím svojho druhu v regióne.

V dňoch 22. – 26. februára sa v priestoroch národného výstavného centra ADNEC (Abu Dhabi National Exhibition Centre) uskutočnil už 12. ročník tohto podujatia. Súčasťou výstavy IDEX bol aj tretí ročník námornej vojenskej výstavy a konferencie NAVDEX (Naval Defence Exhibition and Conference) a po prvý raz sa uskutočnila výstava bezposádkových sys-

témov UMEX (Unmanned Systems Exhibition). Súčasťou podujatia je aj každodenná dynamická ukážka použitia jednotlivých typov techniky, návštevníci môžu vidieť činnosť bojových aj zabezpečovacích lietadiel, útočných a viacúčelových vrtuľníkov, širokej škály pozemnej techniky a taktiež hladinových plavidiel viacerých tried a kategórií.

Rast domáceho priemyslu

Výstava predstavuje fórum, kde sa výrobcovia z celého sveta snažia ponúknuť svoje riešenia domácemu bohatému klientovi. Situácia sa však postupne mení. Spojené arabské emiráty vyvíjajú veľké úsilie na nadobudnutie vlastných vývojových a výrobných kapacít vo všetkých technologických a technických oblastiach. A tu treba dodať,



Ajban SOV

že výstavy IDEX počas svojho vývoja tento neustávajúci trend len potvrdzujú. Ešte stále ide prvoplánovo o spoluprácu so zahraničnými partnermi v rozličných spoločných podnikoch, ale je zrejme cieľavedomé smerovanie k výchove a postupnému kreovaniu vlastných technických kádrov.

Jednou z hrdostí domáceho priemyslu je spoločnosť Nimr Automotive, ktorá je súčasťou koncernu Tawazun. Vozidlá s dvojnápravovou podvozkovou skupinou sú teraz známe ako trieda Ajban a vozidlá s trojnápravovou podvozkovou skupinou sú pomenované ako trieda Hafeet. Výrobca predviedol niekoľko nových aplikácií. Okrem vozidla Hafeet 620 v úlohe nosiča presného raketového zbraňového systému Talon



Matador-Volvo 8x8



Bastion HM Patsas

mal svoju svetovú premiéru dvojnápravový automobil pre jednotky špeciálnych operácií Ajban SOV (Special Operation Vehicle). Vozidlo Ajban SOV je štvormiestne s opčným piatym sedadlom. Otvorený

automobil dlhý 5 200 mm, široký 2 095 mm a vysoký 1 854 mm má pri užitočnej nosnosti 2 500 kg pohotovostnú hmotnosť 7 500 kg. Dojazd vozidla je 650 km. Konštrukcia automobilu je prispôbená pre

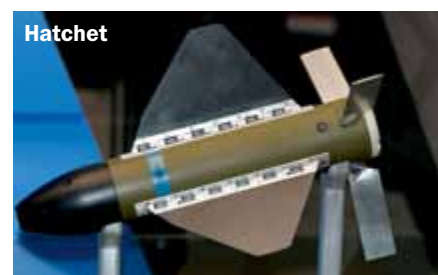
opčnú inštaláciu balistickej a protimínovej ochrany.

Plánované akvizície

Premiéra vozidla Ajban SOV je reakciou na pripravovanú akvizíciu ľahkých viacúčelových automobilov s konfiguráciou podvozovej skupiny 4 x 4 pre špeciálne jednotky miestnych ozbrojených síl. Ďalšou premiérou v tejto triede bol automobil Bastion HM Patsas francúzskeho výrobcu ACMAT Defense. Vozidlo s pohotovostnou hmotnosťou 13 t disponuje užitočnou hmotnosťou 2 000 kg. Kapacita automobilu poháňaného motorom s výkonom 236,8 – 251,6 kW sú 2 + 3 vojaci. Otvorený automobil dosahuje na vozovke maximálnu rýchlosť 120 km/h a jeho dojazd je 1 200 km.

Serióznou položku v perspektívnych akvizíčných plánoch ozbrojených síl Spojených arabských emirátov predstavuje obojživelný pancierovaný kolesový transportér

s konfiguráciou podvozovej skupiny 8x8. Svoje konštrukcie v tejto kategórii predstavili takmer všetci hlavní svetoví výrobcovia, objavilo sa množstvo nových projektov. Spoločnosť Emirates Defense Technology predstavila vo svetovej premiére kolesový transportér Enigma 8x8 s vežou z bojového vozidla pechoty BMP-3. Medzi ďalšími variantmi výzbroje je diaľkovo ovládaná veža AU-220M s automatickým kanónom kalibru 57 mm (spoločný projekt s ruskou spoločnosťou Uralvagonzavod), protiletadlový vežový komplet Skyranger s automatickým revolverovým kanónom kalibru 35 mm s muníciou AHEAD (spoločný projekt s nemeckou spoločnosťou Rheinmetall Defense) a húfnica M777 kalibru 155 mm (spoločný projekt s nadnárodnou spoločnosťou BAE Systems). Vozidlo dlhé 8,3 m, široké 2,8 m, vysoké 2,39 m (v transportnej polohe



Hatchet

2,25 m) poháňa preplňovaný dieselový motor CAT 710 HP. Vozidlo s bojovou hmotnosťou okolo 28 t bude dosahovať na vozovke maximálnu rýchlosť v oblasti 130 km/h.

Spomedzi ďalších noviniek v kategórii pancierovaných transportérov s podvozkovou skupinou 8×8, ktoré neboli vystavené len ako modely, ale v podobe skutočných vozidiel možno spomenúť transportér Matador-Volvo 8×8 spoločnosti Streit Group. Táto pôvodne kanadská spoločnosť má v súčasnosti najrozsiahlejšie prevádzky práve na teritóriu Spojených arabských emirátov. Vozidlo Matador-Volvo 8×8 s celkovou kapacitou 16 sedadiel poháňa preplňovaný dieselový motor Volvo D12D s výkonom 310,8 kW.

Lode, delostrelectvo aj munícia

Usiluje sa aj miestny lodiarsky priemysel. Jednou z veľmi zaujímavých noviniek bol celokompozitový rýchly torpédový katamarán s dĺžkou 16 m, ktorý je súkromnou



16 m katamarán Al Fattan



Khalifa-1

iniciatívou lodeníc Al Fattan. Podľa predstáv konštruktérov by také ľahké a rýchle plavidlo nesúce dve torpéda A244 predstavovalo lacnejšiu alternatívu protiponorkovým vrtuľníkom. Plavidlo konštruované pre rýchlosti okolo 80 uzlov je vyzbrojené aj diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou Hitrole G.

Spomedzi menej známych krajín (príjajmešom pre nás) sa pestrou a pomerne rozsiahlou škálou prezentovala priemyslová skupina MIC zo Sudánu. Jej najrozsiahlejším exponátom bola samohybná húfnica Khalifa-1. Táto konštrukcia predstavuje inštaláciu húfnice D-30 kalibru 122 mm aj s prepravovanou muníciou na podvozok nákladného vozidla Kamaz-43118 s novou opancierovanou kabínou.

Fenoménom súčasnosti je stále rozsiahlejšie použitie miniatúrnej presnej muní-



Enigma 8x8

cie z palúb bezposádkových lietajúcich prostriedkov. Aj v tejto oblasti bolo vystavených množstvo konštrukcií. Jednou

z nich je nepoháňaná inteligentná munícia Hatchet americkej firmy ATK.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi



Prečo taktické dopravné lietadlá?

Nákup vojenskej techniky je zložitá vec. Ak ide o špičkové bojové systémy, populárne nazývané „záračné zbrane“, ktoré môžu aspoň dočasne zásadne zvrátiť pomer síl, tak sa na náklady veľmi nehladá, lebo očakávané strategické výhody zato stoja. Ak na druhej strane ide o podpornú techniku, čo dopravné lietadlá bezpochyby sú, tak sa pozerá najmä na ekonomickú stránku obstarania a prevádzky.

Paradoxom je, že takmer neobmedzene drahé, ale po prezradení veľmi zraniteľné „záračné zbrane“ sa nezriedka nikdy nedožijú bojového uplatnenia, alebo len zriedkavo (napr. manévrujúce hlavice MX alebo Topol, F-117, B-2, a pod.). Zatiaľ však podporné, menej atraktívne systémy, pracujú dennodenne a umožňujú chod celého vojenského systému vrátane „záračných“ zbraní.

Rýchlosť, bezpečnosť, intenzita

Hlavným dôvodom využitia vzdušnej prepravy a jej absolútnou výhodou je rýchlosť a bezpečnosť, predovšetkým v tom zmysle, že prepravovaný náklad je len krátko a v obmedzenom priestore letiska exponovaný ako možný cieľ útoku, obštrukcií alebo kriminality. Napríklad tradičná železničná doprava je veľmi zraniteľná a celý transport vyžaduje prísne bezpečnostné opatrenia. Ak je medzi Slovenskom a miestom operácie more alebo neexistujúca infraštruktúra, tak iný ako letecký spôsob prepravy ani neprichádza do úvahy.

Dôležitým faktorom pri plánovaní leteckej prepravy je požadovaná intenzita toku materiálu, ktorá sa uvádza v tonách (osobách) za 24 hodín. V priebehu operácie sa

veľmi výrazne mení. Najväčšia je na začiatku operácie, keď treba dopraviť všetko a čo najskôr, pritom v správnom poradí, aby dopravení vojaci mali muníciu, stravu aj prístrešky, aby technika nestála tri dni bez pohonných látok a pod. Fáza budovania síl potrebuje až desaťkrát väčší tok materiálu než druhá fáza, udržiavanie síl, najmä ak nejde o intenzívnu bojovú činnosť, ale o mierové operácie alebo boje nízkej intenzity. Potreba sa periodicky mení pri obmene personálu približne každý polrok a pri ukončení misie opäť narastá, hoci úvodné maximum nedosiahne, lebo časť materiálu sa spotrebovala, a opotrebený, poškodený sa neoplatí viesť späť. Takisto sťahovanie síl nemusí byť také rýchle ako nasadenie, ak nejde o vynútený ústup, ale v takom prípade sa zachraňujú najmä osoby a najcennejší materiál.

Základné okruhy úloh

Z hľadiska spektra plnených úloh sa dajú prepravy rozdeliť do dvoch základných skupín. Prvou je preprava medzi priestormi operácií (inter-theater), často medzikontinentálna, umožňujúca prenesenie hlavného úsilia v strategickom meradle. Toto je doména strategických dopravných lietadiel. Druhou skupinou je preprava v rámci

priestoru operácie (intra-theater), ktorá zahŕňa všetky taktické aj operačné úlohy.

V časoch studenej vojny sa za rozhodujúci spôsob boja považoval útok a jeho hlavnými nástrojmi boli raketové údery, letecká nadvláda a operačné výsadky do tyla protivníka. Z toho vyplývali aj hlavné úlohy dopravného letectva, ktoré mohli byť vyžadované na všetkých troch úrovniach:

- **zásobovať raketové vojsko raketami, muníciou a technickým materiálom**
- **zabezpečovať manéver jednotiek a útvarov raketového vojska do nových palebných postavení**
- **zásobovať taktické letectvo muníciou a špeciálnym materiálom**
- **zabezpečovať manéver jednotiek a útvarov taktického letectva na nové operačné letiská (spolu s ostatnými druhmi dopravy)**
- **vysadzovať vzdušné výsadky v taktickej hĺbke nepriateľa a vysadzovať prieskumné skupiny**
- **prepravovať útvary a zväzky do priestorov vojsk bojujúcich na samostatných smeroch, odtrhnuté od hlavných síl alebo v obklúčení**
- **prepravovať muníciu, výzbroj a ostatný materiál do priestoru bojiska**

- **prepravovať ranených a chorých z priestorov bojovej činnosti a zamorených priestorov do zdravotníckych zariadení**
- **zásobovať všetky druhy vojsk zdravotníckymi potrebami a prostriedkami ochrany pred zbraňami hromadného ničenia**
- **poskytovať pomoc ženijným vojskám pri prekonávaní rozsiahlych prekážok.**
- **plniť ďalšie úlohy vyplývajúce z konkrétnych potrieb bojovej činnosti ako napr. zabezpečenie velenia a spojenia, rušenie rádiotelektronického boja, ideologická diverzia a pod.**

Po skončení studenej vojny došlo k utlmeniu niektorých, predovšetkým útočných úloh a rozvinutiu iných. Moderné ozbrojené zápasy sa už nevedú masovým nasadením vojsk na jednoznačne definovanom fronte, ale rozptýleným operovaním malých skupín s dôkladnou informačnou, vzdušnou a palebnou nadvládou. Pribudlo celé spektrum úloh v operáciách iných než vojna (humanitárne a stabilizačné misie, separácia znepríatelených strán, evakuácia ohrozených a pod.).

Aj z tohto veľmi stručného historického pohľadu a prehľadu úloh je zrejmé, že spektrum úloh a požiadaviek na dopravné letectvo sa vyvíja často neočakávaným smerom a odhadnúť, aké budú potreby a podmienky nasadenia o 20 až 30 rokov je neľahké. Pritom sa dopravné lietadlá obstarávajú práve na takéto dlhé obdobie, dokonca niektoré úspešné typy slúžia po modernizácii ešte dlhšie.

Preprava, výsadky, logistika

Vychádzajúc z Taktickej doktríny dopravného letectva Vzdušných síl OS SR, sa dajú v budúcnosti očakávať tieto úlohy dopravného letectva pri vedení bojovej činnosti:

- **vzdušná preprava jednotiek, zásob a materiálu podľa okamžitých potrieb**
- **vzdušná výsadková operácia**
- **operácia leteckej logistickej podpory**
- **aeromobilná operácia**
- **letecká zdravotnícka evakuácia**
- **vrtníková dopravná operácia**
- **nekonvenčné vedenie vojny**
- **strategické použitie lietadiel taktického dopravného letectva**

Vo vojenských operáciách nevojnového charakteru môžu byť nasledujúce úlohy:

Ochrana a obmedzený konflikt

- **nebojové evakuačné operácie**
- **protidrogové operácie**
- **podpora/potlačanie vzbúr a nepokojov**
- **boj proti terorizmu**
- **presadzovanie mieru**
- **útoky a prepady**

Udržiavanie mieru a humanitárna pomoc

- **mierové operácie**
- **humanitárna pomoc a pomoc pri katastrofách.**

Ako vidieť, spektrum úloh sa rozšírilo, aj keď v zásade vždy ide viac-menej o ten istý problém, aký náklad naložiť, kde ho naložiť a ako ho dopraviť na miesto určenia. Len podmienky plnenia úloh sú každým iné a musia byť podrobne skúmané a rešpektované.

Pozornosť si zasluhuje možnosť strategického použitia taktických dopravných lietadiel. V žiadnom prípade to nepredstavuje myšlienku využívať L-410 alebo An-26 na transkontinentálnu prepravu. Ide skôr o kvalitatívnu stránku veci. Pokúsime sa to vysvetliť na príklade. Strategickým záujmom Slovenska je byť spoľahlivým členom Aliancie a ťažiť tak z výhod kolektívnej obrany. Táto spoľahlivosť a ochota prispieť do spoločných kapacít musí byť prakticky preukázaná. Preto aj napríklad taktické nasadenie vrtníkov v Bosne má určitý strategický rozmer. Každému je jasné, že bez dvoch slovenských vrtníkov by sa Balkán nezrútil, ale ak tam úspešne pôsobili, tak urobili dobré meno Slovensku, ďaleko presahujúce taktický rozmer ich nasadenia.



Ťažiskom je flexibilita

Z tohto širokého spektra úloh vyplýva jedna dôležitá požiadavka na moderné dopravné lietadlá, ktorá by sa dala zhrnúť do pojmu flexibilita. Flexibilita vo výkonoch, aby sa pomer palivo / náklad dal meniť v širokom rozsahu, flexibilita v účele použitia a rýchla adaptácia kabíny, flexibilita vo využití navigačných a komunikačných systémov, flexibilita pri využití pozemných zariadení a kontajnerov a v neposlednom rade aj flexibilita v myslení veliteľov, štábov a podporovaných súčastí.

Lietadlo C 27J Spartan, ktoré pribudne do flotily slovenských vzdušných síl, je na rozdiel od iných konkurentov od začiatku konštruované ako vojenské dopravné lietadlo. Z toho vyplýva jeho robustnosť, výkony a ovládateľnosť, takisto ako schopnosť operovať z menej upravených plôch a menšie nároky na pozemné obslužné systémy. Schopnosti tohto lietadla spolu s inými konkurentmi, vo finále najmä

s typom CASA 295, veľmi starostlivo hodnotila skupina expertov zo vzdušných síl, pozemných síl, logistiky a vojenskej vedy. Boli stanovené stovky požiadaviek, ktoré sa posudzovali. Z tohto hodnotenia vyšiel Spartan najlepšie. Nakoniec, nie je to ojedinelý názor, Spartan je už zavedený a osvedčený vo viacerých silách, americké nevynímajúc. Takže voľba práve tohto typu nebola nejakým unáhleným rozhodnutím, ale výsledkom dlhodobého procesu.

Z uvedeného náčrtu je zrejmé, že presne definovať prepravné kapacity pre potreby ozbrojených síl vôbec nemusí byť jednoduché. Naplniť požiadavku na prepravu X ton materiálu na Y kilometrov v čase T je v aktuálnych mierových podmienkach pritom hračka. Stačí zavolať na najbližší kontakt veľkých dopravných spoločností, definovať potrebu a dohodnúť kompromis medzi časom a cenou. Bohužiaľ, len málo percent vojenských operácií môže byť dlhodobo plánovaných. Tzv. ostré akcie sú už z princípu utajené, čo vyplýva z podstaty ozbrojených síl demokratických štátov.

Tie sú určené a budované práve na riešenie neurčitých bezpečnostných situácií v budúcnosti. Možno teda povedať, že celkom presne nevieme, na ktorú zo širokého spektra úloh budeme Spartany potrebovať viac, na ktorú menej – a na ktorú vôbec nie. O tom, že ich potrebujeme, však absolútne netreba pochybovať. Je skrátka isté, že obstaranie novej, perspektívnej leteckej techniky pomôže zvýšiť akciovosť Ozbrojených síl SR a zároveň podporí strategický záujem SR byť vnímaný ako spoľahlivý a užitočný partner Aliancie.

Text: Ing. Peter Kandráč, PhD., plk. gšt. v. z.

Letecká fakulta Technickej univerzity v Košiciach, bývalý rektor Vojenskej leteckej akadémie gen. M. R. Štefánika v Košiciach
doc. Ing. Stanislav Szabo, PhD., MBA
 riaditeľ Ústavu leteckej dopravy Českého vysokého učení technického v Prahe, bývalý Národný riaditeľ pre vyzbrojovanie MO SR
 Foto: Alenia Aermacchi

Elita stredovekého rytierstva



Sídlo veľmajstrov rádu johanitov na Rodose

Katastrofickou porážkou uhorského vojska osmanským sultánom Sulejmanom I. pri Moháči (1526) sme zakončili sériu veľkých bitiek stredoveku. Symbolickou bodkou za týmto vyše tisícročným obdobím dejín bude dnes rozprávanie o rádových rytieroch, ktorí nechýbali v takmer žiadnej vojne od začiatku križiackych výprav až do príchodu renesancie.

Európski rytieri

Medzi 10. a 12. storočím sa vo vojskách európskych feudálov sformoval nový druh bojovníkov – ťažkých jazdcov, ktorí používali čoraz dokonalejšiu zbraň a najlepšie ručné zbrane svojej doby, najmä dlhé kopije, jednoručné meče, bojové sekery, kladivá, palcáty a ďalšie úderné zbrane. Títo rytieri postupne ovládli bojiská a v otvorenom teréne nemali rovnocenného protivníka, čo sa ukázalo aj v bitke pri Hastings (1066), kde normanská ťažká jazda deklasovala anglickú pechotu.

Zbrojou rytierov boli spočiatku súkenné či kožené kabátce pokryté kovovými krúžkami, obdĺžnikmi alebo kosoštvorcami, neskôr šupinové vesty a potom síce drahé, ale oveľa odolnejšie krúžkové košele a kukly, doplnené i nohavicami z rovnakého materiálu. V období vrcholného stredoveku k slovu prišli plátové oceľové panciere, pod ktoré si však rytieri stále obliekali i krúžkové košele a kukly. Vyvíjala sa aj ochrana hlavy, ktorú najskôr zabezpečovali kónusové normanské prilby s veľkým nánosníkom, neskôr masívne hrncové prilby a nakoniec prilby so skllopným priezorom najmä tvaru tzv. psieho nosa. Na dynamickú ochranu rytierom spočiatku slúžili veľké štíty mandľového tvaru, ktoré sa postupne zmenšovali a nadobudli tvar vypuklého trojuholníka.

Najčastejšou taktikou boja rytierov bol v cvale vedený hromadný útok v rovnej línii či v trojuholníkovej formácii tzv. svine či kan-



Prijatie Huga de Payens kráľom Balduinom II.

ca, ktorou sa snažili rozbiť líniu nepriateľskej jazdy alebo pechoty. Po prvej zrážke sa bitky zmenili na rad samostatných súbojov a každý už bojoval za seba.

V službách rádov

Koncom 11. storočia sa začalo obdobie krížových výprav do Svätej zeme s cieľom oslobodiť Jeruzalem z rúk moslimov. Na ich pozadí vzniklo na území Palestíny niekoľko mníšsko-vojenských rytierskych rádov, ktoré si k pôvodne humanitárnym úlohám pridali aj ochranu dobytých území

a kresťanov putujúcich na posvätné miesta. K najstarším a najmocnejším z týchto rádov patrili templári, johaniti a nemeckí (teutónski) rytieri. Vstupovali do nich zvyčajne v bojoch už skúsení mladší synovia európskych šľachticov, ktorí nemohli dediť rodový majetok, a tak sa rozhodli pod znakom kríža získať ďalšiu bojovú slávu, moc a najmä cirkvou sľubovanú spásu svojej duše.

Jeruzalem sa križiakom podarilo dobyť už počas prvej výpravy v roku 1099. Vzniklo tak kresťanské Jeruzalemské kráľovstvo, ale v západnej časti Palestíny aj viacero ďal-

ších opevnených križiackych miest a hradov, ktoré boli väčšinou v držbe rádových rytierov.

Templári

Na prelome rokov 1119 a 1120 predstúpili pred jeruzalemského kráľa Balduina II. francúzski rytieri Hugo de Payens a Godfroi de Saint-Omer so žiadosťou, aby im dovolil ochraňovať kresťanských pútnikov. Traduje sa, že oni sami prišli od pobrežia takí zbadačení, že sedeli len na jednom koni, čo zobrazuje i pečať rádu, ktorý založili s ďalšími siedmimi rytiermi. Mal to byť symbol ich chudoby a skromnosti, o čom však možno pochybovať. Rád s oficiálnym názvom Pauperes commilitones Christi Templique Salomonici (Chudobní ochrancovia Krista a Šalamúnovho chrámu) totiž po niekoľkoročnom kopaní v podzemí Šalamúnovho chrámu nesmierne zbohatol a získal takú moc, že ho pápež Inocent II. v roku 1139 vzal pod osobnú ochranu. Žeby ho čímsi vydierali? Ak áno, peniaze to asi neboli. Templári sa časom síce stali bankármi Európy a možno „sponzorovali“ i Svätú stolicu, ale tá dlhy vracať nezvykla. Ostatní však, vrátane panovníkov, pôžičky splácať museli! A tu templári narazili na francúzskeho kráľa Filipa IV. Pekného, ktorý sa v zhode s pápežom Klementom V. rozhodol svoje dlhy „splatiť“ zničením samotného veriteľa! V piatok 13. októbra 1307 (piatok trinásteho sa odvtedy označuje za nešťastný) jeho vojaci prepadli všetky sídla templárov vo Francúzsku a hľadali dôkazy o ich údajnej heréze i poklady. Tie nikdy nenašli, ale priznanie o kacírstve mučením od mnohých vynútili. V máji 1310 v Paríži upálili 54 templárov a v marci 1314 aj veľmajstra rádu Jacquesa de Molay a jeho zástupcu Geoffroya de Charnay.

Mnohých templárov sa neskôr mimo Francúzska ujali iné rytierske rády, najmä johaniti, a niektoré ich rituály



Templárska pečať



Templár (vľavo) a johanita



Maltéžsky kríž

kým hradom Montgisard (1177) a naopak, Saladinovo víťazstvo pri Hattine (1187). Hovorí sa však, že niekoľko desiatok záhadných rytierov v bielych plášťoch s červenými krížmi pomohlo zvíťaziť aj Škótom nad Angličanmi v roku 1314 pri Bannockburne, ale presvedčivé dôkazy o tom neexistujú.

Johaniti

Tento spočiatku nevojenský rád vznikol v Jeruzaleme ešte pred jeho dobytím kresťanmi pri špitáli, ktorý v roku 1050 pre pútnikov založili talianski kupci z Amalfi. Mníško-rytiersky rád s názvom Sovrano militare ordine ospedaliero di San Giovanni di Gerusalemme (Suverénny vojenský hospitálny rád svätého Jána v Jeruzaleme) formálne svojou bulou uznal pápež Pascal II. v roku 1113, teda pred vznikom rádu templárov. Zakladateľom reformovaného rádu i jeho prvým veľmajstrom bol burgundský rytier Raymond du Puy, hoci členovia pochádzali prevažne z Talianska.

Zatiaľ čo templári sa členili na tzv. bratov rytierov, nižších bratov (seržantov) a klerikov (duchovných), v štruktúre johanitov boli bojujúci rytieri, kňazi a napokon bratia ošetrovatelia. K názvu rádu neskôr pribudli označenia destinácií, v ktorých johaniti po odchode zo Svätej zeme postupne sídlili, a to „di Rodi“ a „di Malta“, teda Rodos a Malta. Najskôr sa však usídlili na Cypre (1291) a až potom v roku 1310 na Rodose založili suverénny rádový štát, ktorý bojoval s pirátmi v Stredozemnom mori a odolal aj dvom veľkým arabským inváziám (1444 a 1480). Podľahol až Osmanom Sulejmana I. (1522), ktorý im po polročnom obliehaní veľkoryso dovolil ostrov opustiť. Nato v roku 1530 rímsko-nemecký cisár a španielsky kráľ Karol V. a pápež Klement VII. darovali rádu súostrovie Malta za symbolickú daň v podobe jedného maltéžskeho sokola ročne. Odvtedy sa spomínajú ako maltéžski rytieri a ich biely kríž s ôsmimi hrotní dostal prívlastok „maltéžsky“.

Johaniti spoločne s templármi bojovali v Palestíne vo všetkých rozhodujúcich bitkách s moslimami, vrátane bitiek pri Montgisarde a Hattine. Menej sa vie o tom, že v roku 1312 ich kontingent zasiahol i do bitky pri Rozhanovciach a dokonca zachránil život kráľovi Karolovi I. Robertovi.

Nemeckí (teutónski) rytieri

O tomto „mladšom“ ráde iba stručne. Pôvodne tiež išlo o „špitálny“ rád, ktorý

vraj prevzali slobodómurári. K najslávnejším bitkám, v ktorých sa templári zúčastnili ešte pred odchodom z Palestíny (1291), patrili porážka sultána Saladina pod križiackym hradom Montgisard (1177) a naopak, Saladinovo víťazstvo pri Hattine (1187).

vznikol v roku 1190 pri nemocnici založenej kupcami z Brém a Lübecku pri meste Akkon. Na samostatný mníšsko-vojenský rád podriadený priamo Svätej stolici ho povýšil pápež Inocent III. v roku 1199. V Palestíne však „nemeckí bratia“ v bielych plášťoch s čiernymi krížmi nenachádzali dosť priestoru a už začiatkom 13. storočia sa začali presúvať do Európy. Od roku 1211 chránili východ Uhorska pred Kumánmi, ale keď sa im tu nepodarilo vytvoriť rádový štát a uhorský kráľ Ondrej II. ich vyhnal, od roku 1226 sa sústredili na severovýchod a na území tzv. Pruska napokon rádový štát založili, pričom na



Znak teutónskeho rádu



Útok nemeckých rytierov

hrad Marienburg (Malbork) v roku 1309 preniesli z Benátok i sídlo veľmajstra.

Ani v Pobaltí, ktoré pokresťančovali skôr ohňom a mečom než božím slovom, však nemeckí križiaci nemali na ružiach ustlané. Livónska vetva rádu utrpela porážku od Novgorodského kniežatstva na zamrznutom Čudskom jazere už v roku 1242. Doslova pohroma však na rád dolahla v roku 1410 pri Grunwalde, kde nimi vedené obrovské vojsko na hlavu porazila poľsko-litovská koalícia. Rád síce prežil a uhájil i sídlo Malbork, ale svoju niekdajšiu silu a vplyv už nikdy nezískal.

Epilóg

Koniec stredoveku, najmä v dôsledku rozšírenia palných zbraní, priniesol i zánik rytierstva vrátane jeho elity, ktorou rádoví rytieri určite boli. Ved' mimo vojnových výprav okrem modlenia a tvrdého tréningu nemali žiadne iné povinnosti. A tak sa postupne z bojových polí presunuli do oblastí diplomacie, humanitárnej pomoci či charity, v ktorých sa azda najviac uplatnili johaniti, teda maltéžski rytieri. Tí, mimochodom, najviac profitovali z majetku v roku 1312 papežskou bulou zakázaných templárov, ale podiel na komplete francúzskeho kráľa a pápeža im nikto nikdy nedokázal.

Text: PhDr. Ján Dolinay



Francúzsko predá Egyptu Rafale

Francúzsko predá Egyptu 24 bojových lietadiel. Obe krajiny podpísali v Káhire dohodu, o ktorej informoval egyptský minister obrany Sidkí Subhí krátko po tom, čo Egypt podnikol nálety na džihádistov v Líbyi a vyzval zahraničné vlády na pomoc v boji proti extrémistom v regióne. Sidkí Subhí na spoločnej tlačovej konferencii s francúzskym rezortným partnerom Jeanom-Yvesom Le Drianom uviedol, že dohoda o vojenskej spolupráci, obsahujúca kúpu fregaty a stíhačiek Rafale, znamená nový začiatok strategických vzťahov medzi oboma krajinami. Jean-Yves Le Drian poznamenal, že Francúzsko a Egypt vedú spoločný boj proti terorizmu. Celková hodnota kontraktu je 5,2 miliardy eur.

Foto: Dassault Aviation



Antej-2500 pre Irán

Moskva ponúkla Iránu rakety najnovšieho ruského systému protivzdušnej obrany Antej-2500 namiesto menej výkonných systémov S-300 a Teherán tento návrh zvažuje. Povedal to výkonný riaditeľ ruského štátneho technologického a zbrojného konglomerátu Rostec Sergej Čemezov: „Ak má Irán záujem, ponúkli sme mu Antej-2500 namiesto S-300. Stále to zvažujú, zatiaľ sa nerozhodli.“ Podľa Čemezova Rusko predalo vlani vojenské produkty a zbrane v celkovej hodnote viac ako 13 miliárd dolárov. Moskva podpísala zmluvu na predaj rakiet S-300 Iránu v marci 2009, dodávka zbraní sa však zatiaľ nerealizovala. Podľa agentúry Reuters od nej Rusko ustúpilo pod tlakom Západu.

Foto: Almaz-Antej

Vojna v kyberpriestore

Americký Federálny úrad pre vyšetrovanie (FBI) má informácie o 60 rôznych skupinách predstavujúcich kybernetickú hrozbu, ktoré sú napojené na národné štáty. Podľa vedúceho divízie FBI pre kybernetickú kriminalitu Josepha Demaresta úrad v priebehu mesiaca od prvej správy od spoločnosti Sony Pictures o rozsiahlom kybernetickom útoku zistil, že za ním stojí Severná Kórea. Ministerstvo zahraničných vecí USA a FBI vyhlásili odmenu tri milióny dolárov za informácie, ktoré povedú k zatknutiu alebo usvedčeniu Rusa Jevgenija Bogačova. V USA ho vinia z prevádzkovania siete pre počítačové útoky známej ako GameOver Zeus, ktorá z účtov bánk po celom svete ukradla vyše 100 miliónov dolárov. Suma informácie vedúce k Bogačovovi, ktorý sa pravdepodobne zdržuje v Rusku, je najvyššou odmenou ponúknutou v prípade kybernetického zločinu vyšetrovaného v USA.

USA umožnia vývoz dronov

Vláda Spojených štátov mení podmienky týkajúce sa predaja zbraní, aby umožnila vývoz ozbrojených bezpilotných lietadiel do spriatelenej a spojeneckých krajín. Ministerstvo zahraničných vecí USA oznámilo, že nové predpisy umožnia zahraničným vládam, ktoré spĺňajú podmienky, nakupovať tieto stroje. Krajiny dovozu budú musieť podpísať vyhlásenia potvrdzujúce, že bezpilotné lietadlá nebudú používať na nezákonné sledovanie alebo útoky na domáce obyvateľstvo a že ich využijú len v medzinárodne schválených vojenských operáciách. Každý predaj bude individuálne posúdený a dodržiavanie prísľubov bude monitorované. Ozbrojené drony s doletom 300 km, schopné niesť 500 kg budú naďalej predmetom obmedzení. Americkí predstavitelia nespomenuli konkrétne krajiny, kam by mohli byť vyvezené, podľa AP by však k nim mohli patriť Izrael, Egypt či niektoré východoeurópske krajiny znepokojené Ruskom.

India testovala BrahMos-II

India úspešne otestovala nadzvukovú riadenú strelu BrahMos-II vyvinutú v spolupráci s Ruskom. Priekopnícku zbraň odpálili z indického torpédoborca INS Kolkata. Strela odštartovala z odpaľovacieho zariadenia, ktoré taktiež projektovala rusko-indická spoločnosť. Rakety triedy BrahMos sa dostali do výzbroje indickej armády v roku 2005. Testovaná strela má akčný rádius 290 km a môže niesť hlavicu s hmotnosťou do 300 kg. Torpédoborec INS Kolkata (D63), prvý svojej triedy, dostali indické námorné sily do výzbroje minulý rok v lete. Do prevádzky ho slávnostne uviedol indický premiér Nárendra Módí. Čoskoro by mali pribudnúť ďalšie dve plavidlá. Všetky tri budú vyzbrojené riadenými strelami BrahMos-II.

Turecko nakupuje v Číne

Turecký minister obrany Ismet Yilmaz informoval, že najlepšiu ponuku na dodávku systému protiraketovej obrany krajine predložila Čína. Spresnil, že Ankara bude tento systém využívať bez toho, aby ho integrovala s NATO. Turecko teda pokračuje s plánmi na objednávku systému protiraketovej obrany z Číny v hodnote 3,4 miliardy dolárov aj napriek obavám USA a NATO. Výberové konanie na nákup systému protiraketovej obrany vypísala turecká vláda v roku 2009. Za víťaza v septembri 2013 vyhlásila čínsku firmu China Precision Machinery Import and Export Corp (CPMIEC), ktorá ponúkla produkt FD-2000. O zákazku v hodnote zhruba štyroch miliárd dolárov sa zaujímali aj americké firmy Raytheon a Lockheed Martin, ruská spoločnosť Rosoboronekspert a francúzsko-talianske konzorcium Euroarms. V súčasnosti Turecko používa americké protiraketové systémy Patriot, ktoré mu poskytli spojenci z NATO.



Pobočník

Pobočníci (označovaní aj ako asistenti) vysokopostavených funkcionárov vzbudzujú u jedných rešpekt, u druhých závišť a iných zasa dešpekt. O tom, ako chutí pobočnícky chlebič, sme sa dozvedeli od majora Viliama Sabovčíka (1977). Jedáva ho už desať rokov. V súčasnosti je pobočníkom náčelníka Generálneho štábu OS SR.

Ked' Viliam počas štúdia na strojníckej priemyslovke v Michalovciach sedával v jednej lavici so synom veliteľa tamajšieho útvaru, obaja sa rozhodli, že budú vojaci. „Chodievali sme do kasární a mne sa páčila atmosféra, zvuk tanku či nasadenie,“ spomína.

Od šiestej do ôsmej

V strojárine vynikal. Aj preto v Liptovskom Mikuláši vyštudoval tankovú a automobilovú techniku. Po vyradení vzhľadom na výsledky dostal možnosť vybrať si posádku. Bol už ženatý. Aj manželka grafička pochádzala z Michaloviec, no rozhodli sa pre Bratislavu. „V zabezpečovacom prá-pore ministerstva obrany som začínal ako zástupca veliteľa čaty automobilovej roty.“ Neskôr bol veliteľom roty, potom pôsobil na oddelení fyzickej a objektovej bezpečnosti ministerstva obrany. Zlom prišiel začiatkom roka 2005: „Dostal som najprv ponuku pôsobiť na protokole náčelníka generálneho štábu generála Milana Cerovského.“ V septembri potom začal oficiálne slúžiť na pozícii pobočníka (asistenta) zástupcu náčelníka generálneho štábu generálporučíka Petra Gajdoša. „Bol som jeden z oslovených. Na pohovor som išiel s rešpektom a strachom. Bola to však výzva, chcel som byť najlepší.“ Aj bol. Lenže generál zvyčajne chodil do práce na šiestu ráno a končieval o ôsmej večer. „Pán generál mi okolo štv-

tej zvykol povedať, že ak mám splnené všetky úlohy, môžem ísť domov. V prostredí maximálneho nasadenia to však bolo možné iba teoreticky. Deti som najčastejšie videl, keď už spali.“

Major Sabovčík hovorí, že táto funkcia sa nedá vykonávať bez stopercentného rodinného zázemia a pochopenia manželky Veroniky. Iste, človek spozná veľa zaujímavých ľudí a zúčastní sa na mnohých zaujímavých podujatiach či cestách. No každý, kto bol už viac ráz na rôznych oslavách, prijatiach či vyznamenávaníach, vie, že po počiatočnom nadšení sa všetko stáva len a len prácou – a radšej by večeral doma s rodinou. Zároveň však jeho práca musí byť vždy odvedená so záujmom, s dušou – a najmä na sto percent. „Hoci podujatia tohto typu pripravujú aj iné štruktúry, vní-

mam to tak, že za ich záverečné doladenie a realizáciu nadriadeným zodpovedám vlastnou hlavou.“ Každému z veliteľov pritom povedal, že žiadnu vec mu nemusia hovoriť dvakrát. S vedením kancelárie do- laďuje a stráži šéfov program. Pripravujú podklady, plánujú, konzultujú, informujú. „Usilujem sa, aby na detaily nemuseli ani myslieť – veď ich práca je na strategickej úrovni.“ Nikdy nechce vypadnúť z konti- nuity plnenia desiatok paralelných úloh – o to ťažšie sa dobieha. Treba však vedieť aj relaxovať. Pre mjr. Sabovčíka je to rodina, beh a príroda. „Kedysi som sa venoval kicx boxu, no už sa nebijem, iba trápim činky“, zasmie sa.

Skúsenosti a hrdosť

Niekoľko prestávok v pobočníckej práci však predsa len mal. V roku 2008 absolvoval vyšší štábný kurz pre (aj) špeciálne sily v Írsku. Pred odchodom do štruktúr NATO bol v prípravnom kurze v nemeckom Obe- ramergau, medzitým sa popri angličtine naučil aj po francúzsky. Do Bruselu odišiel v júli 2010, keď tam generálporučík Gajdoš prevzal funkciu vojenského predstaviteľa SR pri vojenských výboroch NATO a EÚ. Mjr. Sabovčík bol okrem pobočníckej práce v 13-člennej skupine slovenských vojakov aj personalistom a mal desiatky iných úloh.

Nie je na vojenského profesionála desať- ročie v pobočníckej funkcii predsa len prí- dlho? Odpovedá, že záleží na uhle pohľadu, pretože každý deň prináša veľa nových a rôznorodých úloh. Okrem toho pobočník musí vnímať svet do značnej miery šéfovými očami, musí byť rozvážny aj akčný, ab- solútne spoľahlivý – a neexistuje presadzo- vanie vlastných záujmov. Na jednej strane dôvera – na druhej lojalita. Inak by to nešlo. A to všetko chce čas. O zmene však rozmyš- ľal už aj on a mal aj miesto. No po návrate z Bruselu v roku 2013 prejavil o jeho služby náčelník generálneho štábu generálporučík Peter Vojtek. Pravdaže – generál mu mohol jednoducho zaveliť. No robiť takú funkciu len na rozkaz, to by bolo primálo. Treba mať predpoklady, skúsenosti a zapálenie pre vec. S tými vlastnosťami prešiel aj do služieb náčelníka generálneho štábu ge- nerálporučíka Milana Maxima.

Opätovne sa ho pýtame, či sa ešte bude vedieť rozlúčiť s gene- rálskymi kancelármi. „Za de- saťročie som získal taký prehľad o fungovaní armády a plnení na- šich medzinárodných záväzkov, že by mi ho zrejme nesprostred- kovala žiadna škola. Preto keď dozrie čas, chcel by som pôsobiť v oblasti vojenského operačného plánovania.“ Dodá ešte: „Tak ako je niekto hrdý na svoju odbornosť tankistu, mechanika alebo výsad- kára, verte, že možno byť hrdý aj na prácu pobočníka.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement a archív V. S.



Viliam Sabovčík ako kadet druhý zľava.

Videokonferencia s generálom

V Holandsku sa vo februári uskutočnilo Medzinárodné stretnutie hlavných predstaviteľov vojenských duchovných služieb (IMCCC – International Military Chief of Chaplains Conference). Témou konferencie bola Duchovná služba, pluralizmus a meniaci sa spoločnosť. V Amsterdame sa stretlo viac ako 100 predstaviteľov duchovných služieb v ozbrojených zložkách z celého sveta. Za slovenskú stranu sa na nej zúčastnili generálny duchovný Ekumenickej pastoračnej služby v



OS SR a OZ SR pplk. Marian Bodolló a dekan – riaditeľ kancelárie por. Dávid Vargaštok. Zoznámili sa aj so štruktúrami holandskej duchovnej služby, ktorú vedie šesť generálnych duchovných podľa vierovyznania – katolícky, protestantský, humanistický, moslimský, židovský a hinduistický. Dôležitým momentom tohtoročného stretnutia bol video konferenčný hovor s generálom Breedlovom, hlavným veliteľom spoločných síl SHAPE-u, ktorý ocenil duchovnú službu v ozbrojených silách a zároveň vyjadril podporu pre jej ďalšiu činnosť. Generál prostredníctvom videokonferencie odpovedal aj na otázky z auditória.

(bod)



Kamarát Marek

Profesionálni vojaci z druhého centra Základne mobilných komunikačných a informačných systémov (KIS) Ružomberok sa rozhodli pomáhať ľuďom, ktorí to potrebujú. Založili preto aj finančnú zbierku pre Mareka Veselovského, ktorý trpí detskou mozgovou obrnou. Vzhľadom na zdravotné problémy navštevuje špeciálnu triedu v základnej škole v Liptovskej Osade. Jeho diagnóza je taká vážna, že si vyžaduje náročné rehabilitácie počas celého roka. Hendikep, ktorým je postihnutý, mu sťažuje presúvať sa na miesta, ktoré sú pre zdravých ľudí samozrejmosťou. Napriek tomu robí radosť nielen rodičom, ale aj svojmu okoliu. Je vzorným študentom a učí sa na samé jednotky. Zaujíma sa aj o chov hospodárskych zvierat, domáce práce a ľudovú hudbu. Sedemnásťročný Marek a jeho starostliví rodičia sa prišli začiatkom roka osobne poďakovať vojakom za finančnú pomoc, ktorú použijú na rehabilitácie. Okrem finančného daru mu príslušníci základne podarovali aj spomienkové predmety a zaželeli veľa úspechov na ceste životom.

Text: por. Ing. Martina Tománková



Prešovská „krízovka“ na Horehroní

Príslušníci oddelenia krízového manažmentu prešovskej Vojenskej polície cvičili v priestoroch Odboru výcviku a kynológie VP Vlkanová – Hronsek. Trojtýždňová sústredená príprava bola rozdelená na tri celky. Prvý týždeň sa sústredili na služobné zákroky, boj zblízka a základy humanitného práva. V druhom sa jednotka pripravovala na činnosť v bojovej zóne, najmä na ochranu VIP ich sprievodu. Posledný týždeň vojenskej policajti venovali získaniu potrebných zručností z ovládania krátkej strelnej zbrane.

Takouto prípravou postupne prejdú všetky skupiny pre riešenie krízových situácií v rámci Vojenskej polície. „Cieľom je preveriť ich pripravenosť a zjednotiť postupy, ktoré využívajú. Aby mohli v budúcnosti bez problémov plniť úlohy ako jeden celok – rota Vojenskej polície. S ich prístupom k výcviku som veľmi spokojný. Aj keď na precvičenie niektorých učebných blokov by možno bolo potrebné viac času,“ konštatoval kpt. Marek Kostúrik, náčelník skupiny špeciálneho výcviku.

Veliteľ prešovskej jednotky kapitán Vladimír Telesnický si náplň výcviku i podmienky, ktoré majú na prípravu vo Vlkanovej – Hronseku pochvaľoval. Pomohli pri stmelení kolektívu, zlepšení a zjednotení postupov pri plnení úloh. „Prichádzajú noví príslušníci, ktorí sa musia po odbornej stránke dostať na úroveň svojich starších, skúsenejších kolegov. Treba zosúladiť činnosť všetkých súčastí jednotky. Je veľmi dobré, že skúsené jadro jednotky zostalo. Nadrotmajstri Ivan Hanták, Marián Lenčes, rotmajster Vladimír Jendruš a ďalší odovzdávajú skúsenosti mladším,“ zdôraznil kapitán Telesnický. Prešovskí policajti sa zapájajú do mnohých aktivít aj v rámci mnohonárodného práporu Vojenskej po-



licie NATO (MNMPBAT), spoločnej bojovej skupiny krajín V-4 či rotý Vojenskej polície.

Text a foto: Jozef Žiak

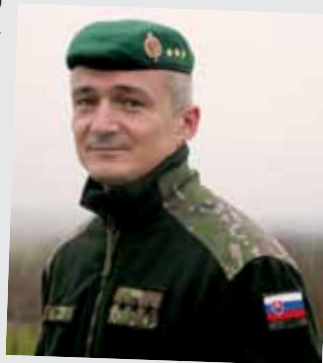
Na sarajevskom veliteľstve NATO

Slováci na veliteľstve NATO v Sarajeve dlhodobo obsadzujú pozíciu staršieho dôstojníka oddelenia logistiky,“ vraví kapitán Peter Baran (38), ktorý tu slúžil do vlaňajšieho decembra. Okrem úloh v oblasti logistiky zodpovedal aj za tajnú spisovňu a mal kompetencie bezpečnostného dôstojníka za svoju oblasť zodpovednosti, teda za stanovené odbory, resp. oddelenia veliteľstva. „Ide o každodenné úlohy súvisiace so zabezpečením chodu veliteľstva a požiadaviek jeho príslušníkov, doplnené o operatívne úlohy, ktoré treba riešiť. Z tých najzaujímavejších by som spomenul napríklad logistické zabezpečenie ceremoniálu pri príležitosti zmeny veliteľa NATO HQ Sarajevo (tzv. ToA, Transfer of Authority), účasť v komisiách pri nákupe nových vozidiel pre sarajevské veliteľstvo a pri výbere dodávateľa na zabezpečenie servisu vozidiel veliteľstva. Dobrou skúsenosťou bola aj participácia na finálnej fáze procesu darovania automobilov miestnym športovým organizáciám. Z titulu pozície zastupujúceho styčného dôstojníka vo vzťahu k veliteľstvu EUFOR som sa v prípade neprítomnosti nadriadeného zúčastňoval na poradách veliteľa alebo náčelníka štábu veliteľstva EUFOR,“ dodal kapitán, ktorý pred odchodom do Sarajeva pôsobil na rôznych logistických funkciách na taktickom aj operačnom stupni.

Na veliteľstve NATO v Sarajeve pôsobí približne 80 ľudí z desiatky krajín. Aj kpt. Baranovi velil do vlaňajšieho júna brigádny generál Merle D. Hart, ktorého vystriedal brigádny generál Christopher J. Petty, obaja Američania. Aliančné veliteľstvo zostalo v Sarajeve po tom, keď 2. novembra 2004 Aliancia ukončila svoju stabilizačnú operáciu SFOR a právomoci po nej prevzala Európska únia s operáciou ALTHEA. Dnes patrí k hlavným úlohám sarajevského veliteľstva NATO pomôcť ozbrojeným silám Bosny a Hercegoviny (BaH) pri realizácii obrannej reformy, a to tak, že poskytuje pomoc pri vytváraní ozbrojených síl Bosny a Hercegoviny s efektívnym velením a riadením a s transformáciou vojenskej štruktúry zohľadňujúcej etnické záležitosti. Asistencia veliteľstva je kľúčová pre bezpečnosť krajiny, ako aj pre naplnenie jej integračných ambícií. „Sarajevské veliteľstvo podlieha aliančnému Veliteľstvu spojených vojenských síl (JFC) v Neapole,“ doplnil kpt. Baran.

Dnes pozíciu v Sarajeve zastáva kpt. Miroslav Marik. A čo dala deväťmesačná služba kpt. Baranovi? „Bola to moja prvá misia v zahraničí. Získal som skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí, ku ktorým by som sa doma nedostal. Práve to a možnosť vyskúšať a zlepšiť si jazykové schopnosti boli hlavnými dôvodmi a motiváciou, prečo som sa usiloval o vyslanie,“ dodal kpt. Baran, ktorý sa po pôsobení v Sarajeve vrátil k VÚ Lešť-Riečky, kde pôsobí vo funkcii náčelníka štábu.

Text a foto: Pavol Vitko



• Príslušníci Odboru operácií a policajných činností Trenčín a Odboru podpory policajného výkonu Trenčín absolvovali 3. marca streleckú prípravu v priestoroch strelnice Vlkanová – Hronsek v rámci prezbroyenia Vojenskej polície na služobnú zbraň Glock 17. Po odbornej príprave a oboznámení s takticko-technickými údajmi zbrane vykonali účastníci aj ostré streľby.

• Štvrtého marca sa uskutočnil nácvik súčinnosti Zásobovacej základne II Martin s útvarom HaZZ Martin formou zásahu pri simulovanom vznietení výparov horľavých látok v budove č. 60 – lakovni Centra manažmentu opráv. Na vyhodnotení nácviku sa podieľali aj riaditeľ OR HaZZ Martin a technik požiarnej ochrany základne. Vyjadrili nielen spokojnosť, ale poukázali aj na nepresnosti a rezervy, ktoré treba odstrániť.

• V priestoroch bratislavských kasární Vajnory sa 24. februára v prítomnosti hlavných funkcionárov uskutočnilo veliteľské zhromaždenie Veliteľstva posádky Bratislava. Pozvanie na zhromaždenie prijal aj 2. zástupca náčelníka GŠ OS SR generálmajor Pavel Macko. Okrem bilancovania uplynulého roka zástupca veliteľa VePBA podplukovník Roman Grnáč predstavil úlohy a priority, ktoré čakajú posádku v tomto roku. Na záver vybraní príslušníci VePBA prevzali ocenenia za vzorné plnenie úloh vo výcvikovom roku 2014.

• Riaditeľ Úradu hlavného lekára OS SR pplk. Vladimír Lengvarský vyhodnotil 24. februára uplynulý výcvikový rok v úrade a odovzdal pamätné medaily príslušníkom úradu. Predstavil aj úlohy a priority na výcvikový rok 2015, ktorými sú stabilizácia zdravotníckeho personálu, komplexná príprava bojovej skupiny V-4 a spolupráca pri príprave mechanizovanej brigády.

• Riaditeľ Odboru PV Bratislava 25. februára absolvoval s príslušníkmi odboru a oddelenia vyšetrovania západ streleckú prípravu v rámci prezbroyovania VP na zbrane Glock 17. Cvičiaci sa najskôr teoreticky oboznámili so zbraňou, potom zvládli rozobratie a zloženie zbrane, po ktorých nasledovali samotné streľby. Na zamestnaní sa zúčastnilo 57 vojenských policajtov.

• Veliteľ slovenského kontingentu v Afganistane podplukovník Pavel Švelka prijal veliteľa základne HKIA (Hamid Karzai International Airport) generálmajora Mehmeta Cahira Bakira na prvej oficiálnej návšteve. Oboznámil ho s dvanásťročnou históriou pôsobenia slovenských vojakov v Afganistane, so štruktúrou a úlohami 23. rotácie slovenských vojakov. Medzinárodné letisko Hamída Karzaja 16 km od centra Kábulu je jedným z hlavných medzinárodných letísk a zároveň jedným z najväčších vojenských základní. Práve tam sídli veliteľstvo slovenského kontingentu a národný podporný prvok NSE.

• Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Milan Maxim a prezident Hasičského a záchranného zboru generál Alexander Nejedlý 18. februára podpísali Vykonávaciu dohodu o spolupráci v oblasti vzájomného výcviku a vzdelávania, uzatvorenej na základe zmluvy medzi Ministerstvom obrany SR a Ministerstvom vnútra SR o vzájomnej spolupráci.

• V rámci oboznamovania s priestorom operácie v Bosne a Hercegovine a systémom práce styčných a pozorovacích tímov (LOT) navštívil nový veliteľ jednotiek EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine genmjr. Johann Luiť príslušníkov OS SR. Navštívil LOT Novo Sarajevo, neskôr aj vo Vyšehrade a vo Foči. Objasnil veliteľom LOT svoju predstavu o plnení operačných úloh a zaželel im veľa síl.



aj to, že niekedy je nájdené zariadenie len súčasťou iného, alebo dokonca klamným krytím hlavného improvizovaného výbušného zariadenia.

C-IED (Counter – Improvised Explosive Device), teda opatrenia proti účinkom improvizovaných výbušných zariadení sú dôležitou činnosťou ochrany vojakov v operáciách v krízových regiónoch sveta. Veď napríklad aj v rámci bývalej operácie ISAF v Afganistane množstvo koalíčných vojakov zahynulo na ich následky. Medzitým ukra-



Príprava ukrajinských špecialistov

Slovenskí vojaci aj tento rok školia ukrajinských špecialistov v oblasti odminovania. Je to pokračovanie ďalšej konkrétnej formy našej pomoci, o ktorú Ukrajina prejavila záujem. V tomto roku celkovo pôjde o päť kurzov pre viac ako 70 príslušníkov bezpečnostných zložiek Ukrajiny.

Organizovanie kurzov je praktickým vyjadrením konkrétnej pomoci Slovenska a jeho ozbrojených síl nášmu východnému susedovi, ku ktorej sa naša krajina zaviazala na minuloročnom summite NATO vo Walese a ktoré deklaroval pri svojej návšteve na Ukrajine minister obrany SR Martin Glváč.

Pomoc susedovi

Prvé tohtoročné kurzy organizovali v priestoroch seredského ženíjného práporu a jeho výcvikových zariadení. Jeden z kurzov je zameraný na vyhľadávanie a prieskum improvizovaných výbušných systémov. Riadiaci výcviku, zástupca veliteľa roty podpory velenia nadporučík Marek Vlnka pripomína, že kurz má jeho frekventantom dať základné teoretické i praktické

informácie zo spomínanej oblasti. Zúčastňuje sa na ňom 15 príslušníkov ukrajinských bezpečnostných zložiek pod vedením plukovníka Alexandra Bukhačenka.

V priestoroch posádkového cvičiska Váh skúsení inštruktori rotmajster Marián Kostra, rotný Roman Krištofčák spoločne s ďalšími kolegami preverujú všetky poznatky, ktoré ukrajinskí frekventanti získali počas teoretickej prípravy. Veľký dôraz kladli na správne správanie v priestore pôsobenia, všimanie si aj drobných detailov, aby vedeli nájsť improvizované výbušné zariadenia. Potom nález potvrdiť, poslať hlásenie o EOD podpore a počkať na príchod EOD špecialistov, vyčistiť daný priestor, vytvoriť kordón. Teda zabezpečenie priestoru nálezu, aby sa doň nedostala nepovolaná osoba. Musia mať na pamäti

jinskí špecialisti po vystúpení z vozidla pozorne prepátrávali priestor okolo malého mosta cez vodnú prekážku, ktorý mali na trase svojho presunu. Podľa skúseností z Afganistanu, ale aj ďalších krízových regiónov (v poslednom období aj z východu Ukrajiny) môže práve na takomto mieste byť uložené nástražné výbušné zariadenie. Vozidlo stálo v bezpečnej vzdialenosti od prekážky. Určený veliteľ ukrajinského tímu rozdelil úlohy svojim podriadeným. Pozorne skúmali priestor. Slovenskí inštruktori sledovali ich činnosť a neskôr ju na spoločnom brífingu vyhodnotili.

Užitočné kurzy

V ďalších týždňoch a mesiacoch budú nasledovať odborné školenia v zariadeniach slovenských ozbrojených síl. Nadväžu na kurzy, ktoré sa uskutočnili v závere minulého roka a organizoval ich martiný prapor výcviku v spolupráci s Vojenským technickým skúšobným ústavom Záhorie, seredským ženijným práporom, Národným centrom EOD v Novákoch a Medzinárodným centrom výnimočnosti v Trenčíne. Spomínané kurzy precvičili ich účastníkov v označovaní nebezpečných priestorov a potom v prieskume týchto oblastí. Riadiaci zamestnania nadrotmajster Štefan Hubocký z martiného praporu výcviku si pochvaľoval aktivitu Ukrajincov pri jednotlivých zamestnaniach. Na druhej strane so sebou priniesli čerstvé skúsenosti z činnosti v bojových zónach vo východnej časti svojej krajiny. Precvičili si jednotlivé postupy pri odmiňovaní a čistení priestoru od nevybuchnutej munície.

Účastníkmi kurzu boli policajti, ktorí pracujú v kriminalisticko-expertíznych ústavoch. Doma na Ukrajine sa zaoberajú ničením munície, čistením priestorov a expertízou pri rôznych výbuchoch a páchaní trestnej činnosti. Okrem toho Slovensko v Národnom centre EOD v Novákoch vyškolilo ukrajinských špecialistov na vyhľadávanie a zneškodňovanie nevybuchnutej munície.

Text : Jozef Žiak
Foto: Michal Psota



Hlohovský konvoj na Koliňanskom vrchu

Vyčlenená jednotka vojakov z Dopravného práporu Hlohovec sa pripravovala na svoje pôsobenie v bojovej skupine EÚ krajín V-4 (Poľska, Českej republiky, Maďarska a Slovenska), ktorá má byť v pohotovosti od januára 2016. Na cvičisku Koliňanský vrch neďaleko Nitry vojaci precvičovali činnosť v rámci konvojov a reakciu na rôzne incidenty.



Zástupca veliteľa dopravnej rotý nadporučík Andrej Hazák pripomína, že úlohou výcviku je zladit' činnosť všetkých vyčlenených jednotiek útvaru. Predstavujú súčasť slovenského príspevku pre spoločnú bojovú skupinu krajín V-4.

Zladenie dopravnej rotý

Precvičovali činnosť v rámci konvojov a reakciu na rôzne incidenty, ktoré reálne môžu nastať pri nasadení bojovej skupiny. Napríklad aj v prípade napadnutia konvoja ľahkými strelnými zbraňami počas presunu či krátkej zastávky. Ale hlohovskí vojaci museli reagovať aj na prítomnosť podozrivých osôb, ktoré sa chceli dostať do blízkosti konvoja, či na nález nástražných výbušných systémov a nevybuchnutej munície. Počas plnenia úloh museli príslušníci dopravného práporu zvládnuť aj odstránenie poruchy vozidla či prvú pomoc a správne a včasné ošetrovanie príslušníkov jednotky.

Spoločne s vojakmi dopravnej rotý cvičili aj príslušníci rotý PHM. Okrem iného zabezpečovali tankovanie pohonných látok v polných podmienkach počas plnenia úlohy.

Ochrana konvoja

Zamestnaniu na Koliňanskom vrchu predchádzali viaceré prípravné nácviky v domácej posádke. Aby vedeli správne a včas reagovať na všetky situácie a ohrozenia, ktoré môžu počas presunu nastať. Cvičiacia jednotka je zložená z rôznych súčastí dopravného prá-



poru, ktoré doteraz nepôsobili spolu. Aj preto bol nadporučík Hazák spokojný s jeho výsledkami. Lebo sa podarilo jej príslušníkov zladit' na plnenie úloh. Oceňuje najmä činnosť veliteľa konvoja, inak veliaceho poddôstojníka dopravnej čaty rotmajstra Branislava Masnicu, veliteľa vozidla rotného Andreja Blehu a vodičov: slobodníka Juraja Podoláka a vojaka 2. stupňa Jaroslava Zakaluzného.

Rotmajster Masnica pripomína, že veľkú pozornosť venovali už samotnej príprave vojakov a techniky pred výjazdom konvoja na plnenie úloh. V ďalšom období tohto výcvikového roka čaká príslušníkov vyčlene-nej jednotky okrem iného plnenie úloh v priestoroch Centra výcviku Lešť. Aby boli od začiatku budúceho roka plne pripravení spoločne plniť úlohy s poľskými, českými a maďarskými vojakmi.

Text a foto: Jozef Žiak



Učarovala mu technika

Prvé ostreľovanie základne zažil hneď po príchode do Kandaharu. Práve nocoval v tranzitnom stane. Postupne si zvykol. Aj keď pri druhom pôsobení v Afganistane výbuch rakety zhruba 100 metrov od kempu už nebola ani pre rotného Mareka Zobalu „pohodička“.

Základnú vojenskú službu si odkrútil v protiletadlovom raketovom útvaru v Rožňave ako operátor protiletadlového raketového kompletu KUB. Po niekoľkých rokoch sa absolvent košického stredného železničného učilišťa vrátil do vojenského prostredia. Už ako profesionálny vojak.

Dvojnásobná afganská skúsenosť

V trebišovskom mechanizovanom prápore bol najskôr operátorom protiletadlového kompletu S-2 Igla, potom kompletu S-10, zástupcom veliteľa mechanizovaného družstva. Absolvoval niekoľko odborných a kariérnych kurzov a v decembri 2007 sa po prvý raz dostal do zahraničia. Do operácie ISAF. V Kandáhare bol operátorom elektrocentrál a popritom aj strojník na stavebnej technike. Afganistan mu dal veľa. „Zväčšil sa môj rozhľad. Získal som neoceniteľné skúsenosti. Odborné i ľudské. Aj zo spolupráce s príslušníkmi iných armád. Najmä s Poliakmi sme vychádzali veľmi dobre,“ hovorí Marek.

Slovenský policajt v Texase

Nadrotmajstra Marcela Fraňa lákala práca vojenského policajta od vstupu do ozbrojených síl. Podarilo sa mu absolvovať výberové konanie do trenčianskeho útvaru vojenskej polície. Začínal ako inšpektor, neskôr bol kriminalistickým technikom, vedúcim starším inšpektorom.

Postupne získaval aj skúsenosti zo zahraničia. V rámci mierových síl OSN UNFICYP na Cypre pôsobil v štyroch ročných turnusoch. Začínal ako radový príslušník zmeny, zástupca veliteľa zmeny, vyšetrovateľa, veliteľa odlúčenej policajnej stanice až po veliteľa zmeny.

Štyri roky na Cypre

Práca v medzinárodnom prostredí, najmä s kolegami z Veľkej Británie, Maďarska a ďalších krajín mu dala veľa. V roku 2008 absolvoval v USA kurz pre špecialistov vojenskej polície. V máji minulého roku bol znova vyslaný do USA. Tentoraz do kurzu štábných nadrotmajstrov na základni Fort Bliss v Texase. V júni tohto roka bude školu končiť. Ale už dnes získal množstvo neoceniteľných poznatkov.

„Mal som to trochu ľahšie, lebo som už mohol stavať na skúsenostiach, ktoré v uvedenej škole získal môj predchodca, nadrotmajster Martin Holko. Vyzbrojil ma všetkými potrebnými informáciami. Pred začatím štúdia som spoločne s ostatnými zahraničnými študentmi absolvoval predprípravný kurz v trvaní dvoch mesiacov. Bolo nás 37 študentov z 30 krajín. Na začiatku štúdia v hlavnom kurze musia domáci študen-

ti absolvovať preskúšanie z fyzickej pripravenosti. Pre zahraničných študentov je preskúšanie nepovinné. Chcel som sa otestovať, a preto som sa na ňom zúčastnil. Bolo zaujímavé prejsť celým procesom. Týždeň pred preskúšaním sa musia študenti zúčastniť váženia a merania. Neúspešný jednotlivec sa nemôže zúčastniť preskúšania z fyzickej pripravenosti. Americké preskúšanie pozostáva z troch disciplín. Kľuky v trvaní 2 minút, sed-lah v trvaní 2 minút a dve míle sa bežia na čas,“ spomína nadrotmajster Fraňo.

Vo svojej triede je jediný medzinárodný študent. Má 15 amerických kolegov (13 v aktívnej službe, 1 v Národnej garde a 1 záložník). Spoluprácu s americkými kolegami si pochvaľuje. V triede neustále prebieha medzi študentmi výmena skúseností, ktorá nadrotmajstra Fraňa obohacuje o nové vedomosti. Veď jeho spolužiaci majú bohaté poznatky z pôsobenia v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. V poslednom období najmä z operácie ISAF v Afganistane.

Zamerané na komplexnosť

Hlavná pozornosť počas štúdia sa sústreďuje na vybudovanie komplexnosti budúceho veliaceho poddôstojníka. Nie nadarmo. Veliaci poddôstojník práporu, brigády a veliteľstva sa stáva súčasťou velenia. Stane sa poradcom veliteľa v otázkach mužstva a poddôstojníckeho zboru. Jeho verbálne aj neverbálne vystupovanie, komunikačné zručnosti musia byť na požadovanej úrovni. Pozornosť je zameraná na kritické myslenie s následným riešením problému.

Využíval ich vo svojej práci v útvere. Po čase zmenil svoje pôsobisko. Z východu republiky sa dostal na západ. Do Serede, k ženijnému práporu. Najskôr bol operátor UDS 114. Nová profesia sa Marekovi, ktorý rád pracuje s technikou zapáčila. Veľmi rýchlo sa začlenil do kolektívu. „Aj preto, lebo v útvere pôsobí množstvo chalanov od nás, z východu. Nasúvanie techniky do opráv vo VOP Trenčín a do martinského opravárenského práporu ma posúvali ďalej po odbornej stránke. Pri odstraňovaní následkov povodní v dedine Píla som získal ďalšie skúsenosti. No predovšetkým som pocítil, že ozbrojené sily sú tu aj na to, aby pomáhali spoluobčanom,“ konštatuje rotný Zobala.

Skrotil baranidlo

Pri svojom druhom pôsobení v Afganistane plnil úlohu veliteľa letiskového stavebného družstva. Spolupracoval s príslušníkmi mnohých armád, ale aj s miestnymi občanmi. Po návrate do Serede zastupoval techniku roty. Potom sa jeho pracovným osudom stali baranidlá. Stal sa veliteľom družstva. Musel sa mnohé o tejto technike naučiť, zvládnuť ju. Doslova skúška ohňom prišla počas medzinárodného cvičenia TISA, ktoré sa v roku 2013 uskutočnilo na Slovensku, na cvičisku Váh v Seredi. Práve na spomínanom cvičení malo po dlhšom čase baranidlo svoju premiéru na jazere Ontário. „Pri práci na stavbe nízkovodného dreveného mostu sme veľmi dobre spolupracovali s ukrajinskými ženistami. Veľmi rýchlo sme našli spoločnú reč,“ spomína Marek.

Zástupca veliteľa 3. ženijnotechnickej roty nadporučík Martin Dluhoš má na jeho adresu len slová chvály: „Veľmi zodpovedne si plní všetky úlohy. Má veľké teoretické a praktické skúsenosti. Vidieť, že práci s technikou rozumie. Veď úspešne zastupoval techniku roty. Vie to aj so svojimi podriadenými. Družstvo pod jeho vedením dosahuje dlhodobu veľmi dobré výsledky.“

Už onedlho rotný Marek Zobala zasa zmení svoje pôsobisko. V Banskej Bystrici bude mať na pracovisku opravárenského práporu na starosti ako veliteľ družstva opráv špeciálnu techniku PVO. Na kolegov a veliteľov zo Serede bude však dlho v dobrom spomínať. Bude to pre neho opäť nová výzva. Ale už bude znova spolu s rodinou. Odpadne dochádzanie z miesta bydliska do Serede.

Text a foto: Jozef Žiak



„Moje predstavy o škole na naplnili. Je náročná, ale dáva mi veľké množstvo poznatkov, ktoré budem môcť využiť po svojom návrate domoc na Slovensko. Som rád, že môžem študovať na takej prestížnej škole,“ konštatuje nadrotmajster Marcel Fraňo.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív MF

- Veliteľka operácie UNFICYP generálmajorka Kristin Lundová udelila príslušníkovi Vojenskej polície nrtm. Jozefovi Gombošovi vyznamenanie za profesionálny a excelentný výkon služby počas ročného pôsobenia v medzinárodnej operácii. Vyznamenanie mu osobne odovzdala 27. februára.

- V rámci spoločného nástupu príslušníkov Opravárenského práporu 26. februára jeho veliteľ pplk. Daniel Ličko poďakoval nadrotmajstrovi Petrovi Lomenovi, ktorý odchádza do zálohy, za jeho dlhoročnú obetavú prácu v prospech práporu. Nadrotmajster Peter Lomen od roku 1991 zastával v Opravárenskom prápore rôzne veliteľské a technické funkcie, vo funkcii veliaceho poddôstojníka práporu pôsobil od roku 2003.

- V priestoroch posádkového cvičiska Sučany sa 4. marca konal sústredený výcvik vodičov špeciálneho vozidla z vedenia bojových vozidiel počas dňa z prechodom do noci. Nosnou časťou zamestnania bolo vedenie bojových vozidiel v kolóne. Podpornou časťou bola bezprostredná príprava vozidla na prekonávanie vodnej prekážky, dodržiavanie zásad počas prekonávania vodnej prekážky, uvoľňovanie BVP pomocou UPV, vyslobodzovanie ranených z bojovej techniky, zdokonaľovanie vodičov v pravidlách cestnej premávky a ošetrovanie bojového vozidla.

- Slovenský Červený kríž v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR a Čestnou strážou prezidenta SR spustil 9. februára 20. ročník kampane Valentínska kvapka krvi. Mobilný odber krvi v Sieni tradícií Čestnej stráže prezidenta SR absolvovalo 54 darcov z Vojenskej kancelárie prezidenta SR, Čestnej stráže prezidenta SR a Ministerstva obrany SR. Darcom prostredníctvom listu poďakoval aj prezident SR Andrej Kiska.

- Od júna minulého roka sa už štvrtý raz príslušníci levického práporu zišli v priestoroch práporného obväziska, aby formou mobilného odberu kolektívne darovali krv. V kreslách Národnej transfúznej služby z Nitry sa vystriedalo 28 profesionálnych vojakov a dvaja zamestnanci 13. mechanizovaného práporu.

- V Prápore výcviku sa uskutočnil nový kurz obsluh autonómnych dýchacích prístrojov s cieľom pripraviť a vycvičiť personál, ktorý zvládne plnenie úloh v nebezpečnom priestore. Odborné zručnosti zúročili počas praktického výcviku v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom v Martine na výcvikovom plynovom polygóne. Štrnásť absolventov získalo certifikát na používanie a údržbu autonómnych dýchacích prístrojov na stlačený vzduch.

- Takmer tri desiatky príslušníkov rezortu obrany si v dňoch 23. -27. 2. na Oddelení kynológie Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek prehľadli teoretické vedomosti a zdokonaľili praktické zručnosti na historicky prvom kurze figurantov a pomocníkov pre cviky obrany. Pod odborným dohľadom inštruktorov kynologického výcviku a zamestnancov oddelenia získali obraz o novom systéme prípravy psov na služobné využitie. Pre veľký záujem bude Oddelenie kynológie tento kurz opakovat' a pripravuje aj jeho vyšší stupeň.

Psychologická pomoc veteránom

Psychologická starostlivosť pre vojnových veteránov je k dispozícii aj po skončení služobného pomeru

V novembri 2014 schválil minister obrany Slovenskej republiky Martin Glváč Koncepciu psychologické služby v rezorte obrany. Definuje hlavné úlohy jednotlivých prvkov psychologické služby – vojskových psychológov, psychológov vojenského zdravotníctva a psychológov Vojenského spravodajstva.

Jednou z nových úloh vojenských psychológov je poskytovanie psychologické starostlivosti vojnovým veteránom aj po skončení služobného pomeru. Psychologická starostlivosť sa im bude poskytovať predovšetkým v prípade ťažkostí, ktorých pôvod je spätý s vystavením extrémnej psychickej záťaže počas plnenia úloh v operáciách mimo územia Slovenskej republiky. Nezriedkavým dôsledkom extrémnej psychickej záťaže v situáciách, keď má človek pocit ohrozenia vlastného života alebo zdravia alebo ohrozenia niekoho blízkeho, je posttraumatická stresová porucha.

Vyhľadať psychologickú pomoc je žiaduce vtedy, ak vojnový veterán zažil počas nasadenia traumatizujúcu udalosť, ktorá sa mu opakovane vracia v dotieravých a obťažujúcich spomienkach, je dlhodobo a trvale znechutený, podráždený alebo apatický. Medzi ďalšie typické príznaky posttraumatickej stresovej poruchy patrí:

- vyhýbanie sa akýmkoľvek situáciám a činnostiam, ktoré pripomínajú traumatizujúcu udalosť,
- problémy s koncentráciou alebo pocit prázdna v hlave,
- beznádej, hnev, ľútosť, sebaľútosť,
- nemožnosť zažívať radosť alebo iné pozitívne emócie,
- stále napätie a ťakavosť, s tým spojená únava a poruchy spánku.



V prípade, že uvedené ťažkosti pretrvávajú dlhšie po traumatizujúcej udalosti (viac ako pol roka), prognóza ďalšieho vývoja nebýva spravidla priaznivá, a preto sa odporúča vyhľadať pomoc odborníka.

Vojenski psychológovia sú pripravení poskytnúť vojnovým veteránom po predchádzajúcom telefonickom alebo e-mailovom kontakte psychologickú starostlivosť v rozsahu, ako sa poskytuje profesionálnym vojakom v rámci Programu psychologické starostlivosti o profesionálnych vojakov po návrate z operácií medzinárodného krízového manažmentu.

Zoznam vojenských psychológov, ktorí budú zabezpečovať psychologickú starostlivosť a ich kontaktné údaje, dostali k dispozícii organizácie združujúce vojnových veteránov – Únia vojnových veteránov Slovenskej republiky, UN-Veteran Slovakia a Zväz vojakov Slovenskej republiky. Zverejnený je aj na intranetovej stránke Ministerstva obrany Slovenskej republiky v sekcii Psychoporaďňa.

Text: kpt. Michaela Štammová
odd. kvality života SEĽUZ



Štyri deti

Pani Matilda Sýkorová (1961) je zrejme jedinou mamou na Slovensku, ktorá má v súčasnosti v armáde všetky štyri deti. Navštívili sme ju v obci pri Rajci.

„**T**úžbu slúžiť v armáde majú deti v krvi po manželovi Jožkovi, ktorý chcel byť vojak z povolania, no pre predchádzajúce ochorenie ho nevzali na vojenskú školu,“ spomenie. „Na základnej vojenskej službe však bol a spoznali sme sa hneď, ako sa z nej vrátil,“ povie s úsmevom pani Matilda.

Martin, Jozef, Tomáš

Najstarší syn Martin (1981) študoval na Považskobystrickej priemyslovke elektrotechniku. „Po maturite sa rozhodol pre nadstavbové štúdium na Vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši,“ hovorí. Slúžil v Martine napr. ako náčelník dielne opráv, deväť mesiacov bol v operácii KFOR v Kosove a dnes je čatár. Hneď o rok neskôr nasledoval jeho kroky mladší Jozef (1982). Tiež absolvoval v Liptovskom Mikuláši ročnú pomaturitnú vojenskú nadstavbu. Bol výcvikový inštruktor a dnes pôsobí ako veliteľ družstva v Oprávnenskom prápore Martin v hodnosti rotný.

Martin s Jozefom desaťrošie spoločne denne dochádzali z Malej Čiernej do



Pani Matilda Sýkorová (vpravo) na prísahe svojho syna Tomáša, vedľa neho Jozef s jedným so svojich troch detí a Monika, ktorá na svoju prvú uniformu ešte iba čakala. Martin sa nefotografoval.

v uniforme

Storočný jubilant



Sedemnásteho februára oslávil major vo výslužbe Ján Pačuga sté narodeniny. Pri tejto príležitosti sa s ním v Posádkovom klube OS SR zišli členovia Klubu vojenských veteránov, aby mu blahoželali. Predseda klubu Peter Forgách mu odovzdal pamätný list. Ku gratuláciám sa pripojil aj prezident Zväzu vojakov SR Tomáš Švec. Ján Pačuga sa narodil 17. februára 1915 v Trstenej na Orave. Na vojenskú prezenčnú službu v čs. armáde nastúpil v októbri 1937 do telegrafného práporu v Martine. Pôsobil v rôznych spojárskych funkciách v útvaroch v Banskej Bystrici a v Martine a celú svoju profesijnú kariéru spojil s armádou. Prešiel mnohými spojárskymi funkciami, stal sa dôstojníkom a zakotvil v trenčianskej posádke. Do zálohy bol prepustený 30. apríla 1972 v hodnosti major. Vojenskú kariéru si zvolil aj jeho syn Dušan. Druhý syn Ján je dôstojník tankového vojska v zálohe a tretí syn Emil spolupracoval pri vývoji zbraní.

Text: Jozef Žiak

Foto: Jozef Žiak, archív J.P.



vyše 60 kilometrov vzdialeného Martina. Za prácou však museli odísť aj ich rodičia. A to na týždňovky – a niekedy aj na dlhšie. V Rajci totiž po privatizácii skrachovali podniky, v ktorých pracovali v robotníckych povolaniach. Robili v Mladej Boleslavi či v Píerove. Pani Matilda napokon vyše desaťročie, až do vlaňajška, dochádzala na týždňovky do fabriky vo Frenštáte pod Radhošťom. „Museli sme prežiť, inak sa nedalo. Bolo to veľmi ťažké o to viac, že sme mali ešte Tomáša (1992) a Moniku (1995).“ Pevné rodinné putá však všetky strasti odlúčení prekonali. „Dalo sa to zvládnuť len preto, lebo som sa mohla spoľahnúť na starších synov. Na začiatku iba 9-ročného Tomáša a o tri roky mladšiu Moniku vychovávali v týždni, ako inak, tak trochu aj po vojensky,“ zasmeje sa. No veľmi dobre vie, koľko si zažila obáv a smútku. Pokračuje: „O tom, že aj Tomáš chce byť vojakom, napovedali celé ročníky časopisov OBRA-NA, ktoré mu nosili bratia – a ktoré si starostlivo odkladal. Bol od nich oveľa mladší, no zo žartu si ich doberal, že keď sa dostane na vojenskú vysokú školu, bude dôstojník – a potom im obom zavelí.“

Napokon zavelí Monika

Tomáš si vybral dopravnú priemyslovku už s tým zámerom, že sa z nej ľahšie dostane na Akadémiu ozbrojených síl. „V tomto smere bolo naším najväčším rodinným sklamaním, keď sa dozvedel, že podmienkou prijatia sú štyri roky

stredoškolskej angličtiny a náročná skúška z tohto jazyka. Oni mali totiž v škole nemčinu...“ Tomáša Sýkoru prijali na dve civilné vysoké technické školy, ale nemal motiváciu. Skrátka, chcel byť vojak a hotovo. „Bol výborný žiak a verím, že si popri zamestnaní vysokú školu dorobí,“ povie pani Matilda o vojakovi 2. stupňa Tomášovi Sýkorovi, ktorý od minulého januára slúži v Multifunkčnom prápore Hlohovec.

Kedy sa vojensky prejavila najmladšia Monika? „Možno mi ani neuveríte, ale už od štrnástich sa pripravovala, aby raz mohla pracovať v oblasti vojenskej ekonomiky či finančnictva. Aj keď sa vynikajúco učila, pochybovala som, či má spomedzi stoviek uchádzačov o vysokú vojenskú školu šancu. Nedala sa odradiť, a keď ju napokon vlni prijali, plakali sme od radosti hádam všetci.“ Monika je dnes prváčka na Akadémii ozbrojených síl, v ročníku je 65 kadetov, z nich je 9 žien.

„Najväčšiu radosť mám z toho, že držíme pokope, že deti sa majú rady, že majú zmysel pre poriadok, že sa podporujú – a tak to zrejme má byť aj v armáde, či nie?“, povie hrdá pani Matilda. So smiechom dodá: „Keď sa všetci zídeme v nedeľu, vyzerá to u nás ako na bojovej porade. Tak je to dobre, patrí to k našej rodine. No neverila by som, že chalanom raz napokon zavelí Monika. Pravda – ak doštuduje...“

Text: Pavol Vitko

Foto: archív M. S.

Štvrté miesto v slalome na februárových majstrovstvách sveta v zjazdovom lyžovaní v americkom Beaver Creeku je najväčším úspechom reprezentantky Slovenska a VŠC Dukla Banská Bystrica Veroniky Velez-Zuzulovej (30) na svetových šampionátoch v seniorskej kategórii. No nielen to. Juniorská majsterka sveta v slalome z roku 2001 potvrdila svoju dobrú formu aj v slalomoch Svetového pohára. 22. februára a 14. marca, obsadila zhodne druhé miesto. Vo finále Svetového pohára 21. marca bola tretia.

**Veronikin návrat
do svetovej špičky**

Žijem si svoj sen

„Veronika išla fantasticky, je naozaj veľká škoda, že ani najlepší čas v druhom kole jej nestačil na medailu. Napriek tomu môžeme byť hrdí, ako reprezentovala nielen naše Vojenské športové centrum, ale celé Slovensko,“ povedal minister obrany Martin Glváč po tom, ako Veronike na majstrovstvách sveta 14. februára unikla bronzová medaila len o 17 stotín sekundy. Minister obrany jej blahoželal aj po strieborných úspechoch vo Svetovom pohári v slovinskom Maribore a vo švédskom Aare. Rovnako všetkých potešila aj bronzovým úspechom vo finále pohára vo francúzskom Méribeli. Celove v tomto ročníku skončila šiesta.

Nerada sa vzdávam

Veronika si však v tejto sezóne užila aj kopec trápenia. Po zranení, ktoré ju stálo olympiádu v Soči a neumožnilo jej pretekať v predchádzajúcej sezóne, vypadla po rokoch z elitnej slalomovej sedmičky, a tak nastupovala na štart s vyšším štartovým číslom. „Bolo mi jasné, že návrat medzi špičku nebude ľahký. Na druhej strane som však vedela, že na to mám, lebo v príprave som si všetko veľmi tvrdo odmakala.“ V prvej polovici sezóny sa jej však nevyhli ani technické problémy, ktoré ju stáli dobré umiestnenia. „Je to šport so všetkým, čo k tomu patrí. Nedá sa pozerieť späť a plakať, ale treba hľadať riešenia, ktoré nás posunú ďalej. Nám sa to aj s pomocou ľudí z francúzskeho tímu podarilo,“ zhodujú sa Veronika a jej otec a tréner Timotej. Zlom prišiel práve na MS v Amerike. Tam Veronika ukázala, že ju rozhodne nemožno odpisovať a pódium jej ušlo len veľmi tesne. „Ten najlepší čas v druhom kole mi dodal sebavedomie a sama som si dala za cieľ byť do konca sezóny opäť v TOP 7. Vďaka dvom druhým miestam v nasledujúcich pretekoch SP som sa tam dostala už pred finále SP v Meribel.

Aj preto si teraz žijem svoj sen,“ hovorí evidentne spokojná Veronika. Zaujímalo nás aj, kde berie po zraneniach a nepriaznivých okolnostiach motiváciu do ďalšieho pretekania. Nezaváhala a hneď spustila prúd slov. „Okrem toho, že ako profesionálny športovec chcem celkom prirodzene víťaziť, je to určite aj preto, že mám lyžovanie veľmi rada a neviem si bez neho predstaviť svoj život. No a najmä – nerada sa vzdávam,“ dodáva s iskrou v očiach.

Prvá medaila

Veronika sa pre OBRANU obzrela aj za svojimi začiatkami. Lyžovanie zvíťazilo nad tenisom, jej druhým obľúbeným športom, keď mala deväť či desať rokov. A to aj napriek tomu, že v Bratislave, kde vyrastala, je rozhodne viac tenisových kurtov ako lyžiarskych svahov. Ale ani tenis v ich rodine nezostal mimo, keďže sa mu dlho venovala jej sestra Dominika. „Ja som radšej trénovala v prírode ako niekde v hale a ani behanie mi pravdu povediac veľmi nevoňalo. Keďže lyžovanie mi postupne išlo predsa len lepšie, bolo rozhodnuté.“ Usmieva sa a rozpačtáva sa aj na svoju prvú detskú medailu: „Bolo to v Oščadnici a skončila som druhá v obrovskom slalome, no tešila som sa, akoby som vyhrala.“

Bez disciplíny to nejde

Keďže Veronika je členkou Vojenského športového centra, prirodzene prišla na pretras aj disciplína. Veď tá vojenská si často v ničom nezadá s tou športovou. Spýtali sme sa teda, ako je na tom ona. „Čo sa týka disciplíny, považujem ju za celkom prirodzenú súčasť svojho života. Otec ma k nej od malička viedol a ja som sa nikdy do ničoho nemusela premáhať. Podľa mňa to tak musí byť vo vrcholovom športe hádam u každého.“ Od

tejto témy je už len krok k životospráve. Sama tvrdí, že nič nevnímam ako extra tabu, pokiaľ to neohrozí jej výkony. „Určite však neponucujem a veľa spím. To je pre mňa najlepší relax a regenerácia. Počas sezóny pre mňa absolútne neexistuje alkohol a aj mimo nej je náš vzťah len symbolický,“ hovorí so smiechom. A čo oslavy úspechov, ktoré dosiahla za posledný mesiac? „Ani priebežné úspechy veľmi neoslavujem. Je však pravda, že tie posledné úspechy som vnímala azda intenzívnejšie ako inokedy, najmä po tých problémoch zo začiatku sezóny a zložitom návrate späť.“ Tu ju dopĺňa aj otec Timotej „viete, športovec a ľudia čo mu pomáhajú, prežívajú radosť len popoludní či večer po dosiahnutí dobrého výsledku a aj to často v aute. Ráno sa totiž ten kolotoč začína odznova.“

Dukla je istota

Nedá sa obísť ani jej pôsobenie v Dukle Banská Bystrica. Čo jej teda dáva toto zázemie? „Určite je to pre mňa obrovská istota. Som veľmi vďačná, že môžem byť vo Vojenskom športovom centre ako civilný športovec a veľmi fandím kolegom z klubu. Za podporu musím poďakovať aj vedeniu ministerstva obrany,“ hovorí. „Aj vzhľadom na situáciu v slovenskej lyžiarskej asociácii je pre nás Dukla v podstate jediné zázemie, ktoré máme. Robia pre nás maximum, čo sa dá a vôbec nemôžem povedať, že by som bol nespokojný,“ dodáva tréner Zuzula. A na čo sa naša úspešná reprezentantka teší po sezóne? „Ešte ma čaká testovanie lyží, rôzne sponzorské akcie a koncom apríla azda aj trocha oddychu. Chcela by som ísť na pár dní na dovolenku do Tatier a potom byť chvíľu len tak doma a nič nerobiť.“

Text: Martin Horňák, Pavol Vitko

Foto: TASR/AP

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS



Tvorkyňa kráľov

Vytvárala štáty, z beduínskych náčelníkov robila kráľov a domorodci ju oslavovali ako kráľovnú púšte. Vo filme ju stvárnila Nicole Kidmanová, ale na berlínskom festivale neuspela.

Už 65. medzinárodný filmový festival v Berlíne zaradil do súťaže aj historickú drámu nemeckého klasika Wernera Herzoga *Queen of the Desert* (Kráľovná púšte) v americkej produkcii. Nicole Kidmanová stvárnila britskú aristokratku, spisovateľku, historičku, cestovateľku, zememeračku a príslušníčku britskej tajnej služby Gertrude Bellovú (1868 – 1926), ktorá si v časoch prvej svetovej vojny a krátko po nej odvážnymi výpravami v Severnej Afrike, na Blízkom východe a v Perzii získala priazeň domáceho obyvateľstva. Spolupracovala s T. E. Lawrencom (Lawrence z Arábie) i s Winstonom Churchillom a po páde Oto-



manskej ríše výrazne zasiahla do politického usporiadania Blízkeho a Stredného východu. Stála za vznikom mnohých štátov, vrátane Iraku, Jordánska i Saudskej Arábie a snímka sa pokúša priniesť iný, pozitívnejší obraz moslimského obyvateľstva, než ho poznáme z dnešného spravodajstva.

Film si však napriek nesporne atraktívnej téme, pútavej kamere a hviezdnemu obsadeniu (spoluúčinkujú James Franco, Robert Pattinson a ďalší) nezískal ani publikum, ani porotu.

Porota vedená provokatérom Darrenom Aronofským si verdiktom si vyslúžila pochvalné ovácie, ale zároveň sa vyhla oceňovaniu snímok z tradičných filmových veľmocí a od

svetoznámych tvorcov. Hlavnú cenu udelila snímke *Taxi* iránskeho režiséra Džafara Panahiho, ktorého teheránsky režim odsúdil na domáce väzenie a zákaz nakrúcania filmov.

Hlavná prehliadka priniesla aj nemeckú drámu *Elser* o atentáte na Hitlera v roku 1939. Jej režisér Oliver Hirschbiegel v roku 2004 slávil úspechy s drámou o posledných dňoch Hitlerovho života *Pád Tretej ríše*.

Berlínsky medzinárodný filmový festival na 1 200 predstavniach predstavil 441 filmov zo 72 krajín. Nechýbali medzi nimi slovenská dráma *Koza* Ivana Ostrochovského a krátky animovaný film *Rosso Papavero* Martina Smatanu. Viac než sedemsto ďalších filmov ponúkol na vyše tisíc projekciách festivalový medzinárodný filmový trh.

Text: Miloš Ščepka
Foto: QOTD Film Investment



Notebook za facku

Malý, skladný, s veľkou výdržou a za dvesto eur? Kde je háčik? Laptop Asus EeeBook X205 s operačným systémom Windows má rozmery 286×193,3×17,5 mm, uhlopriečku displeja 11,6" (1 366×768 bodov), hmotnosť 0,98 kg, rýchly pevný disk SSD a batéria ho pri bežnej práci vydrží poháňať 12 hodín. Nechýba čítačka pamäťových kariet, bluetooth ani Wi-Fi, dva konektory USB, jeden HDMI a audio combo jack. Webkamera, reproduktory a mikrofón sú samozrejmosťou. Pochvalu si zaslúži príjemný minimalistický dizajn v štyroch farbách. Odvrátenou stranou sú len 2 GB operačnej pamäte, slabší procesor Intel Atom Z3735F, iba základná grafika a pevný disk, ktorý je síce úsporný rýchly SSD, no len s kapacitou 32 GB, takže popri operačnom systéme a balíku kancelárskych programov sa naň už toho veľa nezmestí. Našťastie, nedostatok priestoru sa dá riešiť externými úložiskami a pamäťovými kartami. Nízka hmotnosť, veľká výdrž a príjemná odporúčaná cena 199 eur prevážia prípadné obmedzenia.



Osobné masmédiu

Ani vy si neviete nájsť v ponuke slovenských rozhlasových staníc tú, ktorá by vám vyhovovala? Žijeme v 21. storočí – dnes sa aj rozhlas dokáže prispôbiť individuálnym preferenciám, vkusu a náladám! Stačí zaobstarať si internetové rádio, ako napríklad DIR3100 DAB+ od firmy Hama. Prijíma vysielanie na bežných veľmi krátkych vlnách, viacero formátov digitálneho rozhlasového vysielania a celé spektrum počítačových formátov, vrátane streamingu z tabletov, prehrávačov, mobilných telefónov či externých médií, ktoré možno pripojiť i nabíjať cez USB. Viac ako dvadsaťtisíc internetových rozhlasov a desaťtisíce zdieľaných playlistov z celého sveta je zárukou, že vždy naladíte presne to, čo chcete. Milým bonusom je možnosť ovládania prostredníctvom mobilnej aplikácie. Stereo reproduktory majú výkon 2×5 W, k internetu sa pripojíte káblom alebo cez Wi-Fi. Nechýba ani budík, a displej s uhlopriečkou 2,8 palca je farebný. Ceny sa pohybujú okolo 150 eur.

FILM



Diplomacia

Volker Schlöndorff nakrútil aj svoj ďalší film z obdobia druhej svetovej vojny v nemecko-francúzskej koprodukcii. Dňa 25. augusta 1944 vstupujú Spojenci do Paríža. Krátko pred úsvitom sa nemecký vojenský miestodržiteľ Dietrich von Choltitz (Niels Arestrup) chystá vykonať krutý rozkaz Adolfa Hitlera – vyhodíť do povetria Eiffelovu vežu, chrám Notre Dame, Louvre, námestie Svornosti a ďalšie parížske dominanty. Všetky mosty a mnohé historické budovy sú už podmínané, no Paríž stále stojí a vyčkáva. Prečo von Choltitz váha splniť fűhrerov príkaz napriek bezhraničnej vernosti Nemeckej ríši? Má v tom prsty švédsky konzul v Paríži Raoul Nordling (André Dussollier) alebo sám generál zmenil názor?

VIDEO



Šaráda

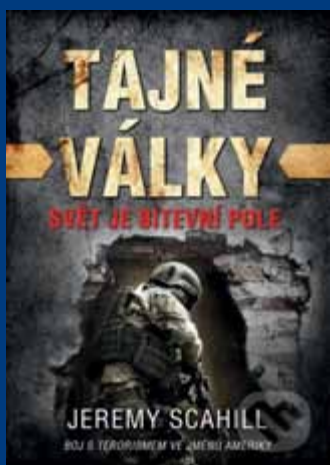
Prv ako sa Reggie odhodlá požiadať manžela o rozvod, niekto ho zabije. Čerstvá vdova s údivom zistí, že aj ona je v nebezpečenstve. Nebožtík totiž cez vojnu spreneveril veľkú sumu peňazí a okolo krásnej vdovy sa nebezpečne začínajú krútiť jeho niekdajší komplici aj konkurenti. Málo známy režisér Stanley Donen v roku 1963 nakrútil kriminálnu komédiu Charade, v ktorej bravúrne spojil romancu s napätím, tajomstvom, politikou – a vynikajúcimi hereckými výkonmi Audrey Hepburnovej, Caryho Granta, Waltera Matthaua, Jamesa Coburna a ďalších hollywoodskych veľikánov. Na DVD a Blu-ray vychádza v reštaurovanej podobe a s mnohými bonusmi.



Klesnite s ním hlbšie

Na prvý pohľad je nová generácia odolného outdoorového fotoaparátu Nikon Coolpix AW130 len zlepšením doterajších modelov AW110 a AW120. Odolá vode do hĺbky 30 metrov, pádom z výšky 2 metre či mrazu do -10°C . Novinkami sú podpora pozičných systémov GPS, GLONASS i QZSS, ale aj mapy či body záujmu (POI) v pamäti aparátu. Okrem toho je tuľákom k dispozícii elektronický kompas, barometer, výškomer a hĺbkomer. Snímač 16 Mpx BSI CMOS s citlivosťou na úrovni ISO 125 až ISO 6 400 je za zapuzdreným objektívom NIKKOR s rozsahom ohniskovej vzdialenosti 24 – 120 mm (po prepočte) pri svetelnosti $f/2,8$ - $f/4,9$. Využíva optickú, ale aj digitálnu stabilizáciu. Namiesto hľadáča je 3" OLED displej 640×480 bodov. Poteší množstvo efektov a režimov, nechýba Full HD video 1080i. V novinke nájdete aj postupné snímání (max 10 sekúnd) či Wi-Fi modul s čipom NFC. Coolpix AW130 má 110,4×66×26,8 mm, 221 g a do predaja sa dostal v marci.

KNIHA



Tajné vojny

Kniha Jeremyho Scahilla *Tajné války* vám umožní nazrieť do zákulisia tajných operácií uskutočňovaných celosvetovo i vnútri Spojených štátov amerických s cieľom dolapiť alebo zabiť jednotlivcov označených prezidentom USA za nepriateľov. Autor odhaľuje svet, v ktorom prebiehajú akcie špeciálnych jednotiek financovaných z „čiernych rozpočtov“ a operujúcich v zakázaných oblastiach, v tajných vojnách vedených mimo dosahu tlače, verejnosti i bez vedomia Kongresu. Kritici sa zhodli, že kniha novinára J. Scahilla *Tajné války* (vydavateľstvo CPRESS) je „fantastický počin investigatívnej reportáže“ a „patrí faktami k najviac podloženým knihám, aké sme na tému tajnej operácie USA v 21. storočí čítali“.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

APRÍL



1. apríl

1945 Vojská 2. UF oslobodili Dunajskú Stredú, Senec, Sereď, Sládkovičovo, Topoľčany, Trnavu a Žiar nad Hronom
2000 Vzniklo Veliteľstvo pozemných síl v Trenčíne, Veliteľstvo vzdušných síl vo Zvolene a Veliteľstvo domobrany v Topoľčanoch

2. apríl

1945 Vojská 2.UF oslobodili Partizánske (Baťovany), Pezinok, Piešťany a Šamorín

3. apríl

1945 Vojská 40. armády 2.UF oslobodili Kremnicu

4. apríl

1945 Vojská 7. gardovej armády v súčinnosti s 1. gardovou jazdecko-mechanizovanou skupinou 2.UF oslobodili hlavné mesto Slovenska Bratislavu; jednotky 1. ČSAZ v súčinnosti so sovietskou 24. streleckou divíziou oslobodili Liptovský Mikuláš

5. apríl

1945 V Košiciach na slávnostnom zasadnutí SNR a čs. vlády bol vyhlásený Košický vládný program; vládný program načrtnol obrysy tzv. ľudovej demokracie

1945 Jednotky 1. ČSAZ oslobodili Ružomberok; vojská 2. UF oslobodili Bánovce nad Bebravou a Malacky

6. apríl

1945 (7. 4.) Americké loďstvo zničilo japonskú flotilu v bitke pri Okinawe

7. apríl

1945 Vojská 2. UF oslobodili Nové Mesto nad Váhom

9. apríl

1940 Nemecko napadlo neutrálne Dánsko a Nórsko (operácia Weserübung)

10. apríl

1945 Vojská 2. UF oslobodili Trenčín

11. apríl

1945 Jednotky 1. ČSAZ v súčinnosti s rumunskou 18. divíziou oslobodili Martin

12. apríl

1945 Zomrel americký vojnový prezident T. Roosevelt. Jeho nástupcom sa stal H. Truman

16. apríl

1945 (do 8. 5.) Uskutočnila sa Berlínska operácia Červenej armády; 23. 4. západní spojenci dosiahli Berlín

22. apríl

1915 (do 18.5.) Na západnom fronte počas spojeneckej ofenzívy v druhej bitke pri belgickom mestečku Ypres Nemci po prvýkrát použili plynový chlór („žltá smrť“)

25. apríl

1950 Za ministra národnej obrany v Československu bol vymenovaný JUDr. Alexej Čepička, namiesto arm. gen. Ludvíka Svobodu

28. apríl

1945 Fašistického diktátora Talianska B. Mussoliniho spolu s milenkou zastrelili talianski partizáni

29. apríl

1915 Taliansko (na začiatku vojny sa prehlásilo za neutrálne) uzavrelo tajnú dohodu (Londýnska dohoda) s Francúzskom, Ruskom a Britániou, nakoľko považovalo rakúsku ofenzívu proti Srbsku za odporujúcu zásadám Trojspolku

30. apríl

1945 Vojská 18. armády 4. UF s 1. ČSAZ oslobodili Žilinu

1945 Hitler spáchal samovraždu v svojom bunkri v Berlíne

1945 Vojaci Červenej armády vztýčili nad budovu Ríšskeho snemu v Berlíne zástavu víťazstva

1945 Americkí vojaci oslobodili koncentračný tábor v Dachau

1975 Južný Vietnam kapituloval pred severovietnamskými komunistami. Saigon bol premenovaný na Ho Či Mínovo Mesto



Harry Truman

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU



? Akými zásadami sa riadi organizovanie služobnej telesnej prípravy profesionálnych vojakov?

! Služobná telesná príprava pre profesionálnych vojakov sa plánuje v rozsahu štyroch hodín týždenne. Pre výkonných ● letcov a špecialistov padákovkej záchrannej a výsadkovej služby je to 24 hodín mesačne vrátane špeciálnej telesnej prípravy vykonávanej v rámci predbežnej prípravy na lietanie. Služobná telesná príprava pre telovýchovných pracovníkov, učiteľov telesnej výchovy, profesionálnych vojakov Vojenskej polície či príslušníkov prieskumných a špeciálnych jednotiek má rozsah šesť hodín týždenne.

Služobná telovýchova je zameraná na zvýšenie všestrannej telesnej zdatnosti v súlade s potrebami výkonu štátnej služby, na upevňovanie ich zdravia a posilnenie psychickej odolnosti. Profesionálni vojaci sú povinní zúčastňovať sa na služobnej telesnej príprave a vykonávať aj samostatný zdokonaľovací tréning. Sú osobne zodpovední za svoju pohybovú výkonnosť a telesnú zdatnosť, ktorej úroveň sa im zaznamenáva do služobného hodnotenia. Do obsahu služobnej telesnej prípravy sa zaraďujú cvičenia zamerané na rozvoj sily, rýchlosti, vytrvalosti a koordinácie v rôznych variantoch podľa možností materiálno-technickej vybavenosti a finančných možností vojenského útvaru. Súčasťou služobnej telesnej prípravy sú aj regeneračné procedúry, ako je napríklad saunovanie. Tieto procedúry sú v útvarových zariadeniach bezplatné. Dni, čas konania, spôsob organizovania služobnej telesnej prípravy, zloženie cvičebných skupín profesionálnych vojakov a určenie vedúcich skupín zodpovedných za riadenie telesnej prípravy určuje veliteľ v písomnom rozkaze pred začatím výcvikového roka. Osobitému režimu podlieha služobná telesná príprava profesionálnych vojakov, ktorí pri ročnom preskúšaní dosiahli nevyhovujúce hodnotenie. Tí sa musia zúčastňovať na tzv. riadenej príprave pod vedením telovýchovného pracovníka. Profesionálni vojaci, ktorí dosiahli výborné a veľmi dobré hodnotenie, si obsah určujú sami na základe ponuky útvaru. Profesionáli, ktorí sú napr. po úrazoch, prípadne pri rôznych oslabeniach vyplývajúcich z aktuálneho zdravotného stavu, ako aj tehotné vojačky a vojačky po materskej dovolenke, vykonávajú tzv. zdravotnú telesnú prípravu. Obsah, formy a intenzita je určovaná na základe konzultácií s telovýchovným pracovníkom a lekárom útvaru každému jednotlivcovi individuálne. Súčasťou vojenskej telovýchovy sú aj športové dni. Ich náplňou sú predovšetkým športové súťaže, pohybové hry a turistika.

nrtm. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vk Prešov

Vojaci vojakom

Ak ste sa ešte nerozhodli, komu venovať dve percentá zo svojich daní, môžete tak urobiť do konca apríla v prospech programu Vojaci vojakom Vojenskej podpornej nadácie. Nadácia v prospech vojakov a zamestnancov rezortu pôsobí už tri roky. Vlni sa vďaka jej činnosti uskutočnilo okolo 25 verejno-prospešných aktivít pre ľudí v útvaroch OS SR vo výške 11 632 eur.

Ing. Milan Gajdoš, pplk. v. v. zakladateľ a správca VPN

Údaje o prijímateľovi:

Vojenská podporná nadácia

Bratislava, 832 47 Za kasárňou 3,

Právna forma – Nadácia, IČO prijímateľa 42259258

Viac aj na www.vojenskanadacia.sk.



Deti maľujú vojakov

Minister obrany Martin Glváč, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Milan Maxim a mesačník Ministerstva obrany SR OBRANA vyhlasujú pre žiakov základných škôl 14. ročník



výtvarnej súťaže Deti maľujú vojakov. Účastníci súťaže zašlú svoje práce spolu so spiatou adresou, adresou školy, telefónnym kontaktom a dátumom narodenia najneskôr do 7. mája 2015 na adresu: Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava. Autori najlepších prác v kategórii mladších a starších žiakov získajú hodnotné ceny. Ich práce budú uverejnené na rezortnej internetovej stránke.

(pv)

Minister obrany SR Martin Glváč vlni zriadil a svojím rozkazom udeľuje Pamätnú medailu k 70. výročiu Slovenského národného povstania a ukončenia 2. svetovej vojny. Vyznamenaných ňou bude viac ako 1 700 ľudí, predovšetkým účastníkov odboja. Slávnostné akty sa konajú v 35 mestách. Minister Glváč odovzdávaním medailí (tam kde sa nemohol zúčastniť) poveril oddelenie starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov Sekcie ľudských zdrojov MO SR. O tom, ako veteráni poctu prijímajú, svedčí aj list účastníka SNP Františka Hrbáľa z Prešova, z ktorého vyberáme:

Je to pre mňa veľmi cenné, že som dostal také vysoké vyznamenanie, akým je Pamätná medaila k 70. výročiu Slovenského národného povstania a ukončenia 2. svetovej vojny. Teším sa o to viac, že je to pri mojom dožití 90 rokov. Vo vojne, v tej prvej svetovej, bol aj môj otecko Juraj. Bol tiež v zajatí v Turecku. Po návrate z vojny povedal, že celý čas aj tak nevedel, za čo bojoval. Zo zajatia sa vrátil do rodiska – na Muráň. Oženil sa a mal štyroch synov. Mňa dali v 15 rokoch do obchodnej školy, ktorú som úspešne skončil a nastúpil do Všeobecnej zdravotnej poisťovne ako účtovník. Neskôr som narukoval do vojenskej základnej služby, kde ma zastihla druhá svetová vojna. Ako vojak a neskôr čatár som sa zúčastnil bojov v Slovenskom národnom povstaní. Neskôr som sa stal príslušníkom 1. čs. armádneho zboru generála Ludvíka Svobodu. Naša bojová jednotka postupovala z východného Slovenska. Po riadnom vyzbrojení a príprave k boju sme peši postupovali cez naše celé Slovensko až na Moravu. Tam sme slávili ukončenie druhej svetovej vojny a víťazstvo nad fašizmom.

Pán František, na rozdiel od svojho otca, vedel za čo bojuje. Aj so 70-ročným odstupom je rád, že tradícia protifašistického boja je stále živá. S manželkou majú dvoch synov a pracoval v Pozemných stavbách Prešov ako vedúci ekonóm.

(pv)





MILITARY ENGLISH

PSYOPS: The Art of Deceit

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: United States Department of Defense

PSYOPS, or psychological operations, is a term used in military and government intelligence networks to “exploit human vulnerabilities in enemy governments, militaries and populations to pursue national and battlefield objectives.” To put it plainly, PSYOPS is a means of deliberately deceiving targeted population and/or individuals to induce specific behavior patterns or to perform a specific action in accordance with the initiator’s goals through a variety of sophisticated methods. Governments sometimes use PSYOPS techniques to deceive their own people in order to achieve certain military or strategic objectives.

Historically, the application of psychological operations in one form or another has proven to be almost as essential to the successful waging of war as the use of manpower and weaponry. Perhaps one of the earliest examples of psychological warfare was attributed to Alexander the Great of Macedonia, who had instructed his armorers to make several oversized armor breastplates and helmets that would fit “giants” - men 2 to 2.5 meters tall. When faced by large enemy forces, Alexander’s men withdrew during the night, leaving the oversized armor behind. The opposing force believed that they had come close to engaging in a battle with giants and coupled with the stories they had heard from travelers of the savagery of Alexander’s army they elected not to pursue the attack.

The art of deceit has long since overcome such primitive means: giant leaps made in the area of behavioral sciences, combined with the development of mass media communications, have greatly multiplied the capability and value of PSYOPS. Today, the military employs sophisticated methods and tools to reduce moral and combat efficiency within the enemy’s ranks, promote mass dissension within and defections from enemy combat units and to promote cooperation, unity and morale within one’s own and allied units, as well as within resistance forces behind enemy lines.

In the Gulf War radio and TV broadcasts, leaflets, and loudspeakers were used to accentuate the themes of Arab brotherhood, allied air power, and Iraqi isolation to induce large numbers of enemy soldiers to desert. One of the most effective tactics involved the dropping of leaflets on a particular unit, informing it that it would be bombed within 24 hours and had to surrender to avoid destruction. Over a seven-week period, 29 million leaflets of more than 100 different leaflets were disseminated, reaching approximately 300,000 troops. The International Red Cross reported that nearly 87,000 Iraqi soldiers turned themselves over to coalition forces, most of them clutching the leaflets or hiding them in their clothing. All incidents of surrender were bloodless.

In recent years PSYOPS have shifted their nature once again: from leaflet dropping and radio propaganda to the digital warfare exploiting the technological edge of the 21st century including manufacturing convincing computer-faked still images, audio and video sequences; utilizing the Internet, social networks and sophisticated platforms (e.g. drones). From Da’esh videotaping the beheadings of unbelievers and posting the videos online; through fake calls-to-arms against the U.S. military presence in Europe distributed via e-mails; to the large-scale propaganda war waged by Russia with respect to the conflict in Eastern Ukraine, the PSYOPS tentacles reach everywhere.

The future of PSYOPS will heavily depend on technology and new platforms to come. Beyond the technological aspect, it is highly probable that their nature will adapt to the environment and extend beyond military tactics, becoming a synergistic effort of diplomatic, economic, military, and information initiatives. The main challenge in the future will thus be the Orwellian one: how to distinguish between the truth and the lie, the just and the unfair, the right and the wrong? To quote the infamous Joseph Goebbels: “Repeat a lie a thousand times and it becomes the truth.” Unfortunately there is more truth in that statement than we would like there to be.

GLOSSARY

- **Accentuate** (ækˈsenʃuː,ert) – zdôrazniť, prízvukovať;
- **behavioral sciences** (biˈheɪvjərəl ˈsaɪənsɪz) – vedy zaoberajúce sa ľudským správaním;
- **breastplates** (brestˌpleɪts) – náprsné panciere;
- **coupled** (ˈkʌpəld) – spoločne s niečím;
- **deceit** (diˈsi:t) – klam;
- **deceiving** (diˈsi:vɪŋ) – klamanie, podvádzanie;
- **dissension** (diˈsenʃən) – rozkol, rozbroj;
- **induce** (ɪnˈdu:s) – vyvolať, spôsobiť;
- **initiator** (ɪnˈɪʃi:etər) – iniciátor;
- **intelligence networks** (ɪnˈtelɪdʒəns netˌwɜːrks) – spravodajské siete;
- **patterns** (ˈpætnz) – vzorce;
- **pursue** (pəˈsu:) – sledovať;
- **savagery** (ˈsævɪdʒri:) – krutosť, brutalita;
- **tentacles** (ˈtentəkəlz) – chápadlá;
- **vulnerabilities** (ˌvʌlnərəˈbɪlɪtiz) – slabé miesta;
- **waging of war** (ˈweɪdʒɪŋ əv wɑːɑː) – vedenie vojny.



poručík Mgr. Marek Brody
starší kaplán
mechanizovaného
práporu Levice



DUCHOVNÉ SLOVO

Žiť pre druhých

„Čím je pre teba Veľká noc?“ spýtal som sa raz svojho rovesníka. Jeho odpoveď znela: „Sviatkom, ktorého význam ani nepoznám. Predovšetkým máme voľno a oddýchneme si.“ Keď som mu chcel vysvetliť pravú podstatu sviatku Kristovho zmŕtvychvstania, prestal ma počúvať. Mnohí ľudia ani nevedia, načo je tento sviatok dobrý, prečo existuje. A tak ho využívajú možno na pekné jarné prechádzky so svojou rodinou, venujú sa vareniu, pečeniu, muži sa zasa tešia na pondelok, aby vyoblievali a vyšibali svoje polovičky alebo kamarátky či priateľky.

Veľká noc je najstarším, najvýznamnejším kresťanským sviatkom, počas ktorého si kresťania pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Môžeme vnímať, že každý rok na jar sa odohráva zápas života so smrťou. Zo zamrznutej zeme vyrastá tráva, rozkvitá zasnežená lúka, na zamrznutom strome vypučia listy... Raz na jar pred dvomi tisícami rokov, na Veľkú noc, sa však odohral aj iný zápas so smrťou. Ježiš Kristus, ktorý bol mŕtv, prekonal smrť a vstal k novému životu. Neostal v hrobe, ale vstal z mŕtvych. Po jeho smrti ho stovky ľudí opäť videli živého. Mnohí s ním hovorili, dotýkali sa ho a dokonca s ním jedli. Ježiš Kristus nebol obyčajným človekom, ale bol Božím Synom.

Slávny cestovateľ D. Livingstone pri pobyte v Afrike dostal list od priateľov. Oslovili ho, že by radi prišli k nemu, chceli by mu pomáhať, ale musí im napísať, kadiaľ vedie najbezpečnejšia a najľahšia cesta cez Afriku. Odpovedal im jednoducho: „S takými ľuďmi, ktorí čakajú, že im niekto pripraví pohodlnú cestu, by som tu v Afrike nič nedokázal. Sem nech prídu takí, ktorí nemajú strach a prerazia cestu cez prales i púšť.“ Práve vo Veľkonočnú nedeľu sme oslavovali toho, ktorý nám prekliesnil cestu cez prales utrpenia, džungľu hriechov a smrť, toho, ktorý nám ukázal cestu. Nech je pre nás veriacich Veľká noc niečo mimoriadne dôležité. Nech je Veľká noc a toto veľkonočné obdobie v našom vnútri, v našej premene, v našom odhodlaní začať odtiaľ nový život.

Pred niekoľkými mesiacmi maturanti posielali pozdravy a oznámenia zo stužkových slávností. Jedno motto ma upútalo a zaujalo: „Ži tak, aby si dobrom prebudil iných.“ Toto je aj posolstvo Veľkej noci. Ži tak, aby v tebe bol Kristus, ktorý vstal z mŕtvych, rozdávať dobro ako On. Tak ako to povedal aj Albert Einstein: „Len život, ktorý žijeme pre ostatných, stojí za to.“

Služobná telovýchova a športový deň



Okrem silových rezortov nájdeme len málo zamestnávateľov, ktorí umožnia svojim zamestnancom vykonávať v rámci pracovného času kondičnú prípravu a športovú činnosť. V ozbrojených zboroch je povinná a vytvárajú sa na ňu v rámci možností aj primerané podmienky.

Vojakom súčasná legislatíva určuje plánovanie služobnej telesnej prípravy v rozsahu štyri hodiny týždenne. Výkonným letcom, vojenským policajtom, telocvikárom, prieskumným a špeciálnym jednotkám dokonca šesť hodín týždenne.

V praxi najčastejšie pretrvávajú zaužívaný model dvoch 120-minútových tréningových jednotiek v týždni. Život vojenského profesionála však dokazuje, že v rámci výcvikového roka je len málo takých týždňov, keď absoluuje obidve zamestnania. Často sa v bežný týždeň priťrafi služba, SC, dovolenka, či iná prekážka. V takom prípade by malo automaticky nasledovať určenie náhradného termínu na telovýchovu, lenže nie je to tak. Výsledkom je potom strata najmenej polovice času, vyčleneného na telesný tréning počas týždňa. Na udržanie silových schopností na určitej úrovni je však potrebné precvičiť konkrétnu svalovú partiu dvakrát týždenne. Na udržanie úrovne vytrvalostných schopností sú potrebné minimálne tri tréningové dávky v týždni v trvaní aspoň 35 – 40 minút čistého času. Ak chceme vytrvalostné schopnosti rozvíjať, frekvenciu tréningov aj objemy je potrebné zvyšovať.

Niektorí velitelia útvarov v dobrom úmysle rozdelili rozpočet štyroch hodín na všetky pracovné dni. Výsledkom je telovýchova s pevným

miestom v dennom poriadku, vykonávaná denne spravidla ráno v trvaní jednej výcvikovej hodiny, teda 45 minút. Na prvý pohľad ideálne riešenie, ale.... Z fyziologického hľadiska by sa s prízmúrením oka dala 45-minútovka tréningu akceptovať. No ak z tohto času odkrojíme minútky na rozcvičenie, prípravné cvičenia, na záver zasa strečing, upokojenie organizmu, hygienu a presuny, efektívnosť takeého tréningu je otázná. Komplikácie spôsobuje aj nedostatočná kapacita športovísk, potrebného športového náčinia, hygienických zariadení a šatní na zvládnutie veľkého počtu vojakov. Sporným sa vďaka centrálnemu riadeniu stáva obsah hodín, náročnosť a intenzita cvičení prispôbovaná väčšine a absencia slobodného výberu športovej aktivity.

Problematická účasť najlepších

Na základe výsledkov ročného preskúšania sú profesionálni vojaci rozdelení do výkonnostných skupín. Tí ktorí dosiahli hodnotenie „nevýhovujúci“, musia vykonávať prípravu tzv. riadeným spôsobom pod vedením telovýchovného pracovníka. Ďalšia skupina s hodnotením „vyhovujúci“ sa síce pripravuje samostatne, ale tréning je zameraný na nácvik disciplín ročného preskúšania.

Najväčšiu skupinu, až 91 % z celkového počtu preskúšaných, tvoria vojaci, ktorí dosiahli výborné a dobré hodnotenie. Odmenou za ich výkonnosť je sloboda výberu športovej aktivity z útvarovej ponuky. Najčastejšie je to posilňovanie, beh alebo športové hry.

Paradoxom je, že pre vojakov z výkonnostne najlepšej skupiny je najväčším problémom samotná účasť na služobnej telovýchove. Okrem osobného postoja k športu či vyznávaného životného štýlu zohráva kľúčovú úlohu prístup nadriadených. Ešte stále sa stáva, že funkcionári od podriadených očakávajú dobrovoľné zrieknutie účasti na telocviku z dôvodu plnenia iných povinností. A operatívnych úloh sa vždy nájde dosť.

Športový deň prežitkom?

Odporcovia tvrdia, že športové dni stratili význam ukončením povinnej vojenskej služby. Šikovní velitelia však dokážu športové dni využiť nielen na získanie informácií o nadaní a dispozíciách podriadených na konkrétny šport a úrovni ich kondície. Pozorný manažér má príležitosť práve pri takýchto neformálnych zamestnaniach v rámci voľného priebehu emócií odhaliť charakterové vlastnosti, využiteľné napríklad na výcvik, riadenie kariérneho postupu či vhodnosť vyslania vojaka do mierovej misie. Športová hra, prípadne náročnejšia turistika preverí schopnosti jednotlivcov spolupracovať, podriaďovať sa kolektívu, zastávať určenú rolu a plniť úlohy bez ohľadu na vojenskú funkciu a hodnosť. Odporovať sa dá ochota pomáhať, ale aj prípadne prevziať zodpovednosť za výsledok, spôsoby prežívania úspechu, zvládnutie prehry, úroveň disciplinovanosti a schopnosť zvládať stres.

Opodstatnenosť športových dní potvrdzuje skutočnosť, že sa čoraz viac presadzujú aj v súkromnom sektore pod názvom teambuilding. Pohybové a tvorivé aktivity, ktorých cieľom je utuženie a stmelenie kolektívu, budovanie tímovej spolupráce. Preto stojí za to prehodnotiť znova účasť civilných zamestnancov rezortu na športových dňoch. Od roku 2009, keď im bola zrušená telesná príprava, ktorú mali v rozsahu 2,5 hodiny mesačne v podobe branno-športového popoludnia, zažívajú oprávnený pocit izolácie či dokonca vyčleňovania z pracovného kolektívu najmä počas športových dní.

Neokrádajme sa o pohyb

Hýbeme sa čoraz menej. Aj najskromnejšie domácnosti disponujú autom. V obchodných centrách a bytových domoch používajú schody len hasiči pri požiarom nácviku. Priamo k dverám bytu si nechávame voziť už nielen pizzu, ale aj bežný nákup potravín. Vojaci nežijú vo vákuu a týka sa to aj ich. Kapacitu parkovacích miest pre súkromné autá pri útvaroch bolo treba za posledných 10 rokov zdvojnásobiť.

Väčšina z nás je dostatočne citlivá aj na mierne obmedzenie akýchkoľvek práv či výhod. Je nepochopiteľné, akí sme ľahostajní voči zameškaným či inak premárneným hodinám služobného telocviku. Preto ak sme sa nemohli zúčastniť na služobnej telovýchove, mali by sme sa to pokúsiť dohnať mimo pracoviska.

Text: nrtm. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov



PSYCHOLÓG RADÍ



kpt. Martin Bittner

S úprimnosťou (zvyčajne, no nie vždy) najďalej zájdeš!

Viera v ničím neobmedzené odhalenie v duchu úplnej úprimnosti a absolútnej otvorenosti predstavuje presvedčenie, ktoré môže narobiť viac zla ako úžitku. Chybnosť takejto toxické myšlienky spočíva v slovách „úplná“ a „absolútna“, nie v slove otvorenosť. Je to jednoducho tak, niektorí ľudia si myslia, že vzťahom, či už na pracovisku, alebo v partnerstve prospieva, ak sú ne-cenzurované a absolútne otvorené. Realita je však taká, že len niektoré vzťahy môžu vydržať stupeň zdieľania, v ktorom sa prakticky nič nezadržiava a takmer všetko sa vyjadrí. Obyčajné použitie citu a diplomacie často umožní, že určité veci zostanú nevypovedané a niektoré pravdy sa odľahčia. Ak je hovorenie pravdy nepotrebné, rušivé, zbytočné a znepokojujúce, môže to mať zničujúci účinok. Pravdy bez rozmyslu môžu spôsobiť rovnako veľa bolesti ako očividné klamstvá. Kompulzívni hovorcovia pravdy vlastne často nerešpektujú pocity druhých. Netvrdím, že konkrétny opis faktov nie je užitočný, ide o to, ako a kedy ho prezentujeme a čo ním sledujeme. V pracovných vzťahoch a v ozbrojených zložkách nevynímajúc sú prípady čistého grobianstva pod pláštikom úprimnosti veľmi časté. Manipulatívnym a zavadzajúcim aspektom je, že úprimnosť, poctivosť v komunikácii a česťnosť sú považované za cnosti, ktoré sa nedajú nikdy prehnať. Prosím, nechápte to tak, že obhajujem klamstvo. Ale rozhodne namietam uplatňovanie úplnej a nerozvážnej úprimnosti a zdôrazňujem, že cit a diskretnosť zohrávajú dôležitú rolu v našich každodenných interakciách. Nikto predsa nemôže a najmä nemusí o každom jednom vedieť absolútnu pravdu. Úprimnosť, ktorá zraňuje, rozhodne nie je cnosť a zlý druh úprimnosti môže byť deštruktívny. Nie s úplnou úprimnosťou, ale s láskou najďalej zájdeš!



Pod krídlami Ostrava

Účasť čs. letcov v Ostravskej operácii

Sovietske hlavné velenie schválilo v 2. polovici februára 1945 plán útočnej operácie, ktorej cieľom bolo zničiť zväzky nemeckej 1. tankovej armády, oslobodiť Moravskú Ostravu a hlavnými silami postúpiť až k Olomoucu. V prípade úspechu sa počítalo s jej ďalším rozvíjaním na Pardubice a ďalej až na Prahu. Plán mali uskutočniť zväzky 38. a 1. gardovej armády 4. ukrajinského frontu. Sovietska 18. armáda, do ktorej bol zaradený aj 1. čs. armádny zbor, mala počas operácie svojou činnosťou viazať sily a prostriedky nepriateľa v smere Ružomberok – Žilina – Czarny Dunajec – Žilina. Príslušníci 18. armády mali v bojoch nepriateľa ničiť a preniknúť až na Kroměříž. Jednotky 4. ukrajinského frontu mali za úlohu s jednotkami 1. a 2. ukrajinského frontu ničiť nepriateľské zoskupenia skupiny armád Mitte (Stred), oslobodiť priemyselné aglomerácie a náleziská nerastných surovín a pripraviť podmienky pre záverečnú fázu oslobodenia Československa. Ostravská operácia sa začala 10. 3. 1945, lež sa nevyvíjala podľa plánov sovietskeho velenia. Už po siedmich dňoch bol útok 38. a 1. gardovej armády prerušený. Úporne brániaci sa nepriateľ im spôsobil značné straty, pričom útočiace vojská postúpili len o 6 až 12 km. Taktiež zväzky 18. armády pôsobiace na ľavom krídle útoku nespĺnili stanovené úlohy a uviazli v bojoch o Liptovský Mikuláš. Po preskupení síl a prostriedkov útočiacich vojsk prešli zväzky hlavných síl 4. ukrajinského frontu do druhého útoku. Počas neho sa im podarilo vybojovať predmostie na Odre. Ďalší postup nepriateľ opäť zastavil. Pre tretí útok, ktorý sa začal 15. 4. 1945, posilnili 4. ukrajinský front o 60. armádu. Počas tohto útoku bola prelomená obrana nepriateľa na oboch stranách rieky Opavy, a útočiace jednotky zaútočili na Moravskú Ostravu, ktorú oslobodili 30. 4. 1945. Tak, ako sme už uviedli, súčasťou operácie boli aj boje 18. armády. Boje v hornatom teréne severozápadného Slovenska, pri Liptovskom Sv. Mikuláši a vo Veľkej a v Malej Fatre, vyvrcholili 30. 4. 1945 oslobodením Žiliny. Do 5. 5. 1945 dosiahli vojská 4. ukrajinského frontu čiaru Krnov – západne od Opavy – východne od Šternberka – Fulnek – Vsetín – Zlín – Kroměříž – Kojetín. Jednotky frontu začali prenikať k Olomouci, aby v súčinnosti s 2. ukrajinským frontom obkľúčili nepriateľské sily na východnej Morave.

Do bojov zasiahla aj 1. čs. zmiešaná letecká divízia, ktorá bola zriadená v decembri 1944. Jej príslušníci prvý raz nastúpili proti nepriateľovi 14. 4. 1945 v priestore poľskej obce Olza. O tom, že aj ďalšie dni vojnové nebo „voňalo“ pušným prachom, vypovedá priebeh letu šturmovíkov 3. čs. bitevného pluku zo 16. 4. 1945, keď na ne zaútočil nemecký stíhač. Útočník čs. bitevné lietadlo zasiahol, pričom zranil strelca rtm. R. Husmana. Ten, napriek zraneniam, nepriateľa zostrelil. Pilotovi lietadla J. Videršpanovi sa podarilo s poškodeným strojom pristáť na letisku Poręmba, kde bola R. Husmanovi poskytnutá lekárska pomoc. V histórii divízie je „čiernym pís-

Plk. let. in memoriam Mikuláš LISICKÝ (20. 7. 1908 – 16. 3. 1987)

V čs. armáde od roku 1926. Pred vojnou absolvoval pozorovateľský kurz (1932) a pilotný výcvik (1938). V rokoch 1939 – 1944 v slovenskom letectve. Dňa 4. 8. 1944 odletel do ZSSR, kde ho prijali do čs. zahraničnej armády. Počas Ostravskej operácie sa ako zástupca veliteľa divízie zúčastnil na oslobodzovaní Československa. Po vojne pokračoval v službe v čs. armáde. Prvého 7. 1949 bol preložený do výslužby z dôvodu údajnej politickej nespoľahlivosti.



mom“ zaznamenaný 19. apríl 1945, keď nemecká protiletadlová obrana zasiahla stroj rtm. P. Slatinského a des. J. Bilku. Ich lietadlo po dopade explodovalo a obaja čs. letci zahynuli v jeho troskách. K ďalšej udalosti s tragickým koncom došlo 28. 4. 1945, keď v kabíne Il-2 zahynul rtm. J. Gucman. Tak, ako to bolo v prípade smrti letcov z 19. 4. 1945, aj Gucmanov stroj bol zasiahnutý nepriateľskou protiletadlovou strelbou. K udalostiam s fatálnym koncom dochádzalo aj bez priameho stretu s nepriateľom, počas štartov a pristátí na operačné lety, ako aj pri výcvikových letoch príslušníkov divízie. Havárie si vyžiadali životy niekoľkých čs. letcov. Činnosť divízie sa skončila v prvých májových dňoch 1945. Jej príslušníci sa počas bojov v Ostravskej operácii osvedčili, pričom preukázali vysoké morálne kvality a bojové majstrovstvo.

Text: PhDr. Peter Šumichrast PhD.

Foto: VHÚ – VHA

Poslúžila čs. legionárom i svobodovcom



Súčasťou zbierky Vojenského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník je aj 7,62 mm opakovacia puška vz. 1891/30, evidovaná pod číslom 6463. Medzi zbierkové predmety bola prijatá 17. júna 1982 prevodom z Krajskej správy Zboru národnej bezpečnosti v Banskej Bystrici.

V druhej polovici 19. storočia bola celosvetovým trendom v armádach opakovacia puška. V cárskom Rusku bola v roku 1883 zriadená skúšobná komisia pre opakovacky. Jej členom bol aj Sergej Ivanovič Mosin, dôstojník delostrelectva, ktorý v tom čase pracoval ako zbrojný inžinier cárskeho delostreleckého závodu v Tule. V krátkom čase predložil komisii svoju prvú koncepciu opakovacky.

Jednoduchá a spoľahlivá

Zvláštnosťou bol zásobník umiestnený v pažbe zbrane, ktorý sa ukázal ako nedostatok, pretože počas strelby, s ubúdaním streliva v zásobníku, sa menilo ťažisko zbrane. V roku 1890 preto Mosin predložil prepracovanú konštrukciu. Jeho puška sa dostala do užšieho výberu. Spoločne s puškou Belgičana Léona Naganta.

Základné technicko-taktické údaje:

Kaliber:	7,62 mm
Strelivo:	7,62 x 54 R
Hmotnosť prázdnej zbrane:	3,8 kg
Hmotnosť zbrane s bodákom:	4,18 kg
Dĺžka zbrane bez bodáka:	1 234 mm
Dĺžka zbrane s bodákom:	1 666 mm
Dĺžka hlavne:	730 mm
Kapacita zásobníka:	5
Počet drážok v hlavni:	4
Ústová rýchlosť strely:	865 m/s

Lenže belgické pušky v extrémne tvrdých skúškach neobstáli. Mosinova puška bola do výzbroje ruskej armády zavedená 9. apríla 1891 pod oficiálnym názvom „trechlinějnaja vintovka obrazca 1891 goda“ (trojčiarková puška vz. 1891) a nahradila tak dovtedy používanú jednoranovú pušku Berdan 2. Pojem „trojčiarková“ označoval kaliber zbrane odvodený zo staroruskej miery (čiarka = 2,54 mm; 3 čiarky = 7,62 mm).

Medzi charakteristické vlastnosti zbrane patrila veľmi jednoduchá, spoľahlivá a odolná konštrukcia záveru, zloženého zo siedmich súčiastok. Dômyselne je zhotovený poistný systém. Puška nemala poistku ako samostatnú súčiastku, ale úderníkový systém bolo možné spoľahlivo blokovat' nastavením úderníkovej matice do určitej polohy. Zaujímavé je riešenie aj spôsob zachytenia záveru v jeho puzdre. Z pušky ho možno vybrať po jeho posunutí dozadu a stlačení spúšte. Takto sa uvoľní zádržka záveru. Konštrukčne originálna je jednoradová neodnímateľná nábojová schránka. Pomocou zvláštnej súčiastky, zádržky a súčasne vyhadzovača nábojov sa schránka plní jednoducho a rýchlo. Vďaka nej je zaistená vysoká spoľahlivosť podávania nábojov.

Prežila dve svetové vojny

Do cárskej ruskej armády bola zbraň zavedená postupne v štyroch variantoch. Pechotná puška s dĺžkou 1 306 mm, dragúnska s dĺžkou 1 238 mm. Oproti pechotnej verzii bola ľahšia o 0,3 kg. Ďalej to bol kozácka puška, totožná s dragúnskou, ale nastreľovaná bez bodáka a od roku 1907 karabína určená pre technické druhy vojsk s celkovou dĺžkou 1 016 mm.

V roku 1910 prebehla prvá modernizácia zbrane. Hlavnou zmenou bolo zavedenie nového rámcového cieľníka na strelbu nábojmi so zahrotenou špičkou strely, ktoré mali trochu odlišné balistické vlastnosti. V roku 1922 padlo v sovietskom Rusku rozhodnutie o zavedení jednotnej verzie pušky Mosin, vychádzajúcej z dragúnskej pušky. Bola modernizovaná. Cieľník bol nanovo ociaňovaný v metroch v rozsahu od 100 do 2 000 m, muška dostala nový hranolovitý tvar a chránič. V apríli 1930 bola modernizovaná zbraň zavedená do výzbroje Červenej armády s názvom vzor 1891/30. V roku 1932 vznikla ostreľovacia puška.

Pušky Mosin vyrábali štátne zbrojovky v Tule, Iževsku a Sestrorečku. Počas prvej svetovej vojny ruské zbrojovky neboli schopné zabezpečiť požadovaný počet zbraní, preto bola výroba pušiek vz. 1891 zverená americkým firmám Remington a Westinghouse. Puška vz. 1891/30 sa vyrábala od roku 1930 do februára 1944, pričom celkový počet vyrobených zbraní v tomto období presahoval 14 mil. kusov.

Pušky Mosin predstavovali prevažnú časť výzbroje československých légii v Rusku. Počas druhej svetovej vojny bol popri puškách SVT-40 vo veľkom množstve opakovackami Mosin vz. 1891/30 vyzbrojený 1. čs. armádny zbor. Puška bola licenčne vyrábaná a do výzbroje zavedená v Poľsku a vo Fínsku. V Československu sa vyrábala upravená verzia ostreľovačky Mosin, zavedená do výzbroje ako vz. 54.

